

Irena Mrak Merhar, Kristina Lepen, Mojca Perat, Tinkara Grilc, Urška Mali, Helena Harej

Dejavnosti za delo v medgeneracijski skupini

3 zaičje 3 NARREJE

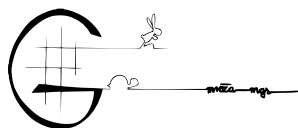
[HTTP://WWW.MGS-MREZA.SI](http://www.mgs-mreza.si)

TRI ZAJČJE NAPREJ

Dejavnosti za delo v medgeneracijski skupini

Mreža MGS

Razvoj potencialov mladinskih organizacij za
medgeneracijsko sožitje in sodelovanje

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2:316.4.051.63(035)

TRI zajče naprej : dejavnosti za delo v medgeneracijski skupini / [Irena Mrak Merhar ... [et al.] ; urednik Irena Mrak Merhar ; ilustracije Matej Kovačič, Jakob Mali, Eva Kovačič Ivanjko]. - Ljubljana : Zveza tabornikov Slovenije, nacionalna skavtska organizacija, 2012

ISBN 978-961-6134-39-2

1. Mrak Merhar, Irena
261832448

4

Tri zajče naprej

TRI ZAJČJE NAPREJ

Dejavnosti za delo v medgeneracijski skupini

- **Urednica:** Irena Mrak Merhar
- **Avtorji:** Irena Mrak Merhar, Kristina Lepen, Mojca Perat, Tinkara Grilc, Urška Mali, Helena Harej
- **Ilustracije:** Matej Kovačič, Jakob Mali, Eva Kovačič Ivanjko
- **Oblikovanje in prelom:** Toni Anžlovar
- **Lektoriranje:** Urška Repnik

UVODNE BESEDE

»Skupaj smo hitrejši in modrejši.«

KOMU JE PRIROČNIK NAMENJEN?

Priročnik *Tri zajče naprej* je namenjen *mladinskim voditeljem*, ki vodijo medgeneracijske skupine v okviru mlade generacije, in *drugim voditeljem medgeneracijskih skupin*.

Priročnik je koristen pripomoček za vsakega voditelja medgeneracijske skupine. Z njim želimo voditelje opozoriti na izzive pri delu v medgeneracijski skupini. Verjamemo, da je medgeneracijsko sodelovanje velika priložnost za učenje in osebno napredovanje vsakega posameznika. Je okolje sovzgoje med različnimi generacijami. Z medgeneracijskimi dejavnostmi bomo tako dosegli še boljše sporazumevanje in posledično tudi boljše sodelovanje in sožitje med generacijami.

Več o tem, kako mladi dojemajo medgeneracijsko sodelovanje in kako s pomočjo medgeneracijskega sodelovanja voditi mladinsko organizacijo, da bo notranje stabilna in hkrati vključena v skupnost, pa zaobjema priročnik *Medgeneracijsko sodelovanje v mladinski organizaciji – Priročnik za vodje skupin in organizacij*.

KATERE DEJAVNOSTI NAJDEM V PRIROČNIKU?

Opisane so dejavnosti (igre, delavnice, izzivi itd.), primerne za medgeneracijske skupine. Razdeljene so na 8 področij, ki so bolj značilne za delo v takih skupinah: spoznavanje, gradnja skupnosti ali t. i. timbuilding, iskanje skupne dejavnosti medgeneracijske skupine, pogovor, razbijanje stereotipov, vrednote, učenje, vrednotenje in osebna rast. Posebnost pri opisih dejavnosti so namigi za voditelje, kjer so opisana navodila, na kaj naj bo voditelj še posebej pozoren pri delu s tako skupino. Za lažje in kakovostnejše delo smo dodali še kratke nasvete, kako se sporazumevati oziroma kako rešiti spore, do katerih lahko pride v medgeneracijskih skupinah. Da boste v vsakem trenutku vedeli, kdaj je najbolje uporabiti kakšno od opisanih dejavnosti ter da jo boste kar najbolje znali prilagoditi svoji skupini, pa si preberite kratek opis skupine v določeni stopnji razvoja skupine v poglavju Dinamika skupine. V skupinah, kjer so prisotne različne generacije, lahko pride tudi do nekaterih zdravstvenih zapletov. Na to smo voditelje opozorili v poglavju Nasveti za prvo pomoč.

ALI JE MOJA SKUPINA MEDGENERACIJSKA?

V priročniku upoštevamo razdelitev življenjskega obdobja na tri generacije. Za generacijo štejemo ljudi približno enake starosti, ki živijo v istem času ter imajo podobne interese in nazore. Prvo življenjsko obdobje obsega otroštvo, čas šolanja in usposabljanja. Vse pripadnike tega življenjskega obdobja imenujemo *prva oziroma mlada generacija*. Drugo življenjsko obdobje se začne s povprečnim časom zaposlitve in poklicnim delom, konča pa z upokojitvijo. Pripadnike tega življenjskega obdobja imenujemo *druga oziroma srednja generacija*. Za tretje življenjsko obdobje so značilne upokožitev, zamenjava okolja, nove navade, osamljenost in izguba prejšnjega socialnega statusa. Gre za *tretjo ali staro generacijo*.

Medgeneracijsko sodelovanje (MGS) smo opredelili kot:

- zunanje MGS, to je tisto ‚pravo‘ medgeneracijsko sodelovanje, v okviru katerega predstavniki generacije mladih sodelujejo s predstavniki drugih generacij,
- notranje MGS, to pa je sodelovanje med različnimi generacijami mladih (npr. 7-letni otrok na oratoriju in 21-letni animator); to vrsto MGS srečamo v mladinskih organizacijah zelo pogosto.

Skupina je torej medgeneracijska, če so v njej predstavniki različnih generacij oziroma če so v njej predstavniki iste generacije, ki pa lahko zaradi različne starosti, izkušenj in znanj vplivajo in bogatijo drug drugega.

KAKO VODITI MEDGENERACIJSKO SKUPINO?

Vodenje medgeneracijske skupine je lahko velik izziv za vse generacije. Življenje take skupine je v osnovi življenje vsake skupine: pozorni moramo biti le na nekaj posebnosti:

- *Vsakdo je edinstven*: Pripravljeni moramo biti na to, da vsakdo vstopa v skupino s svojo življenjsko zgodbo in s tem, kar je. Pri tem sta pomembna pripravljenost za odprt odnos in pogovor. V nekaterih primerih lahko pripravimo na medsebojno medgeneracijsko sodelovanje vsako generacijo posebej. Na ta način bo posameznik lažje vstopil v skupino.
- *Dialog*: Vse generacije imamo točke, ki nas povezujejo in razdružujejo. Pomembno je delati na tem, kar nas gradi in povezuje in kjer vidimo možnosti razvoja ter poti naprej. Osnova je dialog. Pri tem nam lahko pomagajo pravila medgeneracijskega sodelovanja, ki jih skupaj oblikujemo.

- *Potrebujemo drug drugega:* Preko medgeneracijskega sodelovanja si lahko generacije med seboj pomagamo, da bomo prerasle oddaljenost drug od drugega in prevzele odgovornost za posameznika in družbo.

KAKO JE PRIROČNIK NASTAL?

Priročnik je nastal v okviru študijske skupine projekta **Mreža MGS – Mreža za razvoj potencialov mladinskih organizacij za medgeneracijsko sožitje in sodelovanje**. Konzorcij 10 mladinskih (in drugih nevladnih) organizacij in štirje srednješolski centri so postavili prve korake za bolj strokovno delo mladinskih voditeljev, delavcev in organizacij na področju medgeneracijskega sodelovanja. Predstavniki teh organizacij smo v okviru študijske skupine ugotovili, da v slovenskem prostoru ne obstaja praktični priročnik z dejavnostmi za medgeneracijske skupine, namenjen predvsem mladinskim voditeljem. S tem namenom smo pripravili in zbrali gradivo, ki ga imate v rokah.

Kazalo

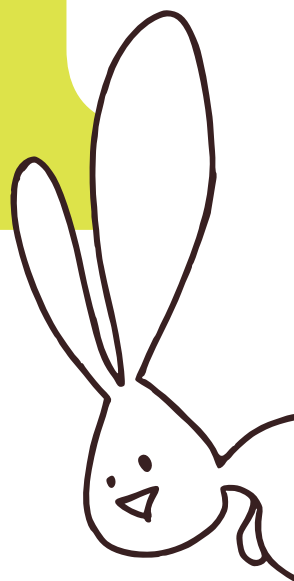
1. SPORAZUMEVANJE V MEDGENERACIJSKI SKUPINI	13
2. DINAMIKA SKUPINE	19
3. NASVETI ZA PRVO POMOČ	23
4. DEJAVNOSTI SPOZNAVANJA	27
Dejavnost 1: DETEKTIVSKA	28
Dejavnost 2: IMAM TVOJO ŠTEVILKO	29
Dejavnost 3: LEDENA PREDSTAVITEV	30
Dejavnost 4: DRAGI PRIJATELJ, DRAGA PRIJATELJICA	31
Dejavnost 5: DOMINE 33	
Dejavnost 6: TOK ZGODOVINE 34	
Dejavnost 7: V MOJEM OTROŠTVU	35
Dejavnost 8: ČASOPISNI NASLOVI	36
Dejavnost 9: FOTOZGODBA	37
Dejavnost 10: PADALO NAS SPOZNAVA	39
5. DEJAVNOSTI ZA GRADNJO SKUPNOSTI	41
Dejavnost 1: GOVOREČA GOBICA	42
Dejavnost 2: NEMI OBROČ	43
Dejavnost 3: ZAUPAM VAM	44
Dejavnost 4: ZRCALCE, ZRCALCE ...	46
Dejavnost 5: 4UP	47
Dejavnost 6: PRVI VTIS	48
Dejavnost 7: TITANIK NA RJUHI	50
Dejavnost 8: SLEPI LIKI	52
Dejavnost 9: ULOVI RUTKO	53
Dejavnost 10: PEPELKA	54
6. DEJAVNOSTI ZA ISKANJE SKUPNIH DEJAVNOSTI RAZLIČNIH GENERACIJ	55
Dejavnost 1: KAKO LAHKO KAJ NAREDIMO SKUPAJ?	56
Dejavnost 2: STOP?! KAM GREMO? POTREBUJEMO CILJ ...	58
Dejavnost 3: GREMO NA KAVO!	59
Dejavnost 4: FOTOGRAFIJE GOVORIJO	60
Dejavnost 5: PEPE, NE TEŽ	61
Dejavnost 6: BABICA POSPRAVLJA OMARO	63

Dejavnost 7: VRV VLEČT	64
Dejavnost 8: PISANI SVET KLOBUKOV	64
7. DEJAVNOSTI ZA POGOVOR in SOOČANJE MNENJ	67
Dejavnost 1: KAJ ME JE DOLETELO?	68
Dejavnost 2: KAKO BO REAGIRAL ...	69
Dejavnost 3: KAKO NAREDITI PLAZ	69
Dejavnost 4: SARDINE V ŠKATLI	71
Dejavnost 5: METODA 66	72
Dejavnost 6: SEMAFOR	73
Dejavnost 7: UVOD V POGOVOR	74
Dejavnost 8: LONEC SREČE	75
Dejavnost 9: SNEŽNA KEP	76
Dejavnost 10: PARLAMENTIRANJE	77
Dejavnost 11: KDO SE STRINJA	78
Dejavnost 12: SPOR JE ...?	78
8. DEJAVNOSTI ZA RAZBIJANJE STEREOTIPOV	81
Dejavnost 1: RAZLIČNOST NAS BOGATI	82
Dejavnost 2: LONČEK KUHAJ, DAJ NAM ZGODBO	85
Dejavnost 3: KOMPROMISI	88
Dejavnost 4: ZGODBA DRUGE GENERACIJE	89
Dejavnost 5: ŽIVLJENJSKE ZGODBE	90
Dejavnost 6: ETIKETE	92
Dejavnost 7: JE PRVI VTIS POMEMBEN?	94
Dejavnost 8: DRUŽINSKA VEČERJA	96
Dejavnost 9: VOZI ME VLAK V DALJAVE	99
Dejavnost 10: ZAJEC LOVI ŽELVO	102
9. DEJAVNOSTI UČENJA SKOZI IGRO	107
Dejavnost 1: NAJ SE ZAMENJAJO VSI TISTI, KI...	108
Dejavnost 2: SPOMIN	109
Dejavnost 3: MOST IZ NEUPORABNEGA MATERIALA	112
Dejavnost 4: Dinamika skupine skozi igro	113
Dejavnost 5: Medgeneracijsko kolo	115
10. DEJAVNOTI ZA OSEBNO RAST	117
Dejavnost 1: NOMEN EST OMEN	118
Dejavnost 2: OSEBNA IZKAZNICA	125
Dejavnost 3: MEDGENERACIJSKE VEZI	128
Dejavnost 4: URA TEČE TIK	129

Dejavnost 5: RASTI, RASTI	130
Dejavnost 6: ANALIZA PESMI, PRAVLJIC, LEGEND	131
Dejavnost 7: KOMUNIKACIJSKI KANAL	132
Dejavnost 8: TI DAM, TI DAM	133
Dejavnost 9: KER SE CENIM ...	133
Dejavnost 10: 10 KORAKOV	136
11. DEJAVNOSTI ZA VREDNOTENJE V SKUPINI	139
Dejavnost 1: PISMO SAMEMU SEBI	140
Dejavnost 2: PREVERJANJE PRIČAKOVANJ – Vrv za perilo	141
Dejavnost 3: PREGLED V TREH BESEDAH	143
Dejavnost 4: ŽIVA TARČA	144
Dejavnost 5: REKA	145
Dejavnost 6: POSNETKI SKUPINE	146
Dejavnost 7: PREPROSTI ZABAVNI VPRAŠALNIKI	148
Dejavnost 8: ANALIZA SWOT	149
Dejavnost: 9 ANALIZA PEST	151
Dejavnost 10: FOTOGOVORICA	152
UPORABLJENA IN PRIPOROČENA LITERATURA	154

SPORAZUMEVANJE V MEDGENERACIJSKI SKUPINI

Ljudje ne moremo nekomunicirati. Naša komunikacija pa je odvisna od naše zrelosti in samozavedanja, ne glede na to, v katero generacijo sodimo. V konfliktnih, ki so večji ali manjši, poskušamo preko presoje, samoobvladovanja in z izgradnjo naše samopodobe le-te reševati stvarno in smotno.

Avtorica: Mojca Perat

13

Kaj je komunikacija ali sporazumevanje?

Kakovost življenja je odvisna od učinkovitega sporazumevanja. Sporazumevanje ljudi zблиžuje, lahko pa jih tudi razdvaja. Ljudje smo v različnih generacijah navedeni različnega sporazumevanja. To je način, pri katerem človek izraža svoje želje, čustva, potrebe in mnenja. V medgeneracijski skupini mora biti sporazumevanje še toliko bolj jasno in vsem razumljivo, da ne pride do različnih medgeneracijskih šumov. Od uspešnega sporazumevanja so odvisni sodelovanje, uspešnost pri delu in učinkovitost, saj ljudje drug ob drugem rastemo, se spoznavamo in živimo kot zdrave osebnosti.

Poznamo:

- verbalno oz. besedno sporazumevanje in
- nebesedno sporazumevanje.

Verbalno oz. besedno sporazumevanje

Verbalno oz. besedno sporazumevanje je govorno ali pisno. Vključuje besede in simbole. Omogoča vplivanje na socialno sodelovanje in delno tudi nadzorovanje. Pri tem so pomembni:

- izvor besed
- vrsta stavka (trdilni, nikalni ...),
- način, na katerega oblikujemo stavke,
- upoštevanje slovničnih zakonitosti.

Neverbalno oz. nebesedno sporazumevanje

Je način sporazumevanja, ki ne vključuje besed ali simbolov in je precej nezaveden. Nebesedno sporazumevanje izraža naše čustveno stanje in je v veliki meri odvisno od našega duševnega stanja. Lahko bi rekli, da z nebesednim sporazumevanjem izražamo velik del naše osebnosti.

V nebesedni komunikaciji uporabljamo:

- **Parajezik:** so dodatne informacije, ki pridejo do poslušalca prek govornega jezika. V medgeneracijskih skupinah moramo še večjo pozornost nameniti ritmu govorenja, razločnosti, intonaciji, tonu in zvenu glasu, možnosti jecljanja. Parajezikovna vodila (znaki) omogočajo veliko (70 %) razlikovanje med čustvi, kot so ljubezen, veselje, občudovanje, gnus in strah.

- **Stik s pogledom:** je najmočnejše posamezno nebesedno vodilo in ima pri sporazumevanju štiri pomembne funkcije:
 - uravnavanje poteka pogovora,
 - dajanje povratne informacije govorcu o tem, kar je povedal,
 - izražanje čustev,
 - informiranje obeh udeležencev o naravi odnosa, v katerem sta.
- **Izrazi obraza:** v grobem imamo sedem glavnih vrst izrazov obraza, vsaka pa ima mnogo variacij. Glavne vrste so sreča, presenečenje, strah, žalost, jeza, zanimanje in gnus. Za premikanje obraza ima človek več mišic kot katerakoli živalska vrsta – za ljudi je sposobnost zapletenega in natančnega gibanja obraza zelo pomembna. Izraz obraza se lahko zelo hitro spreminja (nekateri izrazi trajajo samo 0.2 sekunde). Variacije izrazov obraza pa se verjetno razvijejo pod vplivom kulture, domneva se, da so tudi dedne.
- **Drža:** izraža napetost ali sproščenost osebe. Paziti moramo, da upoštevamo tudi starostne dejavnike in bolezni, ki se s starostjo lahko pojavijo.
- **Kretnje:** so kulturno značilne in medgeneracijsko pogojene.
- **Medosebno bližino (proksemike):** za vsako družbo je različna, saj ima vsaka družba lastno predstavo o osebem prostoru, torej razdalji, ki velja kot ugodna za pogovor ali za drugo obliko socialne interakcije in še daje občutek osebne varnosti. Dotik, ki ga dovolimo neki osebi, je določen s kulturnimi normami ali osebnimi značilnostmi. Kršenje teh norm pogosto povzroča neprijetno počutje.

Konflikti – pomembna oblika sporazumevanja

Konflikti so sestavni del našega življenja. Pri konfliktih velikokrat pride v ospredje bojazen v izražanju in skrivanje lastnega stališča. Zato bomo izpostavili nekaj primerov, kako se temu v medgeneracijski skupini izogniti:

1. Pogovor usmerjamo na to, kaj želimo in pričakujemo in ne na to, česa ne želimo in ne pričakujemo.
2. Jasno izražamo svoje občutke, želje in čustva. Teh nihče ne more zanikati in tudi sami moramo dosledno sprejemati čustva drugih. Pri medgeneracijskih skupinah moramo biti pozorni tudi na različne zgodovinske dogodke, ki so pustili pečat na osebah (čustvena, psihična ranjenost).

3. Svoja stališča in odločitve povemo jasno ter se odločno soočamo s sogovornikom. Posebej v medgeneracijskih skupinah pazimo, da ne zapademo v pretirano strahospoštovanje ali podcenjevanje druge generacije.
4. Iščemo rešitve, ki so sprejemljive za obe strani. Cilj in smisel reševanja konflikta je doseči dogovor ali kompromis, da se bosta oba v odnosu počutila bolje. Sočloveka poskušamo razumeti in ga prosimo, naj nam to pojasni, če zaradi medgeneracijskih razlik temu ni tako.
5. Pomembno je, da človeka sprejmemo in se do njega spoštljivo vedemo, tudi če ga zaradi medgeneracijskih razlik ne razumemo. Ljudje smo različni, nobe-nega smisla nima ugotavljati, kdo ima bolj prav o zadevah, ki so povezane z medčloveškimi odnosi, vero, političnem prepričanjem.
6. Naše vedenje naj bo skladno s sporočilom, ki ga želimo posredovati (gledamo v oči, »naravna mimika«). Držimo se pogovora o težavi, zaradi katere smo pogovor načeli in ne vpletamo drugih težav, ki pozornost preusmerijo drugam. Ne razpršimo, temveč ožimo problem.
7. Spoštujemo osebne meje drugega in se zavedamo zdravo postavljenih meja. Kritiziramo dejanja in ne osebe.
8. Aktivno poslušamo sogovornika, kar pomeni, da sledimo temu, kar govori. Včasih pomaga, da povzemamo sogovornikove besede in na ta način preverjamo, če smo prav razumeli, kar je povedal.
9. Sprejmimo odgovornost za svoje vedenje.

Formula nenasilne komunikacije:

- povemo, kaj smo opazili,
- povemo, kaj ob opaženem čutimo,
- povemo, katere naše potrebe so povezane s tem, kar smo občutili,
- povemo predlog, pričakovanje.

Ljudje ne moremo nekomunicirati. Naša komunikacija pa je odvisna od naše zrelosti in samozavedanja, ne glede na to, v katero generacijo sodimo. V konfliktih, ki so večji ali manjši, poskušamo preko presoje, samoobvladovanja in z izgradnjo naše samopodobe le-te reševati stvarno in smotrno. V medgeneracijskih skupinah imamo ravno zaradi široke palete različnih starosti in pogledov zanimivo in pestro komunikacijo.

Dejavniki, ki ovirajo ali onemogočajo sporazumevanje v medgeneracijskih skupinah, so lahko:

nezainteresiranost, pretirani pesimizem, apatija, nezaupanje, neurejene razmere doma, motnje zavesti, neorientiranost v kraju, času, prostoru, motorična in senzorična afazija, deprimiranje z uspavali, pomirjevali, gluhost, slabovidnost, biološka starost.

Kot voditelj medgeneracijske skupine bodi pozoren na to, da smo si posamezniki med sabo zelo različni in stvari doživljamo drugače – pa naj bo to zaradi življenja v drugačnem okolju, naših osebnih lastnosti ali pa izkušenj, ki smo jih v dosedanjem življenju že pridobili. Pomembno je, da se med seboj spoštujemo in si znamo prisluhniti. K takemu pogledu in razmišljanju usmerjaj tudi svojo medgeneracijsko skupino.

Babica obiše svoje dva vnuka, stara okrog 20 let.
Vpraša ju: »Vama skuham kavo?«
Pa odgovori eden od njiju: »Ni frke, ne bi zdajle kave.«
Čez čas ju babica zopet vpraša: »Skuham sedaj kavo?«
Pa odgovori drugi: »Ej, ni frke, ni treba.«
Čez nekaj minut babica vseeno prinese skuhano kavo za oba vnuka in reče: »Sem kar skuhalo kavo za vaju. Za Frko jo bom pa skuhalo, ko pride.«

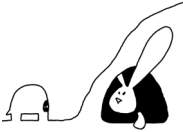

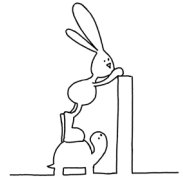

DINAMIKA SKUPINE

Vsaka skupina gre v svojem delovanju čez različne faze skupine. Glede na to, v kateri fazi se naša skupina nahaja, prilagodimo tudi uporabo dejavnosti oziroma metod.

Avtorica: Irena Mrak Merhar

Vsaka dejavnost se razlikuje glede na aktivnost udeležencev (lahko gre zgolj za pogovor in izmenjavo mnenj ali pa za dejavnost, ki vključuje veliko gibanja), prostor, v katerem se najlaže izvaja, čas trajanja, velikost skupine ipd. Uporaba vsake dejavnosti temelji na medsebojnem odnosu med voditeljem in udeleženci, preko katerega oboji pridobivajo nove izkušnje, znanja, veščine in vrednote. Vsaka skupina gre v svojem delovanju (pa naj bo to dolgo nekaj ur ali pa več let) čez različne faze skupine. Glede na to, v kateri fazi se naša skupina nahaja, prilagodimo tudi uporabo dejavnosti oziroma metod.

FAZA DINAMIKE SKUPINE	GLAVNE ZNAČILNOSTI FAZE	PRIMER DEJAVNOSTI
<p>Obdobje rojevanja</p> 	<p>Posameznik se v skupini počuti negotovo in išče svojo vlogo, odvisen je od avtoritete, za delovanje skupine so potrebna pravila in spoznavanje ostalih posameznikov, dejavnosti ne smejo biti prezahtevne.</p>	<p>Dejavnosti spoznavanja, dejavnosti povezovanja.</p>
<p>Obdobje oblikovanja</p> 	<p>Posameznik išče stik z drugimi posamezniki in ustvarja lastno vlogo v skupini, ne kaže se realna podoba posameznika, posamezniki skušajo vplivati na dogajanje v skupini, nekateri pa se borijo tudi za moč in pozornost, oblikujejo se manjše podskupine, voditelj mora paziti, da kakšen od posameznikov ne odpade, dejavnosti naj spodbujajo počasno prevzemanje odgovornosti posameznikov (da se posamezniki lahko izkažejo), naj pa ne zahtevajo končnih odločitev. V tem obdobju lahko prihaja do konfliktov.</p>	<p>Dejavnosti za gradnjo skupine, igre zaupanja.</p>
<p>Obdobje utrjevanja</p> 	<p>Posameznik želi izraziti svoje ideje in razmišljanja ter jih je pred skupino pripravljen tudi braniti, napake ostalih se tolerirajo, skupina preraste tekmovalnost in je pripravljena sodelovati, komunikacija je iskrena, prihaja do konfliktov, ki pa so kontrolirani in usmerjeni v rast skupine, skupina ni sposobna sprejeti novih članov, saj je med seboj že močno povezana.</p>	<p>Dejavnosti, kjer člani prevzamejo veliko odgovornosti, kjer izražajo svoje misli in razmišljanja, igre vlog, individualno delo.</p>

<p>Obdobje zrelosti</p> 	<p>Vsak posameznik se čuti skupini pripaden in ima v skupini svojo vlogo (je samostojen, pa vseeno član skupnosti), komunikacija v skupini je dobra, v ospredju pred osebnimi odnosi sta delo skupine in njeno poslanstvo, skupina se vodi pretežno sama, člani pa se samoiniciativno lotevajo nalog, voditelj naj skrbi za povratno informacijo ter soočanje posameznika z lastnimi močnimi in šibkimi točkami.</p>	<p>Dejavnosti, kjer se voditelj umakne v ozadje in daje povratno informacijo udeležencem, simulacije, dinamične igre, projekti, skupne akcije.</p>
<p>Obdobje zaključevanja</p> 	<p>V tem obdobju prihaja do dvojnih čustev – skupina je zadovoljna, ker je realizirala svoje cilje, a žalostna, ker se razhaja. S strani skupine je čutiti željo po dodatnih srečanjih, s strani posameznika pa dvom o praktični uporabnosti naučenega in izvedbi določenih vsebin. Skupina se spominja skupnih doživetij in odpira ter išče nove vidike delovanja v prihodnosti. Voditelj mora poskrbeti za prostor, ki omogoča vrednotenje preteklega dela, zaključek vsebin (da te ne ostanejo nedorečene) ter za čas za slovo.</p>	<p>Dejavnosti vrednotenja, postavljanje osebnih ciljev, praznovanje.</p>

Starejši gospod se vozi v avtobusu in njegova palica mu stalno drsi. Popravi jo enkrat, pa še enkrat... To vidi mlad fant in mu reče: „Če bi imeli gumico spodaj, vam vaša palica ne bi drsela.“ Starejši gospod odgovori: „Če bi tvoj foter imel gumico, bi zdaj jaz sedel, kjer ti sediš!“

NASVETI ZA PRVO POMOČ

»PRVA POMOČ« ali na kaj je tudi dobro pomisliti ob vodenju medgeneracijske skupine

Avtorica: Urška Mali

23

Pri vodenju medgeneracijske skupine bomo težko ugodili vsakemu, a naj nas to pretirano ne muči. Lahko pa se dobro pripravimo in se vnaprej izognemo kakšnim nevšečnostim. Najprej moramo poskrbeti, da se skupina počuti dobro, morda bomo za to potrebovali nekaj več časa – bivanje v medgeneracijski skupini in prilaganje drugim bo morda za koga povsem nova izkušnja. K dobremu počutju sodi tudi zadovoljitev osnovnih potreb posameznikov. Zavedati se moramo, da so v medgeneracijskih odnosih otroci in starejši rizična skupina, zato je njihovemu počutju potrebno nameniti še nekoliko več pozornosti. Previdno izbirajmo aktivnosti. Če imamo med udeleženci starejše, se je dobro pozanimati, kako fizično aktivni so lahko, posebej bodimo pozorni na invalidnost. Uporabimo malo domišljije, večino iger lahko priredimo tako, da vsakega vključimo po njegovih najboljših zmožnostih – tako lahko majhnim otokom zagotovimo dovolj tekanja in starejšim čas in prostor, kjer se bodo lahko usedli. Če aktivnost traja dlje in vključuje tudi nočitev in prehranjevanje, nikakor ne pozabimo, da so prehranske navade lahko različne, ter da se mladi na spremembe lažje prilagajajo kot starejši. Udeležencem zagotovimo dovolj spanja in počitka tekom dneva, pazimo, da imajo zjutraj dovolj časa, da se v miru pripravijo na dan. Čeprav nam morda pri delu z otroki in mladostniki ni v navadi, v takih skupinah nikakor ne odrekajmo kave.

Preden pridemo v stik s samo skupino, poskušajmo pridobiti osnovno sliko o njihovem zdravstvenem stanju (še posebej če aktivnost traja dlje časa ali če jo načrtujemo v izjemnih okoliščinah – vroče, hladno podnebje, večji napor ...). Dobro je vedeti, kakšne alergije, kronične bolezni ... imajo udeleženci, katera zdravila jemljejo, kdaj jih morajo vzeti, ob tem seveda posebej vprašajmo, kako vestni so s tem sami in ali jih moramo na jemanje opozarjati. Vedeti moramo, kje imajo udeleženci kartice zdravstvenega zavarovanja, če bomo iskali nujno medicinsko pomoč. Priskrbimo si kontaktno številko svojca, na katerega se ob nesreči ali nenadnem poslabšanju stanja lahko obrnemo. Udeležencem nikoli sami ne dajajmo zdravil, ker smo ljudje različno občutljivi za njihove stranske učinke; otroci, starejši in hudo bolni lahko tako zdravila jemljejo samo pod zdravniškim nadzorom.

Nesreča nikoli ne počiva, pravi slovenski rek. Na kratko si pogledjmo, kakšne so najbolj pogoste poškodbe, na katere lahko naletimo, da nam bo tako lažje vnaprej zavarovati naše udeležence. Zvini in izpahi so pogosti pri fizičnih aktivnostih. Pri starejših so pogoste hitre poškodbe tudi zaradi osteoporoze. Najpogosteje si poškodujemo skočni sklep (v 75 % zvin), pri športu (nagli rotacijski gibi) se velikokrat poškoduje kolenski sklep. Najpogostejši izpah pri otrocih do 5. leta pa je delni izpah koželjnice (otroka nikoli silovito ne vlečemo za roko). Zlomi – pri otrocih so najpogostejši zlomi podlakti, spodnjega dela nadlahtnice (tik nad komolčnih sklepom), zlomi nadlahtnice in ključnice, pri odraslih pa spodnjega dela koželjnice, v predelu zgornjega dela stegenice in gležnja. Pri uporabi ostrih predmetov

se udeleženci lahko ranijo (otroci, ki še nimajo razvite fine motorike in starejši, lahko revmatični posamezniki, ki imajo ravno tako težave z uporabo manjših predmetov ...), opraskajo ...

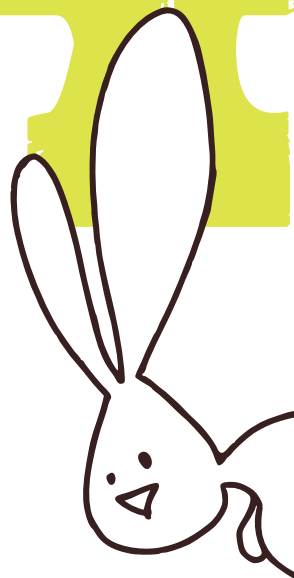
Kot že rečeno so otroci in starejši rizična skupina. Pri načrtovanju aktivnosti pozornost namenimo tudi zunanjim vplivom – ti dve skupini udeležencev namreč težje prenašata ekstremne spremembe v temperaturi, visoko ali nizko temperaturo. Poskrbimo, da jih ne zebe, da niso izpostavljeni močnemu soncu (opomnimo jih na primerno obleko, zaščito pred soncem). Predvsem bodimo poleti pri aktivnostih na prostem pozorni pri skupinah mlajših otrok, da pripravimo dejavnosti, ki bodo potekale v senci. Vsekakor smo pozorni na to, da udeleženci vnesejo dovolj tekočine (rehidracija). Tekom aktivnosti jih je dobro tudi vprašati o počutju in ali jim prinesemo pijačo (otroci in starejši neredko dobesedno pozabijo piti). Na počutje vplivajo tudi prehladi in različne viroze značilne za posamezna obdobja. Posameznikom, ki niso popolnoma zdravi, lahko iz odgovornosti do lastnega zdravja in zdravja drugih tudi odsvetujemo obisk kakšne dejavnosti.

Aktivnosti v naravi predpostavljajo zaščito proti klopm (cepljenja, uporaba zaščitnih krem, dolgi rokavi in redno pregledovanje po aktivnostih).

Izkušnje kažejo, da je delovanje skupin veliko bolj produktivno in vzdušje prijetnejše, če vzpostavimo red ter se skupina sama dogovori za pravila, ki se jih drži. Predvsem pri mlajših smo lahko pozorni na to, da vzpostavimo red tudi pri prehranjevanju (zdravniki opozarjajo na veliko število zadušitev otrok s hrano) ter dosledno skrb za osebno higieno (s katero se lahko izognemo marsikateri okužbi).

Dobro si pripravimo tudi torbico prve pomoči – pri tem nam lahko svetuje medicinsko osebje. Pozanimajmo se, kje je najbližja urgentna služba, če bi jo morda potrebovali. Preverimo, kje imajo udeleženci spravljena svoja zdravila. Premislimo o varnostnih ukrepih in poskrbimo za varnostno opremo (ščitniki, čelade ...) ter vztrajamo pri dosledni uporabi. Vedno in povsod bodimo pripravljeni udeležencem nuditi pomoč in vsekakor bi bilo odgovorno, da se za to dobro izobrazimo. Predvsem pa jih dobro opazujemo in sprašujemo o počutju.

DEJAVNOSTI SPOZNAVANJA

Zbrala: Irena Mrak Merhar

27

Dejavnost 1: DETEKTIVSKA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• spoznavanje v skupini• pozornost• zabava
Čas	do 30 min
Velikost skupine	8–20 oseb
Prostor	ni pomemben
Pripomočki	risalni papir (»šeleshamer«), škarje, luknjač, vrv, pisala
Metoda	intervju
Potek dejavnosti	Voditelj razdeli pripomočke. Vsak igralec izreže tablico, nanjo napiše svoje ime ter si jo obesi okoli vratu. Igra se začne, ko se igralec predstavi z imenom in si ostali zapišejo njegovo ime. Na koncu ima vsak na listu napisana imena vseh igralcev. Na voditeljev znak vsi začnejo s poizvedovanjem oz. z intervjuji. Cilj igre je z različnimi vprašanji dobiti čim več informacij o soigralcih. Naloga vprašanega je, da ne ponavlja odgovorov, četudi dobi isto vprašanje. Po 15 minutah se skupina zopet zbere v krogu in najpogumnejši začne. Prebere ime prvega igralca z lista in informacije, ki jih je o njem izvedel. Z informacijami o tej osebi ga dopolnijo še ostali igralci.
Opozorila za voditelja	Voditelj naj bo pozoren na morebitna stereotipna vprašanja. Dobro je, da udeleženci vedo, da bodo odgovore drugih predstavljali, da ne pride do zagate pri predstavitvah.
Vir	Barbara Kavčnik: Igre za spoznavanje

Dejavnost 2: IMAM TVOJO ŠTEVILKO

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• spoznavanje v skupini• ogrevanje• zabava
Čas	10–20 min
Velikost skupine	10–40
Prostor	ni pomemben
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• tablica za imena s števkami• listki z nalogami
Potek dejavnosti	<p>Voditelj že pred srečanjem pripravi tablice za imena z dobro vidnimi številkami in listke z navodili, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none">• predstavi igralca številka 4 igralcu številka 12• številki 8 in 10 nadeni očala• številkam 3, 6 in 7 stopi na nogo• ugotovi, kakšno pico najraje je številka 1• številki 2 in 9 pelji na hodnik, kjer naj skupaj zapojeta pesem Marko skače ... <p>Ko pridejo igralci, najprej izžrebajo tablice s številkami in nanje napišejo svoja imena.</p> <p>Voditelj ima v posodi shranjene vse liste z navodili. Iz posode vsak udeleženec izvleče en listek, ki ga drugim ne pokaže. Vsi začnejo hkrati opravljati nalogo z lista. Ko nalogo opravijo, vrnejo listek v posodo in vzamejo nov listek.</p> <p>Cilj igre je, da igralec izpolni čim več nalog v omejenem času.</p>
Opozorila za voditelja	Naloga naj bodo primerne starosti in prostoru. Posamezne naloge naj ne bodo žaljive. Na nalogah naj bodo približno v enakem številu zastopane vse številke (da se ne zgodi, da na primer na nobeni nalogi ni številke 11). Številka naj bo le toliko, kolikor je udeležencev.
Vir	Barbara Kavčnik: Igre za spoznavanje

Dejavnost 3: LEDENA PREDSTAVITEV

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• spoznavanje• tekmovalnost• poslušanje, pozornost• zabava
Čas	15–30 min
Velikost skupine	10–20
Prostor	ni pomemben (le da se led ne topi sam od sebe)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• enako velike ledene kocke• posodica za ledene kocke• papirnate brisače
Potek dejavnosti	<p>Vsak igralec poišče partnerja, ki ga najmanj pozna. Na voditeljev znak gre eden od para po ledeno kocko in predstavljanje se začne. Cilj igre je v omejenem času stopiti čim več ledenih kock in v tem času izvedeti čim več o partnerju (npr. ime, starost, šolo, hobije, barvo zobne ščetke ...). Ledene kocke v paru izmenično topita oba.</p> <p>Voditelj medtem beleži število stopljenih kock. Ko določen čas preteče, se vsi zberejo v krogu in pari se predstavijo pred celo skupino. Začne par, ki je stopil največ ledenih kock. Vsak posameznik predstavi svojega sogovornika v paru.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Če je zunaj preveč mraz, potem igre raje ne izvajaj (med topljenjem ledu se lahko kdo zmoči in nato prehladi).</p> <p>Pazi na morebitne vroče-mrzle šoke, ki lahko določenim posameznikom škodujejo ali povzročijo alergijo.</p> <p>Ledene kocke so v igri mišljene kot en od dejavnikov v komunikaciji, ki nam lahko pomaga, da se zberemo in nam ni nerodno pri predstavljanju in postavljanju vprašanj, ali pa nam otežuje pomnjenje podatkov, ki nam jih o sebi pove sogovornik – kot voditelj presodite, če je igra primerna za vašo skupino ali ne, in kaj želite z ledenimi kockami doseči.</p>
Vir	Barbara Kavčnik: Igre za spoznavanje

Dejavnost 4: DRAGI PRIJATELJ, DRAGA PRIJATELJICA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavanje • deljenje mnenj, zamisli in občutij • vžvljanje v čustva drugih in razumevanje različnih pogledov na posamezen problem • spodbuditi k sodelovanju tiste člane skupine, ki pred drugimi ne govorijo radi
Čas	<ul style="list-style-type: none"> • dan ali dva • dobro je, da je igra del širšega programa • del A: 30 minut • del B: 15 minut • del C: 30 minut • del D: 45 minut
Velikost skupine	5–30
Prostor	ni pomemben
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • svinčniki • papir • fotokopirni stroj
Metoda	pismo
Potek dejavnosti	<p>Del A: Izberite dva ali tri udeležence in jih prosite, naj nekemu drugemu članu skupine napišejo pismo. Temo pisma izberi glede na potrebe skupine, dobro je, da tema nakazuje nek problem (npr. sodelovanje posameznika v skupini, medgeneracijska solidarnost, mladi nikoli ne razmišljajo, starejši ne razumejo mladih).</p> <p>Pisma naj se zaključijo s prošnjo za odgovor, npr.: »Kaj pa ti misliš o tem?«, »Ali mi lahko pri tem pomagaš?«, »Kakšno je tvoje mnenje?«, »Kaj bi v takem primeru naredil ti?«.</p> <p>Del B: Avtorji naj pisma preberejo na začetku naslednjega srečanja/aktivnosti pred celo skupino.</p> <p>Del C: Tisti, ki so jim pisma namenjena, naj napišejo odgovore.</p> <p>Del D: Na koncu srečanja ali na naslednjem srečanju naj prejemniki pisem preberejo svoje odgovore.</p> <p>POVZETEK in OCENA: Pogovor začnite z vprašanjem avtorjev pisem. Udeležence vprašajte, kaj so se iz igre naučili, ko so pisma pisali oziroma nanje odgovarjali. V nadaljevanju naj vsaka skupina spregovori o tematikah, ki so se pojavile v pismih.</p>

<p>Opozorila za voditelja</p>	<p>Igra je priložnost, da udeleženci jasno razmislijo o tem, kaj čutijo oziroma kaj bi radi povedali o posameznem problemu. Prav tako je igra priložnost, da v pogovoru sodelujejo tudi tisti, ki se sicer pred drugimi težko izražajo. Na ta način se bodo v skupini ustvarili pozitivni skupinski občutki, gradili pa bomo tudi medsebojno razumevanje. Aktivnost je lahko primerna tudi za spopadanje s konflikti v skupini.</p> <p>Vsebina pisem (tematika) naj bo vezana na namen srečanja. Če je tema srečanja npr. nasilje, potem za izhodišče vzemite aktualen dogodek, npr. konflikt v skupini, fizičen napad na nekoga.</p> <p>Del A: Ko izberete pisce prvih pisem, upoštevajte raznolikost skupine. Odločite se za nekoga, ki predstavlja večino, in nekoga, ki je član manjšine.</p> <p>Pisci pisem morajo vedeti eden za drugega, da si ne bodo pisali pisem med seboj, ampak da bodo prejemniki tudi vsi drugi v skupini. Pisma naj pišejo čim bolj osebno, vendar naj vsak posameznik odloči, kako zelo osebna bodo. »Osebno« tukaj pomeni, da se morajo udeleženci identificirati s problemi oziroma morajo biti problemi pomembni in zanje aktualni. Lahko se zgodi, da bodo morda nekateri udeleženci prepričani, da »ne znajo pisati«. Ti bodo potrebovali dodatno spodbudo. Pomagate jim lahko tako, da fotokopijete pisem, napisane v delu A, razdelite vsem.</p>
<p>Vir</p>	<p>Izobraževalni priročnik – Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih</p>

Štefan je povabil svojo mamo na večerjo v svoje študentsko stanovanje. Med večerjo je njegova mama ugotovila, da je njegova sostanovalka Julija zelo lepa dekle. Že nekaj časa ji je po glavi rojila misel, da imata morda le tesnejši odnos. Nenadoma se je počutila negotovo ... Med večerjo ju je opazovala. Večkrat se je vprašala, ali ima Štefan z lepo sostanovalko mogoče le več skupnega, kot normalno oko lahko vidi. Štefan je videl zamišljeno mamo in rekel: »Draga mama, vem, kaj misliš, ampak lahko mi verjameš, ona je samo moja sostanovalka in nič več!« Čez slab teden pravi Julija: »Štefan, odkar je bila tvoja mama tu, pogrešam majhen lonec. Nikjer ga ne najdem!« Štefan pravi: »Ne verjamem, da ga je mama nesla s seboj, vseeno pa ji bom pisal.« Usedel se je za mizo in pisal: Dragi mama, ne rečem, da si vzela moj lonec s sabo, in tudi ne rečem, da ga nisi vzela. Dejstvo pa je, da odkar si bila pri nama na večerji, pogrešava lonec. Tvoj Štefan. Nekaj dni kasneje je dobil Štefan pismo. Odpre ga in bere: Dragi Štefan, ne rečem, da ti z Julijo spiš, in tudi ne rečem, da ti z Julijo ne spiš. Dejstvo pa je, da če bi ona spala v SVOJI postelji, bi lonec že zdavnaj našla... Tvoja mama.

Dejavnost 5: DOMINE

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavanje • spodbujanje telesnega stika • dvig zavedanja, da obstajajo v vsaki skupini razlike med člani, veliko pa je tudi stvari, ki so vsem skupne
Čas	10 minut
Velikost skupine	ni pomembna
Prostor	dovolj velik, da bodo na koncu lahko vsi udeleženci stali v sklenjenem krogu
Pripomočki	seznam značilnosti, ki jih bomo predlagali, če se igralci ne bodo spomnili svojih
Metoda	domine
Potek dejavnosti	<p>Nekdo v skupini naj si zamisli dve značilnosti, ki ju razkrije skupini, na primer »Na moji levi strani imam dva brata, na moji desni strani obožujem ples.«</p> <p>Kdorkoli iz skupine, ki ima skupno lastnost s tistim, ki jo je povedal, se prime soigralčeve desne roke (če ima z njim skupno desno trditev) oz. leve roke (če ima z njim skupno levo trditev). Na prosti strani nato doda vsak svojo značilnost (npr. »Na desni strani imam dva brata, na svoji levi strani pa živim v dvonadstropni hiši.«)</p> <p>Na vrsto pridejo vsi člani, tako da je na koncu krog sklenjen in so med sabo povezani vsi udeleženci.</p> <p>Če izrečene značilnosti nima nihče v skupini in domina ne dobi para, naj igralec pove drugo značilnost, tako da se bo veriga nadaljevala.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Navedene značilnosti so le primeri, vsakdo pa si lahko izmisli nove ali začne s katerokoli značilnostjo ne glede na to, ali so značilnosti vidne ali ne. Pomembno je, da člani skupine vzpostavijo telesni stik, saj se tako oblikuje močnejše skupinsko vzdušje. Stik lahko vzpostavite z dotikom rok, objemom čez rame, dotikom s stopali itn. Igralci lahko stojijo ali ležijo.</p> <p>Če se predlagane značilnosti ponavljajo, spodbujajte člane skupine, naj si zamislijo drugačne. Najbolje je, če značilnosti niso preproste in niso vidne na prvi pogled. Lahko tudi določite, da so značilnosti vezane samo na določeno tematiko (npr. moje mnenje o igrah, moji občutki o poeziji, moja želja, ki jo želim uresničiti v prihodnosti itd.).</p> <p>Če se za to igro odločite na začetku srečanja ali za ogrevanje, je smiselno, da se v igro vključi tudi vodja in tako izkoristi priložnost za sodelovanje s skupino, hkrati pa pomaga prebiti začetne ovire.</p>
Vir	Izobraževalni priročnik – Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih

Dejavnost 6: TOK ZGODOVINE

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• raziskati različna razumevanja zgodovine za posameznika• spodbuditi kritičen pristop do obravnavanja lastne zgodovine• uživljanje v občutke drugih in spodbujanje k širšemu pogledu na svet• spoznavanje
Čas	30–60 minut
Velikost skupine	ni pomembna
Prostor	dovolj velik, da lahko vsi udeleženci sedijo v krogu in imajo na sredini zgodovinski trak
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• zgodovinski trak (obseg v letih določite glede na to, kako daleč v zgodovino želite iti, npr od leta 0 do danes, od letnice rojstva prvega člana v skupini pa do danes, zadnje leto ipd.)• post-it listki ali razrezan papir v trakah (npr. A4 list, razrezan na 8 delov)
Metoda	zgodovinski trak
Potek dejavnosti	<p>Vsak udeleženec naj se spomni petih zgodovinskih dogodkov (ki so se zgodili v obdobju, ki ga prikazuje zgodovinski trak), ki so pomembno vplivali nanj. Dogodki so se lahko zgodili njemu osebno ali pa v njegovem kraju/državi in so zanj pomembni. Vsak dogodek udeleženec napiše na svoj list.</p> <p>Nato v krogu vsak razloži, katere dogodke je napisal, jih časovno umesti na zgodovinski trak (k določenemu letu/mesecu/dnevu postavi list z napisanim dogodkom) in pove, kaj ta dogodek predstavlja zanj in zakaj se je odločil prav zanj.</p> <p>Na koncu se lahko udeleženci med sabo pogovorijo, ali jih je kak dogodek pri drugih presenetil oz. ga niso poznali. Pogovorite se lahko tudi o tem, zakaj so določeni zgodovinski dogodki (ne glede na to, ali so se zgodili v zadnjem letu ali v zadnjih 2000 letih) za nas pomembni in kaj ti dogodki v naših življenjih predstavljajo.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Vedno se zavedajte, da ljudje velikokrat ne povedo celotne zgodbe, še posebej pri dogodkih, ki so bolj osebni.</p> <p>Tok zgodovine lahko zaključite z mislijo, da se ne učimo samo skozi to, kar nas uči (npr. pri pouku zgodovine), ampak tudi takrat, ko zbiramo delčke informacij iz tega, kaj ljudje počnejo in govorijo ter kaj so doživeli. Poznavanje pomembnih dogodkov, ki so vplivali na posameznika, nam lahko pomagajo razumeti njegovo razmišljanje in vedenje.</p>
Vir	Prilagojeno po Izobraževalni priručnik – Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih

Dejavnost 7: V MOJEM OTROŠTVU

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavanje preko spominov iz otroštva • oblikovanje skupine • ledolomilec
Čas	30 minut
Velikost skupine	<ul style="list-style-type: none"> • ni omejena (velike skupine za poročanje in refleksijo razdelimo v manjše skupine) • Zaželeno skupina: • udeleženci različne starosti • čim bolj heterogena
Prostor	ni pomemben
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • delovni list z iztočnicami • pisala
Potek dejavnosti	<p>Primerne teme: medgeneracijski dialog, življenjski potek, identiteta.</p> <p>Udeležence prosimo, naj za hip zaprejo oči in pomislijo na svoje otroštvo. Kakšni so bili kot otroci? Kakšen je bil svet okoli njih? Kateri predmeti, ljudje, dogodki jim prihajajo na misel?</p> <p>Razdelimo jim delovne liste in jih prosimo, da na kratko odgovorijo na iztočnice na njih. Vprašanja izberemo tako, da bodo kar najbolj povezana s temo celotnega srečanja. Primeri zanimivih vprašanj (seveda se vprašanja prilagodijo glede na izbrano temo):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kakšen/a sem bil/a kot otrok? • Kakšne so bile otroške igrače? • Kakšne so bile deklishe in fantovske pričeske? • Kakšna je bila dolžina otroških kril? • Kaj je bilo tipično kosilo? • Kaj je bila moja najljubša poslastica? • Kakšna hišna opravila smo opravljali? • Kdo vse je živel skupaj z nami? • Kako je potekal šolski dan? • Kdo je bila moja najljubša odrasla oseba? <p>Udeležence povabimo, da odgovore predstavijo skupini. Po predstavitvah lahko voditelj s podvprašanji spodbudi skupino, da primerjajo svoje izkušnje, razmislijo, ali so izvedeli kaj novega o posameznih članih skupine ali zgodovinskih okoliščinah ipd.</p>

Opozorila za voditelja	<p>Če je v skupini več kot 5 članov, naj voditelj omeji podvprašanja in razpravo med posameznimi predstavitvami, saj se sicer aktivnost zavleče. V skupinah z več člani lahko voditelj prvi predstavi svoje odgovore in s tem skupini ponudi model, kako dolge oz. kratke predstavitve so zaželeno. Skupina namreč pogosto sledi vzorcu prvega govornika.</p> <p>Celotno dejavnost lahko uporabimo tudi v skrajšani obliki kot popestritev. V tem primeru uporabimo samo eno ali dve vprašanji.</p>
Vir	Urška Slana: Prisluškovanje življenju – biografsko učenje v skupini

Dejavnost 8: ČASOPISNI NASLOVI

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavanje • ledolomilec • pomoč pri izražanju • spodbujanje ustvarjalnosti
Čas	15 minut
Velikost skupine	<ul style="list-style-type: none"> • Ni omejena (velike skupine za poročanje in refleksijo razdelimo v manjše skupine) • Zaželeno skupina: • Udeleženci različne starosti
Prostor	Dovolj velik, da so vsi naslovi iz časopisov vidni in da se lahko udeleženci po prostoru nemoteno sprehajajo
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • naslovi člankov, izrezani iz revij in časopisov (50 več kot je udeležencev) • listki • pisala
Metoda	časopisni naslovi
Potek dejavnosti	<p>Primerne teme: identiteta, družina, odnosi, zdravje, denar, mobilnost, medgeneracijski dialog, religija ...</p> <p>Dejavnost je primerna predvsem za uvod v srečanje. Po prostoru razporedimo naslove, ki smo jih izrezali iz časopisov in revij (pripravimo približno 50 naslovov več, kot je udeležencev v skupini, da bodo imeli vsi dovolj izbire).</p>

Potek dejavnosti	<p>Udeležencem predstavimo temo srečanja in jim povemo, da bomo poskusili z nekaj besedami simbolično povezati svoje izkušnje na to temo, jim »dati naslov«. Udeležencem povemo z obarvano tematiko povezano izhodiščno vprašanje, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kateri naslov nas najbolj opiše? • Kako bi dali naslov svojemu življenju? • Kako bi dali naslov svojemu otroštvu? • Kateri naslov najbolje opiše vaše zdravje? • Kateri naslov najbolje opiše vašo družino? • Kateri naslov najbolje opiše vaš odnos do denarja? • Kako bi dali naslov tipičnemu dnevu v svojem življenju? <p>Udeležence povabimo, da se sprehodijo po prostoru in si ogledajo razstavljene naslove. Najprimernejši naslov naj poberejo in se usedejo. Če noben naslov ni ustrezen, lahko na list papirja napišejo tudi svojega. Ko vsi udeleženci najdejo svoj naslov, jih na kratko predstavimo drug drugemu.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Namesto časopisnih naslovov lahko uporabimo tudi reklamne slogane.</p> <p>Če imamo dovolj časa, lahko namesto že izrezanih naslovov prinesemo škarje in različne revije ter udeležence prosimo, naj jih prelistajo in izrežejo naslov, ki najbolj ustreza izhodiščnemu vprašanju. Lahko ga tudi sestavijo iz več drugih naslovov.</p> <p>Udeležence lahko spodbudimo tudi, da poiščejo ali sestavijo čim bolj udarne, senzacionalne, simbolične ali privlačne naslove ali slogane na določeno temo oziroma za različna obdobja svojega življenja.</p>
Vir	Urška Slana: Prisluskovanje življenju – biografsko učenje v skupini

Gospa v poznih srednjih letih pride s polnimi rokami vrečk na avtobus LPP. Ker ji nihče ne odstopi svojega sedeža zavzdihne: „Kakšni časi! Vsi gentlemani so že izumrli!“ Mladenič dvajsetih let jo pogleda in reče: „Guspa, gentlemani še nismo izumrli, sam plača na troli ni več!“

Dejavnost 9: FOTOZGODBA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• spoznavanje• izražanje• ustvarjalnost
Čas	30 minut
Velikost skupine	<ul style="list-style-type: none">• majhna do srednje velika skupina• Zaželena skupina:• udeleženci različne starosti
Prostor	dovolj velik, da bodo udeleženci lahko izbrali fotografije/razglednice in jih videli
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• zbirka fotografij ali razglednic (primerno število je 5 fotografij za vsakega člana in vsaj 20 rezervnih, da lahko vsak izbere najustreznejše, torej 5×število udeležencev + 20)• plakati• škarje• pisala
Metoda	fotozgodba
Potek dejavnosti	<p>Primerne teme: identiteta, družina, odnosi, zdravje, denar, mobilnost, medgeneracijski dialog, religija, minljivost življenja ipd.</p> <p>Po prostoru razporedimo fotografije. Udeležencem povemo, da bo iz razstavljenih fotografij vsak od nas sestavil fotozgodbo na izbrano temo.</p> <ul style="list-style-type: none">• Nekaj primerov:• moje življenje• moje otroštvo• moja družina• na kaj v svojem življenju sem najbolj ponosen?• najlepši dan v mojem življenju <p>Udeležence povabimo, da se sprehodijo po sobi. Vsak naj si izbere pet fotografij za svojo fotozgodbo. Teh pet fotografij nato uredi po vrstnem redu, pritrди na plakat (brez lepljenja, da bomo fotografije lahko drugič ponovno uporabili) in dopiše komentarje.</p> <p>Fotozgodbe razstavimo, nato pa si vzamemo nekaj minut, da se sprehodimo naokoli in si jih ogledamo. Udeležencem dajmo priložnost, da avtorjem postavljajo vprašanja o njihovih izdelkih ali da svojo zgodbo tudi ustno predstavijo, če menijo, da so potrebna dodatna pojasnila.</p>

Opozorila za voditelja	<p>Fotogodbo lahko zaradi simbolne narave uporabimo tudi za obravnavanje bolj osebnih ali težjih tem, seveda pa je pomembno, da je voditelj skupine ustrezno usposobljen za ravnanje s čustvi.</p> <p>Pri delu s starejšimi udeleženci ali z udeleženci s posebnimi potrebami bodite pozorni na morebitne težave z vidom in gibanjem ter dejavnost ustrezno prilagodite.</p>
Vir	<ul style="list-style-type: none"> Urška Slana: Prisluškovanje življenju – biografsko učenje v skupini Alenka Oblak, 17.2.2011, osebna komunikacija

Dejavnost 10: PADALO NAS SPOZNAVA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> spoznavanje rekreacija zabava
Čas	10–20 minut
Velikost skupine	10–30 (odvisno od velikosti padala, vsaj toliko, kolikor je barvnih ploskev padala)
Prostor	dovolj velik, da bo padalo lahko v celoti razprto in bo za udeležence še vsaj pol metra prostora
Pripomočki	padalo
Metoda	igre s padalom
Potek dejavnosti	<p>Udeleženci padalo držijo nad seboj (dlan je nad padalom). Vsak udeleženec drži padalo na posamezni barvi. Ko vodja, ki stoji zunaj padala, pokliče eno izmed barv, se morajo vsi posamezniki, ki se držijo te barve, zamenjati med seboj. Menjava poteka tako, da lahko tečejo samo pod padalom. Če se kdo zmoti ali se ne uspe zamenjati, zamenja vodjo. Posamezniki se lahko razporedijo okoli padala tudi tako, da mejijo na dve barvi. Če posameznik stoji na dveh barvah, se lahko menja glede na obe barvi. Vodja lahko hkrati pokliče tudi več barv.</p> <p>Po uporabi barv igro nadgradimo v igro spoznavanja. Vodja kliče določene lastnosti, tako se na primer zamenjajo vsi, ki imajo rjave lase; vsi, katerih ime se začne npr. na črko N; vsi, ki živijo na Primorskem; vsi, ki so že kdaj bili udeleženi v neformalnem izobraževanju ...</p>
Opozorila za voditelja	Pri delu s starejšimi udeleženci ali z udeleženci s posebnimi potrebami bodite pozorni na morebitne težave z vidom in gibanjem ter dejavnost ustrezno prilagodite.
Vir	Lenarčič Martin, Mikac Mojca: Igre s padalom

DEJAVNOSTI ZA GRADNJO SKUPNOSTI

Zbrala: Irena Mrak Merhar

Dejavnost 1: GOVOREČA GOBICA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• zabava• rekreacija• gradnja skupine
Čas	10 min (igro lahko večkrat ponovimo z drugačno tematiko, vsaka ponovitev traja 10 min)
Velikost skupine	do 10 odraslih ljudi (za malo padalo) oz. do 15 odraslih ljudi (za veliko padalo)
Prostor	dovolj velik, da bo padalo lahko v celoti razprto in bo za udeleženci še vsaj pol metra prostora
Pripomočki	padalo (malo ali veliko – odvisno od velikosti skupine)
Metoda	igre s padalom
Potek dejavnosti	<p>Udeleženci držijo padalo raztegnjeno. Voditelj pove, da bodo s padalom naredili gobico. Dokler bo padalo v obliki gobice (dokler se pod padalom ne bo spustil zrak in bo padalo padlo na glave udeležencev, da se ti med seboj ne bodo mogli več videti), se bodo pod gobico pogovarjali o dani tematiki (npr. najlepši spomin iz otroštva; največja neumnost, ki se jim je pripetila v času osnovne šole; najlepša otroška igrača; najljubša hrana; najpomembnejša vrednota; če bi bil žival, bi bil ...) in sicer tako, da ko naredijo gobico tisti, ki se čuti poklicanega, prvi spregovori, nato pa se nadaljuje krog v desno, tako da vsak pove odgovor na dano tematiko.</p> <p>Ko voditelj razloži navodila in poda tematiko, udeleženci na znak dvignejo padalo visoko v zrak (kolikor lahko) in nato hitro stopijo 3 korake naprej in sedejo na rob padala. Padalo tako zajame zrak, nastala oblika pa spominja na gobo. Zajeti zrak se počasi spušča, v tem času pa vsak od udeležencev poda odgovor na zastavljeno vprašanje ali nadaljuje začet stavek. Če se po zaključenem krogu gobica še ni spustila, nadaljujejo drugi krog na isto tematiko.</p> <p>Ko se padalo spusti, ponovno vstanejo in po želji ponovijo gobico z drugim vprašanjem, začetim stavkom.</p> <p>Vprašanje ali začetni stavek lahko predlaga tudi kdo od udeležencev.</p>
Opozorila za voditelja	Pri udeležencih (predvsem starejših) bodite pozorni na težave z gibanjem – težave s križem, sunkoviti gibi ...
Vir	Prilagojeno po: Martin Lenarčič, Mojca Mikac: Igre s padalom

Dejavnost 2: NEMI OBROČ

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• povezovanje skupine• prepoznavanje vlog v skupini• umiritev skupine• sodelovanje skupine
Čas	do 10 min
Velikost skupine	4–8 ljudi na en obroč (večjo skupino razdelite v manjše skupine do 8 ljudi)
Prostor	vsaka skupina potrebuje približno 3 m ²
Pripomočki	hulahop obroč (št. obročev = št. udeležencev ÷ 8)
Potek dejavnosti	<p>Če imamo skupino z več kot 8 udeleženci, jo najprej razdelimo na več manjših skupin s po 4 do 8 člani. Vsaka skupina dobi svoj hulahop obroč.</p> <p>Voditelj poskrbi, da nastane tišina, ki traja, dokler vse skupine ne opravijo naloge. Skupina dvigne obroč v višino oči udeležencev. Vsak od udeležencev lahko drži obroč le z enim prstom (najbolje desnim kazalcem) pod obročem (tako da obroč leži na prstu). Naloga skupine je, da obroč v tišini (brez verbalnega komuniciranja) neslišno položijo na tla. Pomembno je, da vsak udeleženec drži obroč v vsakem trenutku, dokler ta ni na tleh. Ko je obroč na tleh, je igra končana.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Voditelj naj opazuje skupino, da ne bo uporabljala glasov za komuniciranje – stalno vzdržuje tišino. Preko opazovanja opravljanja naloge lahko vidi, kdo od članov v skupini prevzame določeno nalogo (npr. neformalni vodja bo z neverbalno govorico usmerjal ostale člane skupine do cilja), kdo od posameznikov bo vmes obupal in se bo na tisti strani obroč spet dvignil stran od tal. Delovanje skupine bo odraz skupinskega duha v skupini in neformalne razdelitve vodilnih vlog v skupini, kar lahko pomembno vpliva na nadaljnje delo skupine (npr. če skupino v nadaljevanju čaka priprava in izpeljava projekta).</p> <p>Dobro je, da voditelj skupino tudi spodbuja – ko se npr. obroč v določenem trenutku spet dvigne (oddalji od tal), naj skupino spodbudi, da jim je šlo dobro in naj še poizkusijo.</p>

Dejavnost 3: ZAUPAM VAM

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• potrditev zaupanja v skupini• postavljanje novih izzivov skupini• premagovanje meja• sprostitvev
Čas	do 15 min (odvisno od velikosti skupine in števila prostovoljcev)
Velikost skupine	vsaj 15
Prostor	zunaj, ravna podlaga (brez kamnov ali drugih večjih in ostrih predmetov v okolici, kjer bi se lahko kdo udaril), v bližini naj bo stopnišče ali stena (pomembno je, da je višinska razlika med dvignjenim delom in udeleženci).
Metoda	igre zaupanja
Potek dejavnosti	<p>Voditelj naj najprej poskrbi za zbranost vseh udeležencev in razloži »pravila« iger zaupanja (varen prostor, stalna pozornost, brez zbadanja, nikogar ne silimo, da se javi kot prostovoljec ...).</p> <p>Nato skupino pelje do prostora, kjer so zraven stopnice ali balkon (tako da je razlika med udeleženci, ki stojijo, in prostorom, kamor bo stopil prostovoljec, približno 1 meter). Udeleženci se pod zidom razporedijo tako, da stojijo drug zraven drugega v gruči (močnejši fantje naj se enakomerno razporedijo med ostale udeležence). Vsi udeleženci dvignejo roke v zrak (komoľce imajo rahlo pokrčene, da bodo lahko ujeli prostovoljca).</p> <p>Prostovoljec stopi na zid ali eno od stopnic (dobro je, da se sezuje), tako da bo s hrbtom padel na udeležence. Ko je pripravljen, se vrže (telo naj ima ravnó – trdo, da ga bodo udeleženci laže ujeli) – pomembno je, da se ne odrine preveč, ampak da lepo pade na udeležence. Udeleženci ga z rokami ujamejo in položijo na tla.</p> <p>Igro naj voditelj zaključi, ko nihče od udeležencev noče več biti prostovoljec (vsak, ki se javi za prostovoljca, naj bo prostovoljec le enkrat).</p> <p>Dobro je, da igro ambientiramo na tematiko, ki jo imamo – v rdečo nit srečanja, morda katehezo. Igra naj se zaključi z voditeljevo zaključno mislijo o zaupanju in preizkušnjah, ki jih kot močna skupina zmoremo.</p>

<p>Opozorila za voditelja</p>	<p>Igre zaupanja so namenjene skupini, ki je med sabo že povezana in si zaupa. Pomembno je, da pri igri k sodelovanju nikogar ne silimo, se ne norčujemo in »zezamo«. Če bo pri igri zaupanja posameznik razočaran (zaradi padca, norčije, poškodbe ...), bo imelo to zanj močne posledice, saj bo izgubil zaupanje v to pa tudi v naslednje skupine. Pomembno je, da so pravila glede iger zaupanja jasno predstavljena pred začetkom igre: smo pozorni in spremljamo, kaj se dogaja, se ne norčujemo in umikamo/nastavljamo rok, nikogar ne silimo v sodelovanje ali ga zbadamo, da je strahopetec.</p> <p>Pomembno je, da so v skupini člani, ki so sposobni uloviti in držati človeka; močni posamezniki so po prostoru uravnoteženo razporejeni (niso sami močni na enem kupu, sami šibki pa na drugem).</p> <p>Igre zaupanja v skupino uvajajte postopoma (od lažjih k težjim) in le v primeru, ko vidite, da je skupina dovolj močna in si zaupa. V nasprotnem primeru lahko igre zaupanja povzročijo več škode. Opisana igra zaupanja sodi med ene težjih – skupina mora biti že zelo dobro povezana, hkrati pa tudi željna nekoliko večjih izzivov.</p> <p>Pri udeležencih (predvsem starejših) bodite pozorni na težave z gibanjem – težave s križem (sunkoviti gibi).</p>
-------------------------------	--

Mož in žena se po smrti sprehajata po nebesih in žena od navdušenja vzdihuje: »Joj, kako je tukaj lepo!« Mož jo po takem navdušenem raziskovanju nebes pogleda izpod čela in reče:«Že 10 let bi lahko bila tukaj, če ne bi ti toliko težila z zdravo prehrano!«

Dejavnost 4: ZRCALCE, ZRCALCE ...

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • gradnja skupine • prepoznavanje močnih in šibkih točk drugih in sebe
Čas	30–60 min
Velikost skupine	10–20
Prostor	Ni pomemben, če se da, pa naj udeleženci sedijo v enem krogu
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • A4 listi (toliko, kolikor je udeležencev) – po želji so lahko listi tudi večji • flomastri, barvice
Metoda	zrcalo
Potek dejavnosti	<p>Vsake udeleženec dobi en A4 list. Na list naj vsak nariše okvir ogledala in nekam zapiše svoje ime.</p> <p>Ko imajo vsi udeleženci narisano svoje ogledalo, naj voditelj razloži navodila. Narisano ogledalo bo predstavljalo zrcalo nam samim – ostali udeleženci bodo nanj zapisali naše močne in šibke lastnosti (naše pluse in naše minuse). Vsak bo svoje ogledalo podal za eno mesto v levo. Ko dobim ogledalo, pogledam, čigavo je (ime smo zapisali v del okvirja) – glede na to, čigavo je, tej osebi zapišem vsaj eno pozitivno in eno negativno lastnost. Potrudim se, da pišem lastnosti, ki še niso zapisane na ogledalu. Ko osebi napišem, kar želim, podam njeno ogledalo spet za eno mesto v levo in tako počnem, dokler ne pride ogledalo spet do lastnika.</p> <p>Ko vsak spet dobi svoje ogledalo, si ga ogleda. Voditelj nato udeležence spodbudi, da povedo, ali se strinjajo z lastnostmi, ki so mu/ji jih zapisali ostali udeleženci, ali se morda s katero od lastnosti ne strinjajo, jih je kakšna lastnost presenetila, so se zavedali svojih pomanjkljivosti in svojih prednosti? Opazijo pri sebi svoje slabe ali dobre lastnosti in zakaj je tako?</p>
Opozorila za voditelja	<p>Voditelj naj skrbi, da se ogledala ne zaustavljajo pri enem posamezniku (da se ne naredi prevelika vrsta – lahko tudi sam da znak, kdaj udeleženci podajo ogledalo naprej) ter da na koncu vsi hkrati začnejo brati lastnosti, ki so mu jih napisali drugi.</p> <p>Če si skupina ne zaupa dovolj ali je občutljiva, se lahko osredotočimo samo na pozitivne lastnosti. Udeleženci si lahko izdelajo tudi dve ogledali – najprej eno z močnimi in nato drugo s šibkimi lastnostmi. V nobenem primeru pa naj se skupina ne osredotoči samo na zrcalo s slabostmi.</p> <p>Dejavnost ima večji učinek, če jo uporabimo, ko je skupina povezana – torej ko je pripravljen posameznik od drugih slišati tudi to, kaj oni vidijo na njem kot slabo in je iz tega pripravljen rasti naprej.</p>

Dejavnost 5: 4UP

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• sodelovanje v skupini• gradnja skupnosti• ogrevanje• spodbujanje interakcije med udeleženci• razvijanje komunikacijskih spretnosti• zabava
Čas	5–10 min
Velikost skupine	10 in več
Prostor	Tako velik, da lahko vsi udeleženci sedijo v krogu
Pripomočki	Stol za vsakega udeleženca
Potek dejavnosti	<p>Igralci naj se posedejo v krogu. Voditelj jim nato pojasni osnovna pravila igre: štirje igralci morajo vedno stati, nihče ne sme stati več kot 10 sekund, lahko pa stoji manj.</p> <p>Igralci med seboj ne smejo komunicirati. Vsak udeleženec mora opazovati, kaj se dogaja, in skupaj z vsemi ostalimi paziti, da bodo vedno hkrati res stali 4 igralci (nihče več in nihče manj).</p>
Opozorila za voditelja	<p>Verjetno bo potrebnih nekaj minut, da se bodo udeleženci živeli v igro. Ko se bodo živeli in ujeli ritem vstajanja ter sedanja, pa bodo to delali usklajeno. Igra je razburljiva in bo ustvarila prijetno skupinsko vzdušje.</p> <p>Dobro je, da voditelj igro zaključi z vodenim pogovorom – udeležence naj vpraša, kako so se počutili, kako so vedeli, kdaj morajo vstati ipd.</p> <p>Če se igro uporabi pred pričetkom ali ob začetku dela v skupinah, je to lahko lep uvod v skupinsko delo in dinamiko, ki bo znotraj skupin pomembna.</p>
Vir	Prilagojeno po Izobraževalni priročnik – Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih

Dejavnost 6: PRVI VTIS

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• izmenjava in izražanje mnenj,• gradnja skupine,• primerjava različnih vtisov ob prvem srečanju,• kako izkušnje vplivajo na prvi vtis,• kako prvi vtis vpliva na naše vedenje do drugih.
Čas	30 min
Velikost skupine	4–12
Prostor	dovolj velik, da bodo udeleženci lahko sedeli v krogu
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• slike ljudi z zanimivimi/različnimi/vpadljivimi obrazy• post-it listki ali A4 list za vsakega udeleženca• svinčnik za vsakega udeleženca
Metoda	fotogovorica
Potek dejavnosti	<p>Udeleženci naj sedejo v krog. Vsak udeleženec dobi list papirja in sliko (lahko je slika nalepljena na zgornji del lista in pod sliko prazen prostor, lahko vsak dobi svoj A4 list papirja in sliko, lahko vsak dobi sliko in poleg post-it listke, ki jih bo zalepil na hrbtno stran slike). Udeleženec naj si ogleda sliko, ki jo je dobil, in naj si zapiše prvi vtis o osebi, ki je na sliki (če je slika zalepljena na list, naj vtis napiše na list čisto spodaj in nato list zapogne, da se njegovega vtisa ne bo videlo, če uporabite sliko in posebej list naj si udeleženec na list zapiše prvi vtis (dobro je, da so fotografije nekako označene), če uporabite sliko in post-it listke naj udeleženec prvi vtis zapiše na post-it listek in listek zalepi na hrbtno stran slike). Sliko naj potem udeleženec poda naprej. Ko udeleženec dobi drugo sliko, naj spet zapiše prvi vtis o sliki. Udeleženci naj to ponavljajo toliko časa, da vsaka slika obide celoten krog (če je število udeležencev večje, lahko isto sliko dobi samo vsak drugi udeleženec).</p> <p>Nato naj voditelj pokaže eno izmed slik, vsak od udeležencev pa naj pove prvi vtis, ki ga je ob sliki dobil (v primeru, da je slika prilepljena na list, nekdo od udeležencev prebere vse spodaj zapisane vtise oz. v primeru, da so se vtisi pisali na post-it listke nekdo prebere vse zbrane vtise o sliki). To ponovite za vse slike.</p> <p>Ko si za vse slike predstavite vaše prve vtise, naj voditelj usmeri nadaljnji pogovor s pomočjo vprašanj:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kaj se je dogajalo in česa ste se kot skupina naučili?• Kakšna presenečenja so se pojavila?• Na čem so bili prvi vtisi utemeljeni?• Opišite primere, ko je imel kdo izmed vas o kom popolnoma napačen prvi vtis.• Kakšne so posledice (napačnega) prvega vtisa?• Kaj smo se skozi to vajo naučili o nas samih?

<p>Opozorila za voditelja</p>	<p>Pred začetkom igre se prepričajte, da so vsi udeleženci razumeli navodila. Slike naj krožijo čim hitreje – za prvi vtis ne potrebujemo ogromno časa.</p> <p>Slike naj ne bodo slike znanih in slavnih ljudi. Izbor slik naj obsega najrazličnejše ljudi, ki se razlikujejo po starosti, kulturi, etničnemu nazoru ipd..</p> <p>Voditelj naj bo pripravljen tudi na ostre komentarje. Glede na velikost skupine (zelo majhna skupina) morda komentiranje ne bo vedno anonimno – kot voditelj pa ne dovolite, da bi igralci kritizirali drug drugega zaradi njihovega mnenja. Osredotočite se na pogovor o samih komentarjih.</p>
<p>Vir</p>	<p>Izobraževalni priročnik – Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih</p>

Sedemdesetletni milijonar se je poročil z dvajsetletno lepoticco.
 Prijatelj ga je vprašal: »Le kako ti je to uspelo?«
 »Rekel sem ji, da sem star 95 let.«

Dejavnost 7: TITANIK NA RJUHI

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• povezovanje skupine• prepoznavanje vlog v skupini• sodelovanje skupine• vrednotenje delovanja skupine in posameznikov v njej
Čas	vsaj 40 min
Velikost skupine	Ni pomembna
Prostor	dovolj velik, da bodo udeleženci lahko pri evalvaciji igre sedeli v krogu
Pripomočki	rjuha ali šotorka ali odeja (velikost naj bo taka, da na njej lahko stoji polovica udeležencev)
Metoda	titanik na rjuhi
Potek dejavnosti	<p>Voditelj udeležence ambientira v vajo in poda naslednja navodila:</p> <p>Znašli ste se sredi morja, edina vaše rešitev pa je titanik (rjuha/odeja/šotorka) – dokler ste vsi na titaniku, ste varni pred podhladitvami (zaradi mrzle vode), pred raznimi morskimi zverinami ipd.. (Ko so vsi na rjuhi nadaljujete z navodili.) Ker se titanik začneja potapljati (zaradi vode, ki prihaja vanj) bi bilo bolje, da ga obrnete na glavo – pri tem pa pazite, da ne padete/stopite v vodo, saj je ledena in polna nevarnosti.</p> <p>Naloga udeležencev torej je, da rjuho obrnjeno na drugo stran, brez da bi kdo stopil z nje. Kakšno strategijo bodo ubrali, prepustite njim. Morda se bo zgodilo, da bodo vmes morali začeti od začetka – kot voditelj jih pri tem podbujajte.</p> <p>Koliko časa bo trajal ta del dejavnosti, je odvisno od skupine do skupine (velikost, dosedanje sodelovanje skupine ipd.). Zagotovo pa bo ta del trajal vsaj 20 minut.</p> <p>Med igro naj si voditelj beleži kaj vse se med potekom dejavnosti dogaja – komentarji posameznikov (lahko tudi napišete kdo je kaj rekel), kdo spodbuja, kdo opazuje, kdo se je lotil naloge pa obupal, kdo dokončuje nalogo, kako se obnašajo udeleženci, ki ne vidijo kaj se dogaja ipd..</p> <p>Ko udeleženci uspešno obrnejo rjuho jim čestitajte (pohvalite, zaploskajte ...). Nato pustite nekaj trenutkov, da igra izzveni v udeležencih, da si izmenjajo prve vtise ipd..</p>

Potek dejavnosti	<p>Ko začutite, da so se udeleženci umirili jim povejte, da ste jih tekom dejavnosti opazovali in si beležili dogajanje v skupini. Nato s pomočjo beležk, ki ste si jih ustvarili med potekom dejavnosti, opišite dogajanje – na ta način bodo udeleženci podoživeli dogajanje, prepoznali naloge, ki so jih posamezniki prevzeli v skupini in jim bo pomagalo pri delitvi nalog v skupini v prihodnosti.</p> <p>Ko končate z opisom dogajanja dovolite udeležencem, da vas lahko dopolnijo, podajo svoje videnje dogajanja.</p> <p>Za zaključni del dejavnosti potrebujete vsaj 20 minut.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Če izpustite drugi del aktivnosti (evalvacijo), lahko dejavnost uporabite zgolj kot pozitivno igro. Glede na to, kaj vse iz dejavnosti lahko ugotovite o delovanju skupine, pa vam tega ne priporočam.</p> <p>Pri udeležencih (predvsem starejših) bodite pozorni na težave z gibanjem – težave s križem (sunkoviti gibi). Udeleženci bodo med igro morali sodelovati (podpiranje in držanje drug drugega – ko bo nekdo stal samo na eni nogi, polovica udeležencev bo morala nositi drugo polovico – na ramenih ali štiparamo ipd.).</p>

Dejavnost 8: SLEPI LIKI

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• povezovanje skupine• prepoznavanje vlog v skupini• sodelovanje skupine
Čas	20 – 30 min
Velikost skupine	Neomejena
Prostor	dovolj prostora, da bodo udeleženci lahko tvorili like
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• dolga vrv (npr. plezalna vrv)• trakovi za oči (lahko pa udeleženci enostavno mižijo)
Potek dejavnosti	<p>Udeleženci se postavijo v krog in primejo vrv (konca vrvi lahko zvežete skupaj). Vsem udeležencem se preveže oči ali pa se jim naroči, da mižijo. Ko imajo vsi zavezane oči, voditelj določi, kateri geometrijski lik naj tvorijo z vrvjo, npr. kvadrat, trikotnik, piramido ipd..</p> <p>Udeleženci miže in v tišini tvorijo z voditeljeve strani določene like. Ko se jim zdi, da je lik tvorjen, pogledajo kakšen lik so tvorili. To ponovimo za več likov. Dobro je, da voditelj daje najprej lažje, nato težje like.</p> <p>Če je skupina zelo velika jo lahko razdelimo v manjše skupine, ki vsaka posebej tvori dani lik. Dejavnost lahko v tem primeru naredimo tudi kot tekmovanje.</p> <p>Dejavnost zaključite s kratko evalvacijo – kako so se počutili, se je bilo težko sporazumevati ipd..</p>
Opozorila za voditelja	Pomembno je, da se med postavljanjem likov vzdržuje tišina.
Vir	Povzeto po: Lenarčič Martin, Mikac Mojca: Igre za gradnjo timov in skupin.

Dejavnost 9: ULOVI RUTKO

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• povezovanje skupine• sodelovanje skupine• tekmovanje
Čas	20 min
Velikost skupine	Neomejena
Prostor	Najbolje zunaj
Pripomočki	Rutka ali robček
Potek dejavnosti	<p>Skupino razdelite v dve enako veliki skupini.</p> <p>Člani skupine se postavijo v kolono za črto (črto označi voditelj). Vsak član v koloni dobi svojo številko (npr. če je v skupini 10 udeležencev dobijo številke od 1 do 10).</p> <p>Voditelj se nato postavi približno 5m stran od udeležencev in kliče številke. Hkrati lahko pokliče od eno do pet števil. Glede na to, koliko števil pokliče hkrati, udeleženci tvorijo predpisano formo. V tej formi skupini med sabo tekmujeta kdo prej pride do voditelja. Zmaga tisti, ki voditelju prej iz rok potegne rutko oz. robček.</p> <p>Forme, ki jih udeleženci tvorijo, ko voditelj pokliče številke in v katerih tečejo do voditelja:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ena številka: udeleženec teče• Dve številki: en od para nese drugega šuparamo• Tri številke: dva udeležencev s pomočjo rok tvorita stolček, na katerega se usede tretji• Štiri številke: udeleženci tvorijo letalo - en udeleženec se uleže, en ga prime za levo in drugi za desno roko, tretji ga prime za noge• Pet števil: udeleženci tvorijo lokomotivo – postavijo se v kolono, se sklonijo in primejo za roke <p>Voditelj lahko seštevata točke za posamezno skupino in na koncu podeli nagrado zmagovalni ekipi.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Ob klicanju števil naj bo voditelj pozoren, da bodo sodelovale vse številke (torej da ne vedno ponavlja samo ene številke).</p> <p>Če se voditelju zdi, da bodo skupini predlagane forme povzročale težave, jih lahko tudi spremeni. Pozoren naj bo, da bodo v igri lahko sodelovali vsi udeleženci.</p>

Dejavnost 10: PEPELKA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• povezovanje skupine• sprostitvev• zabava• tekmovanje
Čas	10 – 20 min
Velikost skupine	15 do 40
Prostor	Ni pomemben
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• Glasba• Čim bolj oblečeni in obuti udeleženci
Potek dejavnosti	<p>Udeleženci se preštejejo po sistemu »prvi, drugi«. Vsi prvi stopijo korak naprej, vsi drugi pa korak nazaj in sklenejo vsak svoj krog.</p> <p>Po glasbi se začnejo prvi premikati v desno, drugi v levo. Voditelj po določenem času ustavi glasbo in da navodilo: z najbližjim iz nasprotnega kroga si zamenjaj desni čevlji. Voditelj malo počaka in ponovno spusti glasbo. Udeleženci se spet premikajo po glasbi, vsak z enim drugim čevljem, vsaka skupina v svojo smer. Voditelj glasbo ugasne in da navodilo: zamenjaj še drug čevlji.</p> <p>Nato si lahko menjajo puloverje, jakne, šale, kape, nogavice ipd..</p> <p>Ko zmanjka oblek in obutve za menjavo, da voditelj navodilo: zmaga tisti, ki se najhitreje obleče in obuže v svoje stvari.</p> <p>Takrat se prava zmešnjava šele začne J.</p>
Vir	Maja Bobnar, Barbara Kavčnik: Igre za zabavne večere

DEJAVNOSTI ZA ISKANJE SKUPNIH DEJAVNOSTI RAZLIČNIH GENERACIJ

Zbrala: Urška Mali

55

Dejavnost 1: KAKO LAHKO KAJ NAREDIMO SKUPAJ?

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • iskanje skupnih predstav/vizij/ciljev ... • oris nadaljnjih ciljev za delo v skupini
Čas	1h (oz. odvisno od števila in velikost skupinic, ki jih oblikujemo)
Velikost skupine	<ul style="list-style-type: none"> • najmanj 10 • Dejavnost je namenjena za delo s skupino, ki se sicer sorazmerno dobro pozna, vendar pa zaradi določenih neskladij med skupinami posameznikov ne morejo dobro sodelovati. Skupina mora v kratkem času pripraviti in izpeljati projekt, ki odgovarja na potrebe in želje članov skupine.
Prostor	Poljuben, pazimo, da imajo udeleženci dovolj prostora, da se skupine med seboj ne motijo
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • kartončki za ocenjevanje • plakati • svinčniki, flomastri ...
Potek dejavnosti	<p>Skupino večkrat delimo v manjše delovne skupine. Uporabimo lahko vsem znane atomčke (vsak posameznik je atomček – toda atomčki se lahko združujejo v molekule, pri nekaterih molekulah potrebujemo 4 atomčke, pri drugih 2, pri enih na primer 3). Udeleženci formirajo skupine z omenjenim številom udeležencev (=molekule). Ko se razgibajo in dodobra premešajo, jih povabimo, da se v teh skupinah posedejo (5–10 minut).</p> <p>Vsaka skupina dobi list papirja in napiše svoj predlog za izpeljavo projekta (načrt, idejo, ime ... karkoli v trenutku izvajanja najbolj potrebujejo). Časovno jih omejimo (10 minut).</p> <p>Skupine nato predstavijo svoj izdelek – svoj plakat. Vsaka skupina ima na voljo samo 2 minuti. Nato vzamemo vse plakate in jih naključno razdelimo nazaj skupinam (pri tem pazimo, da nobena od skupin ne dobi svojega plakata).</p> <p>Skupine imajo 5 minut časa, da s plakata (in predhodne predstavitve) razberejo 3–5 točk, poudarkov, ciljev (karkoli smo določili za delo) in zanje pripravi karseda zanimivo in privlačno predstavitev.</p> <p>Medtem skupinam razdelimo kartončke s števili 1–5, s katerimi bodo ocenjevali predstavitve ostalih skupin.</p> <p>Voditelj aktivnosti zapisuje predloge in ocene posameznih predlogov in ob koncu dela skupini predstavi, do kakšnih spoznanj oz. skupnih ugotovitev so prišli.</p> <p>Vsekakor poudarimo, da so rezultati posledica skupnega truda, jih za trdo delo pohvalimo in spodbudimo k sodelovanju in dialogu tudi v prihodnje.</p>

Opozorila za voditelja	Če je skupina sposobna (oceni voditelj glede na razpoloženje in utrujenost članov skupine ter glede na pretečen čas dejavnosti), že na istem srečanju izberite skupni projekt. Sicer pa to storite na prvem naslednjem srečanju. Poskrbite, da trud, ki ga je skupina vložila v dejavnost, ne bo zaman, saj bo sicer v prihodnje v skupini težko ponovno doseči sodelovanje.
Priloge	kartončki za ocenjevanje s števili od 1 do 5 (vsaka skupina dobi svoje kartončke)

Neka ženska je imela po hudem padcu ob-
smrtno doživetje in se je v soju luči na koncu
življenjskega tunela pogovarjala z Bogom.
Bog ji velikodušno prigovarja, da njena ura še
ni prišla in da ima še najmanj 40 let življenja
pred sabo. Ženska se zbudi iz kome in začne
razmišljati, da je 40 let dolga doba in da se ji
splača opraviti različne lepotne posege, da
izboljša svoj fizični izgled. Plastični kirurgi so
imeli obilico dela z njo. Ko je po treh mesecih
naposled le zapustila bolnišnico, jo je na pre-
hodu za pešce zbil avto. Ponovno se znajde
pred Bogom in mu očita: »Pa ti si mi rekel,
da bom še 40 let živela, sedaj pa sem spet tu
pred tabo! Kako si mogel, pa toliko sem za-
pravila za plastične operacije!« Bog jo pogle-
da in odvrne:«Joj, nisem te prepoznal!«.

Dejavnost 2: STOP?! KAM GREMO? POTREBUJEMO CILJ ...

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • skupini pomagamo do spoznanja, da bo brez ustreznega cilja zelo težko delovala • s skupino skupaj oblikujemo cilj, ki ga skupina želi doseči
Čas	odvisno od velikosti skupine in števila skupin za usklajevanje (40–80 minut)
Velikost skupine	poljubna, najmanj 10–15
Prostor	opremljen za predvajanje filma, drugi del je lahko tudi zunaj
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • film Iskanje malega Nema ali risanka Bacek Jon ali poljuben filmski prikaz ponesrečenega (pomankljivega) načrtovanja, • večje število listkov in pisal
Metoda	film
Potek dejavnosti	<p>Za začetek pogledamo odlomek iz filma Iskanje malega Nema (lahko delček čisto na koncu, ko živali iz akvarija v Sydneyu pobegnejo in v plastičnih vrečkah pristanejo v morju) ali pa katero od risank o backu Jonu. Pomembno je, da pokažemo delček, ki predstavi neuspeh skupine, ki je povezan s pomanjkanjem cilja. Tako bomo v skupini spodbudili željo po oblikovanju pametnih, preverljivih in realnih ciljev, ki jih skupina želi doseči v svojem nadaljnjem delovanju.</p> <p>Da vključimo čim večje število ljudi, lahko do ciljev skupino privedemo postopoma. Najprej vsakega posameznika povabimo, da oblikuje svoje cilje (oz. predloge ciljev) – lahko določimo število (npr. 5). Namesto oblikovanja konkretnih ciljev lahko skupino povabimo k pisanju poudarkov, na katere bi morali biti pozorni (prilagodimo se izkušnosti skupine, precej verjetno je namreč, da bo za skupino ljudi, ki še nikdar niso projektno načrtovali, samo sestavljanje ciljev velik zalogaj).</p> <p>Nato naj v dvojicah uskladijo svoje cilje, poglede in iz desetih, kolikor sta jih posameznika prinesla v skupino, oblikujeta pet takih ciljev, ki obsegajo vse, kar sta želela povedati (če se jima določen cilj po pogovoru v paru ne zdi več smiseln ali potreben, ga lahko tudi izpustita). Po dve ali tri dvojice se zberejo skupaj in se ponovno usklajujejo toliko časa, da pripravijo skupnih 5 ciljev, predlogov. Glede na velikost skupine poljubno dolgo združujemo skupine. Na koncu pridemo do 5 konkretnih predlogov, na podlagi katerih lahko oblikujemo cilje (ali do petih ciljev).</p> <p>Še enkrat se lahko vprašamo, ali nismo česa pozabili. Ker so vsi udeleženci prispevali k omenjenim ciljev, lahko pričakujemo, da jih bodo ponotranjili in se po najboljših močeh trudili, da jih bodo v dogovorjenem času dosegli.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj se lahko hitro zgodi, da dobi v skupino posameznike (morda člani mladinskih organizacij), ki so precej izkušeni (lahko tudi bolj kot voditelj) na področju načrtovanja, zato je smiselno, da pazimo, da smo tudi teoretično o področju dobro podkovani. Predlagamo uporabo priročnika T-kit; Project management, ki je prosto dostopen na spletni strani: http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/publications/T-kits/3/Tkit_3_EN

Dejavnost 3: GREMO NA KAVO!

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• dobiti vpogled v razmišljanje posameznikov v skupini• iskanje skupnih točk članov skupine• prirejeno lahko tudi kot način vrednotenja
Čas	odvisno od števila vprašanj (plakatov) in od debate, ki poljubno sledi koncu dela v »kavarni« (30–60 minut)
Velikost skupine	poljubna
Prostor	potrebujemo mize in dovolj prostor, da se udeleženci lahko mirno usedejo in spregovorijo o temah
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• plakati• zadostno število svinčnikov• skodelice kave/čaja, prigrizki (poljubno)
Metoda	Svetovna kavarna
Potek dejavnosti	<p>Sestavimo vprašanja, na katera želimo dobiti odgovore oz. za katere želimo, da o njih udeleženci spregovorijo in jih napišemo na plakate (vsako vprašanje zapišemo na svoj plakat). Te postavimo na različne mize. Udeležencem postrežemo kavo (čaj) in jih povabimo v kavarno.</p> <p>Pravila v kavarni so preprosta – vsak udeleženec se poljubno sprehaja med mizami, prebere vprašanje, se zamisli o svojem odgovoru, ga napiše, se pogovori z ostalimi obiskovalci kavarne, ki so za isto mizo kot on. Ko pri posameznem vprašanju nima udeležencev več odgovorov ali komentarjev odide dalje.</p> <p>Na koncu lahko skupina skupaj pregleda vprašanja in razmišljanja posameznikov, lahko spodbudimo debato ali spremenimo nadaljnje delo, če je potrebno.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Udeleženci naj imajo dovolj časa.</p> <p>Morda je smiselno, da je pri vsaki mizi eden od voditeljev (lahko je natakar v kavarni), ki skupino spodbudi naprej pri razmišljanju, če je potrebno.</p> <p>Pred pričetkom dejavnosti poskrbite, da bodo vsem udeležencem pravila jasna. Če med dejavnostjo opazite, da je kdo pozabil pravila ali jih ne upošteva, ga lahko na to opomnite (npr. kot natakar v kavarni).</p>

Dejavnost 4: FOTOGRAFIJE GOVORIJO

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• pomagati skupini, da o spregovori o problemih, ki jih čuti v skupini• dobiti vpogled v razmišljanje posameznikov v skupini• iskanje skupnih točk članov skupine• prirejeno lahko tudi kot način vrednotenja
Čas	20–30 minut (odvisno od velikosti skupine)
Velikost skupine	poljubna
Prostor	poljuben, a dovolj velik, da se vidijo vse fotografije in imajo udeleženci poleg tega še dovolj prostora
Pripomočki	raznolike fotografije (lahko si pomagamo tudi z že pripravljenimi mapami, npr. Mrak Merhar, Irena: Fotogovorica [slikovno gradivo], Ljubljana, Salve, 2011)
Metoda	fotogovorica
Potek dejavnosti	<p>Fotografije razporedimo po tleh tako, da se vsaka od slik vidi in je med njimi dovolj prostora, da se bodo posamezniki med slikami lahko sprehodili. Vse člane skupine povabimo, da si ogleda fotografije in da si vsak posameznik izbere tisto, ki najbolje opiše njegovo razmišljanje in občutke ob danem vprašanju.</p> <p>Možne iztočnice, ki jih voditelj da, preden posameznik izbere fotografijo, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none">• lastnost skupine, ki se ti zdi za delovanje skupine pomembna• kaj manjka naši skupini, da bi lažje delovala• v kakšni skupini se počutim dovolj sproščeno, da lahko izrazim vse svoje misli in občutke
Opozorila za voditelja	<p>Če se voditelju zdi, da bodo posamezniki izbrali fotografijo ker se jim zdi zanimiva/lepa in šele nato poiskali odgovor na iztočnico, ki se sklada s fotografijo, lahko fotografije obrne na glavo. Vsak posameznik naj nato najprej vzame eno od fotografij, pogleda kaj je na njej in pove prvo razmišljanje, ki ga ob pogledu na fotografijo spomni na skupino, v kateri je.</p> <p>Za metodo fotogovorice lahko uporabite tudi druga vprašanja ali iztočnice (npr. za vrednotenje dela, za razbijanje stereotipov). Namesto fotografij lahko uporabite tudi kartice ali slike iz različnih revij.</p>
Vir	Povzeto po Mrak Merhar, Irena: Fotogovorica [slikovno gradivo].

Dejavnost 5: PEPE, NE TEŽ

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • udeleženci spoznajo nekatere lastnosti, ki lahko motijo delo v skupini • skupina določi pravila za delo v skupini • skupina spozna, da prevzemamo ljudje različne vloge v skupini ter da je vsaka vloga pomembna za uspešno delo skupine
Čas	30 minut
Velikost skupine	poljubna, posameznike lahko delimo v manjše skupinice
Prostor	ni pomemben (če imamo več manjših skupin, potem naj bo dovolj velik, da se skupine med sabo ne bodo motile)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • listi z identitetami, ki jih posamezniki imajo v igri • opis problema, ki ga rešujejo (najboljše, da opišemo kar konkreten primer, s katerim se srečuje skupina)
Metoda	Igra vlog
Potek dejavnosti	<p>Vsak član skupine dobi vlogo, ki jo igra v pogovoru/dogovarjanju in se te striktno drži. Skupino povabimo, naj poskuša v temi, ki jim je dana, doseči skupen dogovor.</p> <p>Delo lahko zaključimo tako, da se pogovorimo o vlogah v skupini in postavimo pravila za sodelovanje ali pa ovrednotimo delo različnih posameznikov, če smo npr. priča konfliktom zaradi načina dela v skupini.</p> <p>Vloge:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pepe – mulc, šestnajstletnik, ki ve vse in se v čisto nič ne pusti prepričati. O vsaki stvari ima svoje mnenje, prekinja, ljudem vsiljuje svoje poglede, a hkrati dobro delegira delo in poskrbi, da ga vsak dobi. • Agata – tiha deklica, malo govori, ko pa se oglasi, je njen pogled smiseln. Povzema skupne točke skupine, do katerih ti ne bi nikoli prišli brez nje. • Franc – gospod srednjih let, navdušen nad tem, kako so stvari počeli včasih, a z dovolj izkušnjami, da zna preiti od besed k dejanjem. • Blažka – študentka, navdušena, vodilna, govori glasno in jasno, skupino spodbuja v težkih časih, ko je najtežje, je njen pogled najbolj optimističen. • Ana – tiho si zapisuje, o čem skupina razpravlja, vedno točno oddaja zapisnike, nikoli ne odredi dela za druge, raje naredi sama, da se ne bi komu zamerila ali da ne bi kdo pozabil česa narediti. • Tilen – ima vedno nore ideje, neobičajne, iznajdljivo in kreativno se loteva nalog, slab je v komunikaciji z ostalimi, kot da bi imel preveč dela s svojimi mislimi. • Brina – z vsem se strinja, ko jo povabijo, naj pove svoje mnenje, samo ponavlja tisto, kar je že bilo rečeno, nikomur se noče zameriti. A jo imajo vsi radi, ker je prijazna in dobro posluša ter zna zgladiti vsak spor, ki nastane v skupini.
Priloge	Shema vlog v timih; povzeto po: Priročnik za delo s skupnostjo voditeljev. ZSKSS – Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov.

Priloga Pepe, ne tež!

Shema vlog v timih; povzeto po: Priročnik za delo s skupnostjo voditeljev. ZSKSS – Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov.

VLOGA	PREDNOSTI	MOŽNE POMANJKLJIVOSTI
Ustvarjalec	Kreativen, iznajdljiv, neobičajen. Zna reševati težje probleme.	Ignorira detajle. Preveč okupiran z idejami, da bi lahko učinkovito komuniciral z drugimi.
Iskalec virov	Odpert, navdušen, komunikativen. Išče različne priložnosti. Ustvarja in razvija kontakte.	Pretirano optimističen. Ko preide obdobje največjega navdušenja, mu lahko upade interes.
Koordinator	Zrel, zaupljiv, dober vodja. Vodi k cilju, podpira skupno odločanje, dobro delegira.	Lahko izgleda manipulativen. Lahko delegira osebno delo.
Oblikovalec	Spreminjajoč, dinamičen, izvaja pritisk. Ima veliko energije in poguma za premagovanje ovir.	Lahko provocira druge. Lahko prizadene čustva drugih.
Kritični opazovalec	Razumen, strateško usmerjen in uvideven. Vidi veliko možnosti. Razmeroma točno presoja.	Lahko mu manjka energije in sposobnosti za navduševanje drugih. Lahko je pretirano kritičen.
Sodelavec	Kooperativen, prijazen, dojemljiv in diplomatski. Posluša, gradi, preprečuje trenja.	Lahko je neodločen v kritičnih situacijah. Včasih lahko pusti, da drugi pretirano vplivajo nanj.
Implementator	Discipliniran, zanesljiv, konzervativen in učinkovit. Ideje spreminja v konkretna dejanja.	Lahko je neprilagodljiv. Lahko se počasi odziva na novosti.
Izvrševalec	Delaven, natančen, prizadeven. Išče napake in opustitve. Upošteva čas.	Lahko je nagnjen k pretirani skrbi. Lahko je nenaklonjen delegiranju. Lahko je deloholik.
Specialist	Usmerjen na cilj, samoiniciativen. Znanje in veščine redko deli z drugimi.	Lahko deluje le na zelo ozkem področju. Lahko je pretirano usmerjen na tehnično plat. Lahko izgubi splošno sliko o vsebini.

Dejavnost 6: BABICA POSPRAVLJA OMARO

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> skupini pomagamo, da razvrsti vse ideje, ki jih ima, v pregledno shemo ugotoviti povezave med posameznimi idejami in izloči tisto, kar ne sodi v kontekst iz idej, ki se povezujejo, sestavi cilje, katerim bo skupina v svojem nadaljnjem sodelovanju sledila
Čas	40–60 min
Velikost skupine	<ul style="list-style-type: none"> poljubna Če je skupina zelo velika, jo lahko tudi delimo v dva dela, ki delata ločeno, na koncu pa primerjamo rezultate enega in drugega dela skupine.
Prostor	dovolj velik, da lahko na tleh (na sredini udeležencev) izdelamo matriko (tabelo), ki jo vidijo vsi udeleženci – udeleženci naj imajo vsaj nekaj prostora okrog sebe
Pripomočki	listi, pisala
Metoda	matrika
Potek dejavnosti	<p>Voditelj skupine nariše veliko omaro (ki zglada kot tabela) – glede na problem, ki se pojavlja, poimenuje »stolpce in vrstice« - torej podolgovat in navpičen del omare. Če je mogoče in smiselno, opravi voditelj to že pred delom s skupino, sicer pa skupaj z njo.</p> <p>Skupina nato obravnava temo tako, da izpolnjuje posamezna polja matrike. Posamezniki so povabljeni, naj svoja oblačila (svoje ideje) zložijo v omaro. Pri tem ohranjajo red ter tisto, kar v omaro ne sodi, odnesejo na podstrešje (si zapišejo drugje in shranijo za naslednjič).</p>
Opozorila za voditelja	<p>Način, da posamezniki svoja oblačila sami zlagajo v omaro je hitrejši, ne izkorišča pa vseh možnosti, ki jih metoda ponuja. Če imate s skupino dovolj časa je bolje, da ideje iščete za vsako okence posebej. V tem primeru mora voditelj prevzeti vlogo moderatorja torej mora voditi diskusijo v skupini in vizualizirati prispevke.</p> <p>»Stolpci in vrstice« morajo biti smiselno izbrani – stolpci v matriki naj prikazujejo npr. vse deležnike (akterje), ki lahko vplivajo na reševanje problema, vrstice pa naj npr. prikazujejo vse vire problema.</p>
Vir	Priročnik za trenerje mladinskih voditeljev, Mladinski svet Slovenije

Dejavnost 7: VRV VLEČT

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• skupina spozna, kaj si misli večina in z demokracijo doseže odločitev• prirejeno lahko tudi kot način vrednotenja
Čas	poljubno glede na število vprašanj, ki jih postavimo
Velikost skupine	poljubno
Prostor	poljuben
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• vrv (lahko tudi namišljena ali s kredo narisana na asfalt ...)• vnaprej si pripravimo vprašanja, ki jih bomo zastavili skupini
Potek dejavnosti	<p>Skupini postavljamo vprašanja, za katera želimo, da se opredelijo – glede na to, kje je posameznikov več, odločamo, kaj je v danem trenutku mnenje skupine.</p> <p>Lahko tudi prosimo posameznike na posamezni strani vrvi, da utemeljijo svoje mnenje in potem ostalim dovolimo, da spremenijo svoj položaj, če jih je mnenje prepričalo.</p>

Dejavnost 8: PISANI SVET KLOBUKOV

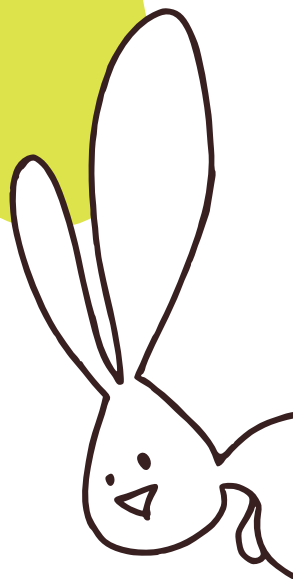
Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• skupini z novim pristopom pomagamo, da prebrodi krizo, v kateri se je znašla• na določeno tematiko pogledamo z vseh zornih kotov (predvsem pomembno, če v skupini večina ljudi razmišlja na enak način)
Čas	poljubno glede na temo, ki jo izpostavimo (vsaj 30 min)
Velikost skupine	do 25
Prostor	poljuben
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• pisani klobuki; v rumeni, rdeči, zeleni, črni, beli in modri barvi• lahko pripravimo tudi majhne listke z opisom posamezne barve klobuka (da udeleženci ne zaidejo na drugačen način razmišljanja)
Metoda	šest klobukov
Potek dejavnosti	S skupino skupaj definiramo problem, ki je nastal in jih povabimo, da ga s skupnimi močmi rešimo ali pa s skupino izdelamo kakovostno analizo stanja določenega področja.

Potek dejavnosti	<p>Razdelimo jim pisane klobuke, ki si jih povežejo na glavo – in od trenutka, ko imajo klobuk na glavi, morajo paziti, kako se izražajo oz. kaj točno povedo – vsaka barva namreč predpostavlja točno določen način izražanja, opisan spodaj. Lahko imajo udeleženci vedno vsi hkrati isti klobuk in vsi razmišljajo na enak način, lahko pa udeležencem dodelimo vsakemu svojo barvo klobuka (po možnosti ne tisto, v kateri največkrat razmišlja oz. se izraža) in po želji vmes menjamo klobuke in s tem način razmišljanja posameznega udeleženca.</p> <p>BEL KLOBUK – nevtralnno, objektivno mišljenje; navaja dejstva, podatke, informacije, kaj imamo in kaj še potrebujemo</p> <p>RDEČ KLOBUK – čustveno obarvano mišljenje, izraža, kaj mu je pri določenih stvareh, rešitvah všeč in kaj ne, izraža slutnje, občutke</p> <p>RUMEN KLOBUK – pozitivno mišljenje, razpravlja o pozitivnih vidikih problema/dejavnosti/cilja, išče in poudarja nove možnosti in prednosti danih rešitev</p> <p>ČRN KLOBUK – kritično, previdno mišljenje; kaže na tisto, česar se ne da storiti, varuje pred delanjem napak, analizira problem/dejavnost/cilj z vidika izvedljivosti v realnih okoliščinah</p> <p>ZELEN KLOBUK – ustvarjalne, izvirne, nove ideje, izraža drugačne poglede</p> <p>MODER KLOBUK – objektivno in hkrati preudarno mišljenje, nadzoruje celoten proces s tem, da ugotavlja, kje smo, kakšno mišljenje najpogosteje uporabljamo, kakšni so zaključki, odločitve, skrbi za zapis ciljev, je neke vrste vodja, moderator pogovora</p>
Vir	Priročnik za trenerje mladinskih voditeljev, Mladinski svet Slovenije

DEJAVNOSTI ZA POGOVOR in SOOČANJE MNENJ

Zbrala: Kristina Lepen

Dejavnost 1: KAJ ME JE DOLETELO?

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• pogovor o izbrani temi (predlogi za teme: zabava, vzgoja, medsebojni odnosi, družina, ljubezen, zdravje itd.)• hitro reagiranje na postavljena vprašanja• enakomerna vključitev v pogovor boječih in zgovornih udeležencev
Čas	30 minut
Velikost skupine	4 – 30, idealno 15
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• plakat ali kartice• kocka
Metoda	razmišljanje in delitev mnenj
Potek dejavnosti	<p>Voditelj izbere temo, o kateri se bodo pogovarjali. Razdeli jo na 6 področij, lahko sam ali skupaj z udeleženci. Pogovor o temi bo potekal tako, da udeleženci dajejo svoje pripombe le na področja, ki bodo določena z metom kocke.</p> <p>Vsi udeleženci sedijo okrog plakata. Na njem je narisana krog, ki je razdeljen na šest polj. Polja so oštevilčena s števili od 1 do 6. V vsak del kroga se vpiše po ena tema ali zanimivi aspekti glavne teme. Ta polja lahko izpolni voditelj v pripravi na predlagano temo ali pa jih pripravijo udeleženci. Eden od udeležencev vrže kocko. Številka, ki se pojavi, določa temo s plakata. Metalec kocke naj pove svoje mnenje o temi, ki jo je zadel. Lahko se oglasi še kdo drug na prejšnjo temo, vendar to ni obvezno. Ko je povedal svoje mnenje ali izkušnje s tega področja, poda kocko svojemu sosedu in tako naprej.</p> <p>S pogovorom zaključimo, ko nihče nima več kaj za dodati k temi.</p> <p>Pri večji skupini lahko napišemo tematska področja na kartice, ne na plakat. Udeleženci vlečejo kartice. Igra teče naprej enako kot v osnovni različici.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Voditelj mora na začetku dati jasna navodila, da ne pride do skakanja v besedo udeležencu, ki je na vrsti, da podeli svoje mnenje. Starejše generacije zaradi izkušenj lažje delijo svoje mnenje, zato je treba paziti, da se mlajše generacije čutijo enakovredne v pogovoru. Izbrati je potrebno temo, ki je za vse generacije enako zanimiva. Če so udeleženci zelo zgovorni, mora voditelj paziti, da v pogovoru ne zaidejo v druge teme ter da se pogovor časovno preveč ne razvleče. Če pa so udeleženci manj zgovorni, jih lahko voditelj spodbudi k razmišljanju s pomožnimi vprašanji. Pri ovrednotenju dejavnosti naj bo voditelj pozoren na to, kaj so se posamezniki naučili o temi.</p>
Vir	Povzeto po: Rafo Pinoso, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 2: KAKO BO REAGIRAL ...

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • pogled različnih generacij na določeno temo • vživljanje v položaj nekoga drugega in razvijanje domišljije
Čas	30 minut
Velikost skupine	od 5 do 30, idealno 16
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • vnaprej pripravljene listke z imeni oseb, njihovo starostjo, poklicem • začetna tema ali situacija
Metoda	igra vlog
Potek dejavnosti	<p>Udeleženci se razdelijo v pet podskupin. Naloga prve podskupine je sestaviti nedokončano zgodbo, druge štiri skupine pa kot skupina predstavljajo vsaka eno od vlog: učitelj, mama, šestnajstletnica, babica. Za prvi krog mora biti besedilo že pripravljeno. Vsaka od štirih skupin v petih minutah pripravi svoj odgovor na nedokončano zgodbo in sicer v skladu z vlogo, ki jo predstavlja. Prva skupina medtem pripravi novo besedilo za naslednji krog. Po petih minutah skupine predstavijo svoje izjave. Če katera od skupin močno odstopa od vloge, ki jo skupina zastopa, jih mora voditelj ali ostali udeleženci popraviti. Nove zgodbe in odgovore nanje lahko ponavljamo, dokler se ne naveličamo.</p> <p>Igro otežimo, če razdelimo vloge skupinam tako, da samo skupina zase ve, koga igra, drugi tega ne vedo. Potem lahko skupina, ki pripravlja besedila, ugotavlja, kdo bi lahko imel tako stališče do danega problema. Vloge menjujemo za vsako zgodbo.</p> <p>Ob koncu lahko ovrednotimo dejavnost z naslednjimi vprašanji: Katero vlogo ste si najbolj zapomnili? Ali ste imeli kakšne probleme z razumevanjem? Ali sedaj vidite situacije iz zgodb kaj drugače? Ali ste dobili kakšno novo idejo, kako ravnati v neki situaciji?</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora za začetno zgodbo izbrati temo, ki je za vse generacije enako zanimiva. Udeleženci naj se razdelijo v medgeneracijsko mešane skupine. Če pa so razdeljeni v generacijsko enotne skupine, potem naj prevzamejo vlogo druge generacije (npr. skupina mladoletnikov naj prevzame vlogo babice).
Vir	Povzeto po: Rafo Pinosa, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 3: KAKO NAREDITI PLAZ

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• iskanje skupnih želja in mnenj• reševanje težav in poenotenje odločitev
Čas	60 minut
Velikost skupine	od 8 do 40, idealno 20
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• papir• pisala
Metoda	plaz idej (ideja sproži drugo in ta dve novi ideji in tako naprej)
Potek dejavnosti	<p>Na začetku dejavnosti mora imeti voditelj pripravljeno vprašanje/temo/impulz za skupino. Potem si vsak udeleženec naredi kratke zapiske na to vprašanje (5–10 minut). V naslednji fazi se združita po dva in primerjata svoje razmišljanje na dano temo. Nato poskušata poiskati skupne imenovalce (10–15 minut). Po štirje gredo skupaj in razpravljajo o izkušnjah pri delu v parih in poskušajo skupno formulirati izjavo na začetno vprašanje (10–15 minut). In nazadnje poskusijo še v skupinah z osmimi člani najti skupno rešitev na začetno vprašanje. Rešitev mora biti taka, da se z njo strinjajo vsi (10–15 minut). Na koncu na plenumu predstavijo rešitve dela skupin, jih uredijo in ovrednotijo.</p> <p>Pr vrednotenju lahko izpostavimo naslednja vprašanja: Kako sem se počutil pri vaji? Ali sem se odkrito pogovarjal z mojimi sogovorniki? Ali je vaja primerna za zbiranje novih idej in odločanje?</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj naj udeležence razdeli v čim bolj medgeneracijske pare oz. skupine, pri tem pa naj bo pozoren, da vsi enakovredno izrazijo svoje mnenje.
Vir	Povzeto po: Rafo Pinoso, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Pride stara mama že v poznih letih h ginekologu in prosi za kontracepcijske tabletko. Zdravnik začudeno gleda, potem pa vpraša: „Ja, mamca, kaj pa boste vi s temi tabletkami?“ „Ja, veste, gospod doktor, te tabletko me zelo pomirjajo.“ „Pomirjajo?“ „Ja. Pomirjajo. Vsako jutro dam vnukinji eno v mleko, potem pa sem cel dan mirna.“

Dejavnost 4: SARDINE V ŠKATLI

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• intenzivni pogovor v veliki skupini• učenje zaupanja lastnih misli skupini brez strahu in zasmehovanja
Čas	45 minut
Velikost skupine	od 15 do 40, idealno 25
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	stoli
Metoda	pogovor v veliki skupini
Potek dejavnosti	<p>V majhnih skupinah s tremi ali štirimi člani se udeleženci pogovarjajo o poljubni temi. Ta (prvi) del naj traja približno 15 minut. Za nadaljnji plenarni pogovor mora vsaka skupina izbrati po enega predstavnika. Za plenarni pogovor se usedemo v krog tako, da damo predstavnike v manjši krog v sredini. V skupino v sredini damo dva stola več, kot je predstavnikov. V notranjem krogu predstavniki razpravljajo o načinu pogovora v prejšnjih skupinah, ne o vsebini pogovora. Če hoče kdo od poslušalcev v zunanjem krogu kaj dodati, se usede na enega od praznih stolov v sredini, pove svoje mnenje in se vrne nazaj na svoje mesto. Trajanje prilagodimo intenzivnosti pogovora in željam udeležencev.</p> <p>Možnost:</p> <p>Vsaka podskupina se ukvarja s tezo ali stališči določene ciljne skupine na določeno temo. V notranjem krogu predstavniki majhnih skupin zagovarjajo določene teze. Ko se kdo utruji ali noče več diskutirati ali mu zmanjka idej, zapusti notranji krog. Če nihče iz njegove skupine ne vstopi, prizna skupina poraz ne glede na prejšnje stanje.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj naj na začetku sestavi čim bolj medgeneracijske skupine, da bodo pogledi posameznih generacij soočeni že v podskupinah.
Vir	Povzeto po: Rafo Pinosa, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 5: METODA 66

Namen dejavnosti	hitro preverjanje razumevanja, zbiranje novih idej, preverjanje stanja, načrtovanje akcij vključitev vseh udeležencev
Čas	6 minut + čas za poročanje
Velikost skupine	od 20 do 100, idealno 50
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Metoda	6-minutni pogovor v skupini s 6 udeleženci
Potek dejavnosti	<p>Voditelj izpostavi vprašanje/temo. Udeležence prosi, da tako, kot sedijo, sestavijo skupinice s 6 člani.</p> <p>Ker udeleženci v manjših skupinah intenzivneje sodelujejo, jih razdelimo v podskupine z metodo 66. Skupina šestih dobi kratko nalogo, ki naj jo reši v šestih minutah. Vsi ostanejo na svojih mestih, le stole (in mize) premaknejo toliko, da se lahko oblikujejo podskupine. Pogovor je toliko glasen, da se med seboj razumejo, in toliko tih, da se sosednje skupine med seboj ne motijo. V kratkem času, ki ga imajo na voljo, lahko zberejo posamezne točke za pogovor. Vsaka skupina izbere poročevalca, ki bo poročal o rezultatih šestih minut dela.</p> <p>Metoda se lahko uporabi večkrat, npr. med obravnavo določene teme.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj naj ob začetku poudari, naj bodo udeleženci znotraj podskupin pozorni na to, da vsak pride do besede.
Vir	Povzeto po: Rafo Pinoso, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 6: SEMAFOR

Namen dejavnosti	vsi udeleženci podajo na simboličen način povratno informacijo o določeni temi
Čas	45 minut
Velikost skupine	od 5 do 100, idealno 30
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	za vsakega udeleženca po ena rdeča, rumena in zelena kartica
Metoda	vpogled v mnenje skupine
Potek dejavnosti	<p>Pri pogovorih v večjih skupinah se lahko zgodi, da kdo od udeležencev na pride na vrsto oz. do besede. S sistemom »kartončkov« lahko vsak izrazi svoje mnenje.</p> <p>Vsak udeleženec dobi po eno rdečo, rumeno in zeleno kartico. Vodja pogovora ali eden od udeležencev izrazi svoje mnenje glede teme. Vsi lahko na to podajo svoj odziv: kdor se strinja, dvigne zeleno kartico, kdor se ne strinja, dvigne rdečo kartico in kdor je neodločen ali nezainteresiran, dvigne rumeno kartico.</p> <p>Povratna vprašanja in pojasnila so možna le v omejenem obsegu. Nato naslednji predstavi svoje mnenje itd. Tako je pri vsakem stališču vedno povsem razvidno mnenje celotne skupine.</p> <p>Po manjših skupinah lahko na koncu udeleženci izrazijo svoje počutje. So jih kartončki omejevali? So se lahko izražali?</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora izbrati (lahko tudi skupaj z udeleženci) temo, ki je enako zanimiva za vse generacije. Pri moderiranju pogovora mora biti pozoren, da imajo vsi približno enako časa na voljo za predstavitev svojega mnenja ter da ne prihaja do »skakanja v besedo«. Voditelj mora biti pozoren, da zaključí s pogovorom šele takrat, ko vsi izrazijo svoje mnenje, hkrati pa mora paziti, da se pogovor preveč ne razvleče oz. da se ne zaide v druge teme.
Vir	Povzeto po: Rafo Pinosa, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 7: UVOD V POGOVOR

Namen dejavnosti	spodbuditi pogovor na zanimiv in enostaven način o določeni temi (najbolje po kakšni skupni dejavnosti, npr. ogledu filma, razstave, koncerta ...)
Čas	30 minut
Velikost skupine	od 8 do 30, idealno 16
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• papir• pisala
Metoda	<ul style="list-style-type: none">• pisanje na liste• pogovor
Potek dejavnosti	<p>Na začetku voditelj povabi udeležence, da zaprejo oči in si priključijo vse možne asociacije na izbrano temo.</p> <p>Nato voditelj razdeli skupino v manjše skupine po 6 udeležencev. Skupine se usedejo skupaj tako, da se med seboj ne motijo. Vsak udeleženec prejme tri barvne liste papirja in svinčnik. Na prvi list (moder) vsak napiše svoj vtis o temi. Na drugi list (rdeč) napiše eno provokativno vprašanje, ki se nanaša na temo. Na tretji list (rumen) pa napiše stališče, mnenje o temi.</p> <p>Po 5 minutah se lističi znotraj skupine izmenjajo, tako da potujejo od prvega do zadnjega v skupini. Vsak ima možnost, da k vsaki trditvi pripiše svoje mnenje. Temu delu lahko sledi plenarno predavanje ali pogovor oz. diskusija.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora izbrati (lahko tudi skupaj z udeleženci) temo, ki je enako zanimiva za vse generacije. Dobro je, da je del dejavnosti tudi ogled kakšnega filma, predstave ipd. na izbrano temo, ker udeleženci potem lažje razmišljajo o tematiki. V plenarnem pogovoru mora voditelj pri moderiranju pogovora paziti, da pridejo do besede vsi navzoči.
Vir	Povzeto po: Rafo Pinoso, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 8: LONEC SREČE

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• zbrati različne poglede na določeno temo• učiti se izražati osebno mišljenje in poslušati drug drugega
Čas	30 minut
Velikost skupine	od 6 do 30, idealno 15
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• svinčniki• majhni kartončki• lonec sreče: klobuk, škatla, lonec ...
Metoda	pogovor s pomočjo gesel
Potek dejavnosti	<p>Udeležence razdelimo v manjše skupine. Vsaka skupina dobi svoj 'lonec'. V vsakem so majhni kartončki (največ 10), na katerih so napisana gesla na določeno temo, na primer v zvezi s temo zdravje so lahko napisali skrb za zdravje, zdravnik, bolečina, zdravila, bolezen, zdrava prehrana, prva pomoč, telesna aktivnost ...</p> <p>Vsak član podskupine potegne iz lonca en kartonček; njegova naloga je, da v določenem času pove kaj o geslu, ki ga je dobil (npr. svoje asociacije, izkušnje, ideje, želje, možne povezave). Vsak predstavi svoje razmišljanje drugim v skupini, ostali pa imajo možnost komentiranja. Na koncu lahko sledi plenarni pogovor vseh podskupin.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora izbrati (lahko tudi skupaj z udeleženci) temo, ki je enako zanimiva za vse generacije. Voditelj naj opozori podskupine, da so med seboj pozorni na to, da ima vsak priložnost povedati o izbranem geslu čim več, šele nato lahko ostali komentirajo. Pri moderiranju plenarnega pogovora mora biti pozoren, da vsaka podskupina predstavi svoje ugotovitve in da imajo vsi možnost povedati svoje mnenje. Pogovor naj se ne razvleče ali zaide v druge teme.
Vir	Povzeto po: Rafo Pinosa, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 9: SNEŽNA KEPA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • dobiti skupen dogovor glede določene teme • preiti iz lastnega mnenja k mnenju skupine
Čas	45 minut
Velikost skupine	od 16 do 40, idealno 24
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • papir • pisala
Metoda	pogovor v paru, manjših in večjih skupinah
Potek dejavnosti	<p>Delo je odvisno od velikosti skupine, vsakdo mora biti vsaj v treh skupinah, da igra doseže učinek. Vaja se začne s celotno skupino. Voditelj skupine pove uvod in izpostavi določeno temo, ki je povod za razmišljanje.</p> <p>Vsak zapiše svoja razmišljanja na dano vprašanje (5–10 minut).</p> <p>Naredimo pare, ki imajo nalogo, da si medsebojno izmenjajo svoja razmišljanja, vsak par nato svoje razmišljanje poenoti (10–15 minut).</p> <p>Pogovor poteka naprej v skupini s štirimi člani, ki znova iščejo skupne točke za poenotenje svojih stališč in razmišljanj (10-15 minut).</p> <p>Pogovor poteka v skupini z osmimi člani. Pripraviti morajo samo eno razmišljanje ali ugotovitev na postavljeno vprašanje (10–15 minut).</p> <p>Na plenumu vsaka skupina predstavi svoje razmišljanje. Sledi pogovor o pomembnosti odločanja; če je skupina homogena, se lahko izvede tudi izbor najboljših ideje.</p> <p>Na koncu lahko vsak udeleženec ovrednoti, ali je imel dovolj časa za razmislek, ali je lahko izrazil svoje mnenje in kako se je počutil v paru oz. večji skupini.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora izbrati (lahko tudi skupaj z udeleženci) temo, ki je enako zanimiva za vse generacije. Pozoren mora biti na to, da bo morda katera podskupina oz. par potrebovala več (ali manj) časa za uskladitev mnenj.
Vir	Povzeto po: Rafo Pinoso, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 10: PARLAMENTIRANJE

Namen dejavnosti	vsi udeleženci podajo na simboličen način povratno informacijo o določeni temi
Čas	45 minut
Velikost skupine	od 6 do 30, idealno 20
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	za vsakega udeleženca po ena rdeča, rumena in zelena kartica
Metoda	soočanje mnenj (pro et contra)
Potek dejavnosti	<p>Ta diskusijska igra je primerna za teme, ki rade burijo duhove in izzivajo odločitev za ali proti (npr. evtanazija, splav, celibat, volilna pravica ...). Skupina se razdeli v dve podskupini – v podskupino ZA in podskupino PROTI. Vsaka podskupina izbere glavnega govorca, sekundanta in druge govorce.</p> <p>Voditelj razloži skupinama pravila igre in nato med razpravljanjem pazi, da se jih skupini držita. V debato ne posega. Glavni govorec skupine, ki je ZA, začne debato s tem, da kratko predstavi svojo tezo (največ pet minut) in jasno navede glavne argumente zanjo. Glavni govorec skupine, ki je PROTI, navede svoje argumente, ki govorijo proti postavljeni tezi. Sekundant govorca iz skupine ZA se trudi ovreči besede govorca iz skupine PROTI. Lahko navaja nove razloge, odgovarja z nasprotnimi razlogi, pojasnjuje svoja stališča. Njemu odvrne sekundant skupine PROTI. Odslej glavni štirje govorniki molčijo; besede imajo 'parlamentarci', izmenjaje iz skupine ZA in PROTI. Voditelj pogovora pazi, da govorniku ZA sledi govorec PROTI. Čas je omejen na minuto.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora izbrati (lahko tudi skupaj z udeleženci) temo, ki je enako zanimiva in izzivalna za vse generacije. Glede na čas, ki je na voljo, naj voditelj prilagodi čas vsakemu od nastopajočih, vendar mora paziti, da pridejo na vrsto vsi udeleženci in da imata prva para govorcev veliko več časa kot naslednji razpravljalci. Skrbeti mora za pravilen potek govorcev in njihovo časovno omejitve.
Vir	Povzeto po: Rafo Pinosa, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 11: KDO SE STRINJA

Namen dejavnosti	naučiti se pristopa do drugih ljudi, lobiranja in navduševanja za svojo idejo
Čas	30 minut
Velikost skupine	od 6 do 30, idealno 20
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	za vsakega udeleženca po ena rdeča, rumena in zelena kartica
Metoda	vpogled v mnenje skupine
Potek dejavnosti	<p>Na začetku voditelj pove, s katero temo se bodo ukvarjali na srečanju. Temo in nekatere izhodiščne točke lahko napiše na plakat. Vsak udeleženec zase premisli, kakšno je njegovo stališče glede predlagane teme. To napiše v kratkih stavkih na kartonček kot neke vrste predvolilni program. Po nekaj minutah dela (5–10) vsak poskuša zbrati čim več podpisov za svoja 'predvolilna stališča'. Podpise zbira vsak zase tako, da gre od udeleženca do udeleženca in mu prebere svoj sestavek in ga prosi za podpis, če se strinja z njegovim stališčem.</p> <p>Za nadaljevanje lahko predstavimo različna stališča posameznikov, predvsem tistih, ki so zbrali največ podpisov. Vse izjave skupaj lahko služijo kot uvod v daljšo diskusijo.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Voditelj mora izbrati (lahko tudi skupaj z udeleženci) temo, ki je enako zanimiva za vse generacije. Pri zbiranju podpisov naj opozori, da udeleženci podpišejo le tiste kartončke, s katerimi se resnično strinjajo. Pri vodenju diskusije mora biti pozoren na to, da imajo vsi približno enako časa na voljo za predstavitev svojega mnenja ter da ne prihaja do »skakanja v besedo«.</p> <p>Voditelj mora biti pozoren, da zaključí s pogovorom šele, ko vsi izrazijo svoje mnenje, hkrati pa mora paziti, da se pogovor preveč ne razvleče oz. da se ne zaide v druge teme.</p>
Vir	Povzeto po: Rafo Pinosa, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Dejavnost 12: SPOR JE ...?

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • obravnava pomena besede spor • v okviru skupine poiskati različne odzive na besedo spor ter poskusiti najti skupno definicijo
Čas	35 minut
Velikost skupine	od 12 do 20
Prostor	ni pomembno (notri ali zunaj)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • velik list papirja • pisala
Metoda	soočanje mnenj
Potek dejavnosti	<p>Razdelite velik list papirja v stolpce in nad vsakega napišite eno črko abecede. Za namene te vaje izberite črke od A do H.</p> <p>Udeležencem recite, da naj vsak zase razmišlja o besedah, ki so povezane s sporom. Vsak naj poskuša najti vsaj eno besedo za vsako črko (npr. A: agresiven, B: besen ...). Izberite nekoga, da zapisuje navedene predloge ali pa jih vsak udeleženec sam dodaja na seznam. V teh fazi ni nobene razprave o tem, zakaj so bile izbrane posamezne besede (5 minut).</p> <p>Ko je seznam narejen (dobro je, da za to določite časovno omejitev), si udeleženci lahko zastavljajo vprašanja o izbranih besedah – o njihovem pomenu, kako so povezane s sporom itd., vendar morajo to početi brez vsakršnega obsojanja (3 minute).</p> <p>Udeleženci se nato razdelijo v pare ali skupine po tri in izberejo eno črko s seznama (najbolje je, da ima vsak par ali skupina drugo črko). Nato napišejo kratko sporočilo zunajzemeljskemu bitju, ki še nikoli ni slišalo za spor, kaj to je. Vsaka skupina pri tem uporablja besede, navedene pod njihovo črko. Sporočili nato predstavijo skupini (10 minut).</p> <p>Udeleženci se potem na novo prerazporedijo v skupine po štiri oz. pet. Tokrat naj si izmislijo kratke definicije spora v obliki slogana, ki bi se vse lahko začele s: »Spor je ...«. Nato naj vsaka skupina razmisli, kako bi svojo definicijo predstavila čim bolj izvirno. To lahko storijo npr. v obliki skupinske slike. Za takšno predstavitev je potreben dodaten čas (10 minut).</p> <p>Ko je skupina ponovno zbrana, se udeležence zaprosi, da vsak zase razmisli o svojem doživljanju odnosov med člani skupine. Na kakšen način je skupina dosegla soglasje o definiciji? So se iz te vaje naučili kaj o sporu?</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj naj glede na starostno sestavo udeležencev presodi, ali je pisanje pismo zunajzemeljskemu bitju primerna oz. motivacijska oblika dela za vse udeležence. Lahko jo npr. nadomesti z pisanjem t. i. predstavitve besede spor za šolski učbenik. Ob koncu bo morda potrebnega nekaj dodatnega časa za dodaten pogovor o besedi spor. Voditelj naj to presodi glede na odzivnost skupine.
Vir	Povzeto po: Tom Croft et al: Socialno vključevanje. T-KIT št. 8.

DEJAVNOSTI ZA RAZBIJANJE STEREOTIPOV

Zbrale: Tinkara Grilc, Urška Mali, Irena Mrak Merhar

81

Dejavnost 1: RAZLIČNOST NAS BOGATI

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• spoznati realnosti različnih generacij• ustvariti prostor za dialog med posamezniki različnih generacij
Čas	45 min ali več
Velikost skupine	<ul style="list-style-type: none">• Vsaj 5,• če je skupina zelo velika (več kot 50 ljudi), so lahko nekateri opazovalci
Prostor	dovolj velik, aktivnost lahko poteka tudi zunaj
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• kartončki z identitetami• kreda ali lepilni trak, s katerim označimo začetek igralnega polja
Metoda	igra vlog
Potek dejavnosti	<p>Udeležencem razdelimo listke, na katerih so napisane njihove vloge, identitete, v katere se morajo vživeti – teh si med seboj tekom prvega dela igre ne kažejo.</p> <p>Vse udeležence povabimo, da se postavijo za štartno črto, ki jo s kredo ali lepilnim trakom označimo na tleh.</p> <p>Postavljamo jim trditve (za nekaj primerov trditev glej prilogo), če na vprašanje odgovorijo pritrdilno, lahko stopijo korak naprej, sicer ostanejo na mestu. Pomembno je, da se vživijo v svojo vlogo in odgovarjajo tako, kot bi lahko odgovorila oseba, katere identiteto posameznik nosi v tej dejavnosti.</p> <p>Ko zaključimo s trditvami, jih povabimo, da se ozrejo naokoli in pogledajo, kje so. Identitete še vedno ne razkrijejo. Nato jih vprašamo, kako se počutijo, kako gledajo svoj položaj v primerjavi z drugimi. Zakaj mislijo, da so pozicionirani, kjer so? Kaj bi lahko naredili, da bi stali kak korak dlje?</p> <p>V zadnjem delu igralci razkrijejo svoje osebnosti, svoje identitete. Skupaj pogledajo položaj posameznikov tudi s tega vidika.</p> <p>Igra odpira prostor za pogovor in spoznavanje razlik med generacijami. Na tem mestu se lahko igralci posedejo v krog in se skupaj pogovorijo o razlikah med predstavniki generacij (t. j. identitetami, ki so jih imeli tekom igre).</p>

<p>Opozorila za voditelja</p>	<p>Udeležence cel čas dejavnosti (do zaključnega pogovora) opominjaj, da se vživijo v vlogo/identiteto, ki jim jo določa listek, ki ga imajo.</p> <p>Če je glede na število udeležencev premalo spodaj predlaganih trditvev, lahko ali eno identiteto daš več udeležencem ali določeno identiteto postaviš v različna obdobja s pomočjo letnic ali določiš nove identitete.</p> <p>Če kot voditelj meniš, da se tvoja skupina ne bo znala vživeti v spodnje identitete oz. ne bo razumela identitete lahko spremeniš dele identitet, npr. namesto Metelkova (prostor v Ljubljani, kjer se združujejo mladi) lahko uporabiš znan prostor, kjer se v vašem okolju združujejo mladi.</p> <p>Če je vaša skupina dovolj medgeneracijska, lahko trditve prilagodite tako, da vsak nanje odgovarja kot on sam.</p>
<p>Priloge</p>	<ul style="list-style-type: none"> • predlogi identitet igralcev • trditve, s katerimi vodimo igro

Priloga Identitete igralcev

- Najstarejša hči v kmečki družini desetih otrok leta 1944.
- Dijak srednje poklicne šole, ki petke skupaj s prijatelji preživlja na Metelkovi.
- Mlad vojak med drugo svetovno vojno.
- Učenec 6. razreda osnovne šole, katerega starši imajo visoko izobrazbo in zadovoljiv mesečni dohodek.
- Upokojenka, ki mesečno prejema 400 eur pokojnine.
- Brezposelni invalid pri starosti 45 let.
- Gimnazijka, hči ločenih staršev, ki izmenično živi pri očetu in mami.
- Študentka medicine leta 1980.
- Mati samohranilka, ki mesečno odplačuje stanovanjski kredit in od očeta svojih otrok ne prejema preživnine.
- Poročen profesor pri 40. letih, ki v lastni hiši živi z ženo in tremi otroki.
- Župnik na majhni vaški kmetiji v nerazvitem delu Slovenije.
- Ovdovela babica, ki živi v domu starejših občanov.
- Mladi brezposelni iskalec prve zaposlitve leta 2011.
- Vajenec pri mizarskem mojstru leta 1970.
- Slovenski politik ob osamosvajanju Slovenije.
- 30-letna neporočena poslanka v državnem zboru.

Priloga Trditve, s katerimi vodimo igro

Najprej udeležencem povejte naslednja navodila: Dobro poslušajte trditve. Če nanje lahko odgovorite pritrdilno, stopite korak naprej, sicer ostanite na mestu. Na trditve glejte skozi oči identitete osebe, ki ste jo prevzeli v dejavnosti. Če se trditve nanašajo na finančne zmogljivosti in ste otrok, glejte, če vam to lahko omogoči družina.

1. Vsak dan si lahko privoščiš polnovreden obrok.
2. Imaš osebnega zdravnika, zobozdravnika in ginekologa (če si ženska), s katerim se brez težav lahko pogovoriš o osebnih težavah.
3. Imaš osebo s katero se lahko pogovoriš o osebnih težavah in problemih.
4. Ob rojstnem dnevu dobiš darilo, torto
5. Lahko se kulturno udelejšvuješ.
6. Tvoji predlogi so slišani.
7. V družbi, v kateri živiš, si enakovreden partner.
8. Sam odločaš o svoji prihodnosti, o svojem zdravju, sam razpolagaš s svojim denarjem.
9. Vsaj enkrat letno si lahko privoščiš oddih na morju ali kakem drugem počitniškem kraju.
10. Živiš v miru in te ni strah za lastno življenje.
11. Imaš svojo sobo oz. prostor, ki je samo tvoj.
12. Imaš brate in sestre, s katerimi se lahko igraš.
13. Opravljaš delo, ki si ga vedno želel/a in za katerega si se izobrazil/a.

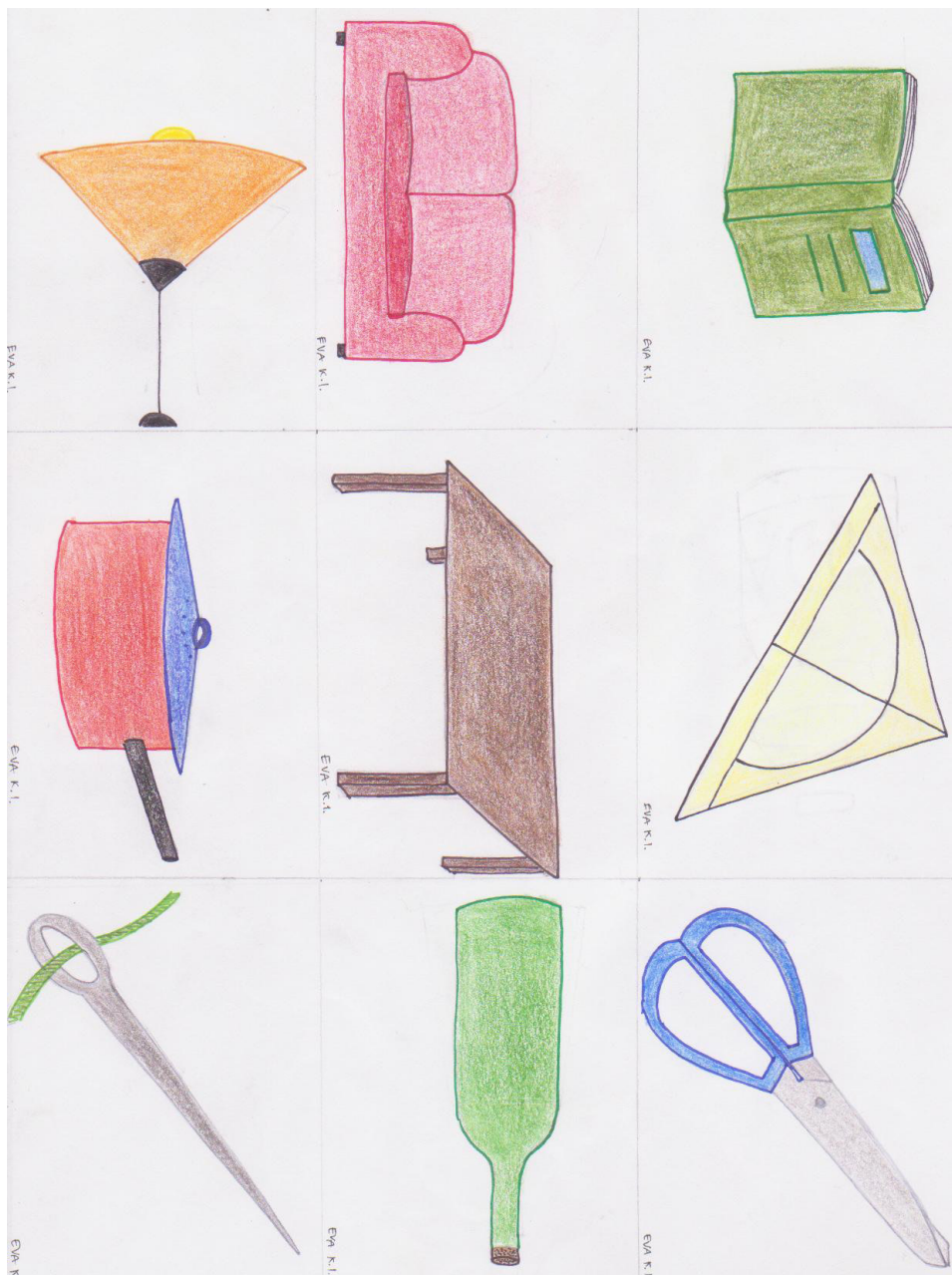

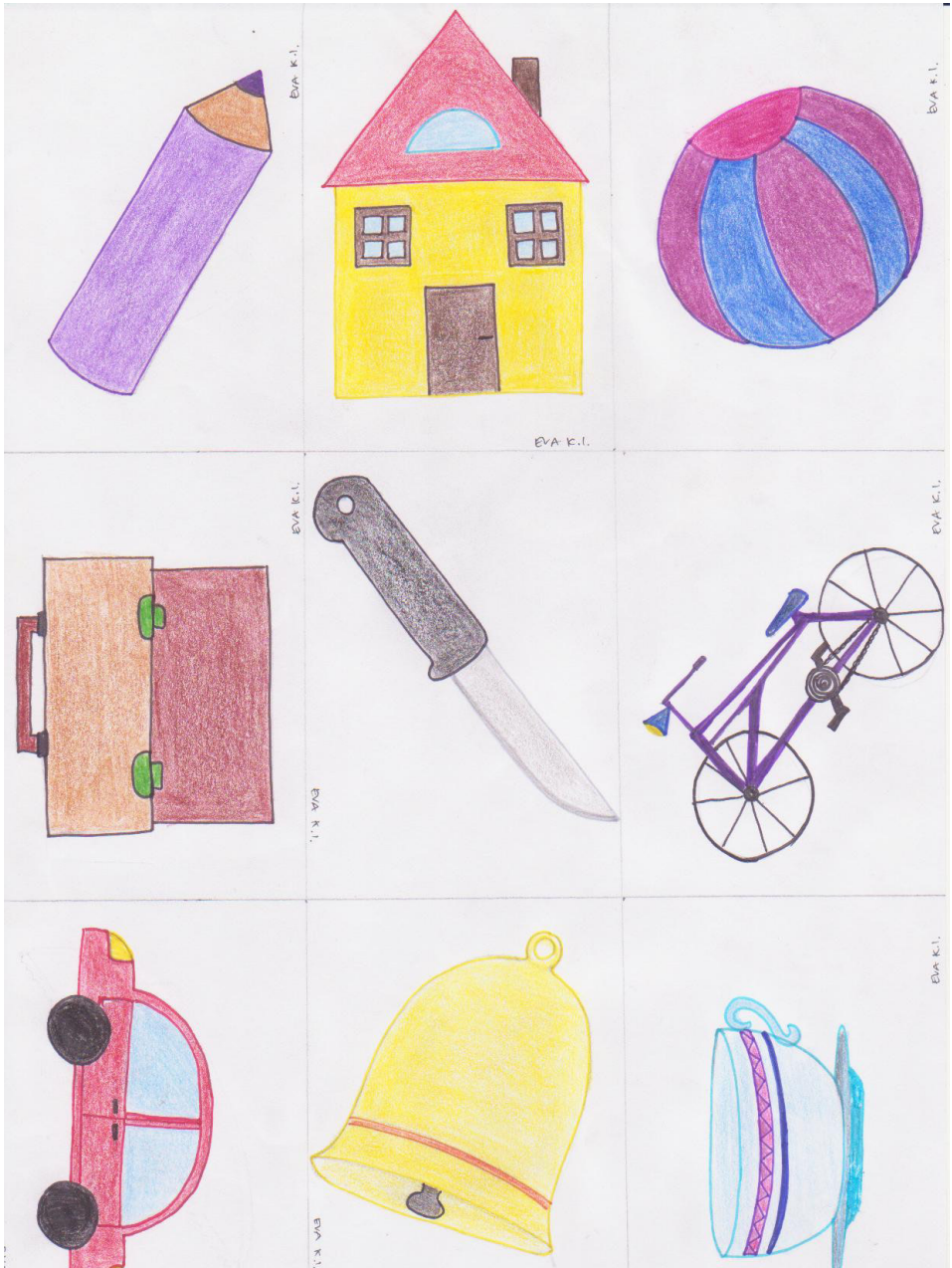
Dejavnost 2: LONČEK KUHAJ, DAJ NAM ZGODBO

Namen dejavnosti	udeleženci spoznajo zgodbe drugih udeležencev povezovanje skupine udeleženci ugotovijo, da je bila mladost v različnih časih, kljub temu, da so ljudi obdajale enake stvari, različna.
Čas	odvisna glede na velikost skupine, število ponovitev in število slikic, med katerimi udeleženci izbirajo
Velikost skupine	poljubno, vsaj 2
Prostor	poljuben
Pripomočki	slikice (priloga)
Metoda	fotogodba
Potek dejavnosti	Po sobi razpostavimo različne slike različnih predmetov, ki jih uporabljamo v vsakdanji rabi (za katere predvidevamo, da jih bodo igralci prepoznali). Udeleženci so povabljeni, da izberejo določeno število slikic in iz njih sestavijo zgodbo. Ta zgodba naj opiše delček njihovega življenja. Pripovedujejo naj v stilu (z besednimi izrazi), ki je bil v času njihove mladosti najbolj popularen. Koliko časa bo imel posameznik za pripravo zgodbe na razpolago naj voditelj določi glede na čas, ki ga ima. Je pa priporočljivo, da je za pripravo (izbor fotografij, določitev zgodbe, razmislek o pripovedi) na voljo vsaj 20 min.
Opozorila za voditelja	Če je skupina zelo velika, si lahko zgodbe pripovedujejo v manjših skupinah, v katere jih razdeli voditelj. Dobro je, da pri tem upošteva, da so vse skupine čim bolj medgeneracijsko mešane. Ob koncu naj skupine delijo z ostalimi skupinami spoznanja in izkušnje (kaj se jih je dotaknilo, kaj jih je presenetilo, česa ne razumejo, kaj opažajo, da se ni spremenilo ...).
Priloge	Kartončki s sličicami – hlev, hiša, posoda, skodelica, likalnik, učbenik, šolska torba, radio, kino, glasba, cerkev, gledališče, pes, sveča, jaslice, rojstnodnevna torta ...

Priloga Kartončki s sličicami

/na drugi strani/

Dejavnost 3: KOMPROMISI

Namen dejavnosti	udeleženci spoznajo, da je za skupno sobivanje potrebno sprejemanja kompromisov in se vadijo v dialogu in jasnem predstavljanju lastnih argumentov
Čas	po dogovoru. Vsaj 10 minut za pripravo, 15 za igro vlog in 20–30 minut za pogovor ob koncu
Velikost skupine	Poljubno, idealno je 20
Prostor	ni pomemben
Pripomočki	lahko svinčnik in papir, da si skupina zapiše načrt nastopa
Metoda	igra vlog, simulacija
Potek dejavnosti	<p>Skupaj z udeleženci simuliramo parlament/občinski svet/... torej nek organ, ki sprejema odločitve. Vsak udeleženec bo imel znotraj tega organa priložnost vplivati na potek dogajanja, priložnost predstaviti svoj pogled ipd.. Predpostavljamo, da se znajo udeleženci vzdržati sovražnega govora in so sposobni sprejemati odločitve.</p> <p>Izpostavimo določen problem in udeležence razdelimo v skupine/stranke/ vasi ..., odvisno od tega, kateri organ odločanja se kot voditelj odločite vzeti za primer simulacije. Vsaki skupini določimo način komunikacije (v komuniciranju so zelo agresivni, so vzvišeni nad ostalimi, v trenutku vedno najdejo najboljšo rešitev, a si ne upajo povzdigniti svojega glasu, obnašajo se kot razvajen najstnik ...).</p> <p>Skupinam damo nekaj časa, da pripravijo svoje predloge, svoj program, svoj načrt dela in predstavitve svojih idej. Nato vse skupine povabimo, da v določenem času uskladijo predloge skupin in najdejo primerno rešitev za vse (opozorimo pa jih, da še vedno upoštevajo način komunikacije, ki je njihovi skupini določen v okviru dejavnosti).</p> <p>Če se bodo v vloge dobro vživali in komunicirali tako, kot jim je predpisano za posamezno skupino, jim to ne bo uspelo, zato igro vlog zaključimo s pogovorom, zakaj skupina meni, da ni bila uspešna.</p> <p>Pogovor prenesemo tudi na raven vsakdanjega življenja in spodbudimo pogovor o predsodkih in o tem zakaj različne generacije med seboj morda ne morejo komunicirati ali težje komunicirajo in kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi lahko komunicirali?</p>
Opozorila za voditelja	Pazljivi moramo biti, da se udeleženci med seboj ne žalijo (v primeru da se zelo vživijo v svoje vloge), če se to zgodi, po lastni presoji prekinemo igro, v vsakem primeru pa med pogovorom spregovorimo tudi o tem.

Dejavnost 4: ZGODBA DRUGE GENERACIJE

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • udeleženci se spoznajo z drugimi starostnimi skupinami preko medijev, ki so za vse enaki • udeleženci kritično vrednotijo pogled medijev na določeno starostno skupino • udeleženci v pogovoru razbijejo stereotipe, ki se o določeni starostni skupini kažejo v medijih ali jih imamo mi sami • spoznavanje generacij
Čas	vsaj 1h
Velikost skupine	<ul style="list-style-type: none"> • 9 do 25 (ob rahli prilagoditvi dejavnosti lahko tudi več) • v manjših skupinah naj bo od 3 do 6 posameznikov (da bo vsak lahko prišel do izraza)
Prostor	<ul style="list-style-type: none"> • dovolj velik, da lahko celotna skupina v zaključnem delu sedi v krogu • v času dela po manjših skupinah naj imajo skupine dovolj prostora, da se med sabo ne bodo motile, vseeno pa dovolj skupaj, da bodo imele dostop do materiala, ki ga potrebujejo za delo
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • različni časopisi in revije (lahko jih prinesejo udeleženci) • plakati • škarjice, lepilo, svinčniki, flomastri
Metoda	časopisna predstavitev
Potek dejavnosti	<p>Udeležence glede na to, kateri generaciji pripadajo razdelimo v skupine, na primer: študenti, upokojeanci, osnovnošolci (upoštevajte kdo vse je zastopanost v skupini). Naloga vsake skupin bo predstaviti drugo skupino. Katero skupino bo kdo predstavljal, določi voditelj. Vsaka skupina si za pripravo predstavitve izbere prostor za delo in dobi pripomočke, potrebne za delo.</p> <p>Podatke za predstavitev črpajo iz dnevnega časopisja in revij. Njihova naloga je predstaviti delo, življenje, težave, lastnosti ipd. starostne skupine, ki jo predstavljajo.</p> <p>Po končanem delu v manjših skupinah voditelj vodi proces predstavitve nastalih izdelkov celotni skupini. Med predstavitvijo lahko vsak član skupine doda tudi svoje komentarje na izdelano predstavitev (torej tudi na to, kako časopisi in revije predstavljajo določeno starostno skupino). Dobro je, da voditelj k komentiranju povabi in spodbudi predvsem starostno skupino, ki je predstavljena.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Dobro je, da nekaj časopisov in revij priskrbite tudi sami (da bo zagotovo vsega dovolj in da bo vsaka skupina lahko nemoteno delala).</p> <p>Če se vam bo med delom skupin zazdelo, da v revijah ni dovolj materiala za predstavitev določene skupine ali pa da prihaja do preveč stereotipnih predstavitev (kar bi lahko določeno starostno skupino zmotilo) skupine spodbudite, da tudi same dodajo opise (če se jim zdi, da nekaj za to skupino velja, pa v časopisih ne najdejo) ali kritično vrednotijo sliko določene starostne skupine, ki jo predstavljajo mediji.</p>

Dejavnost 5: ŽIVLJENJSKE ZGODBE

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • razumevanje in prepoznavanje stereotipov ter predsodkov in vzrokov za njihov nastanek • ugotavljanje posledic stereotipiziranja in diskriminacije v družbi • vrednotenje pojma medgeneracijsko sodelovanje
Čas	45 minut
Velikost skupine	8–40
Prostor	ni pomemben
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • 4 plakati • 4 lističi z vprašanji • pisala oz. flomastri • 4 fotografije predstavnikov različnih generacijskih skupin
Potek dejavnosti	<p>Udeležence razdelimo v skupine. Vsaki skupini damo sliko predstavnika posamezne generacijske skupine in jih prosimo, da zanj na plakat napišejo življenjsko zgodbo. Udeleženci v zgodbo, ki jo pišejo, vpletejo stereotipe o posameznih skupinah ljudi. Časa imajo 10 minut.</p> <p>Podvprašanja za oblikovanje zgodbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kako mu/ji je ime? • Kje živi? • Koliko bratov in sester ima? • Koliko je star/a? • Kako to vpliva na njegovo/njeno življenje? • Kateri so njegovi/njeni hobiji? • Kdo so njegovi/njeni najboljši prijatelji/ce? Na kakšen način preživlja čas s svojimi prijatelji/cami? • Kako se razume z ostalimi družinskimi člani? • V katerih dejavnostih se oseba na sliki odlikuje? • Kaj je/bo počel/a pri osemnajstih letih? • Ali živi na domu svojih staršev oz. blizu doma svojih staršev? • Ali ima partnerja/partnerko? • Ali je/bo pri tridesetih oče/mama? • Kako uspešno kariero ima/je imel/a? <p>Udeleženci naj odgovore zapišejo na plakate na steni, ob katere pritrjijo sliko predstavnika/predstavnice posamezne generacijske skupine. Skupine naj nato med seboj primerjajo opise. Čigavo življenje je težje ali lažje? Zakaj? Čigavo življenje je bolj pomembno, uspešno? Glede na kaj se uspešnost/pomembnost merita?</p>

Potek dejavnosti	<p>Ko je pogovor končan, pregledamo zgodbo še enkrat. Posebno pozornost namenimo osvetljevanju stereotipov, ki so jih zapisali.</p> <p>Zaključek: Udeleženci ponovno razmišljajo v skupinah, kaj lahko vsaka izmed štirih omenjenih generacijskih skupin prispeva za boljše sožitje med generacijami (10 min).</p> <p>Sledi poročanje in razprava na zapisane predloge.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora biti zelo pozoren, da se stereotipne predstave o življenju posamezne generacijske skupine ne utrdijo še bolj, ampak da razprava poteka v smeri detabuiziranja medgeneracijskih razlik in medsebojnega sožitja.
Vir	Povzeto po: Blazinšek Alenka et al.: Govoriš medkulturno?: T-KIT za medkulturni dialog.

Dejavnost 6: ETIKETE

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• raziskati odnos med pričakovanji, ki jih drugi gojijo do nas, in našim vedenjem• zavedati se vpliva, ki ga ima naše vedenje na druge• spodbuditi pogovor o učinkih, ki jih imajo na ljudi stereotipi
Čas	30 minut
Metoda	<ul style="list-style-type: none">• igra vlog• razgovor
Velikost skupine	10 in več
Prostor	Ni pomemben
Pripomočki	za vsakega udeleženca bela samolepilna nalepka, velika približno 5x2 cm (Na vsako nalepko napišite neko lastnost, na primer neodgovoren najstnik, duhovit dedek, sitna mamica, odličnjak v 6. razredu, neroden sedemletnik, pozabljiva babica, zmeden dvajsetletnik, ambiciozna petindvajsetletnica ... Namenoma predstavnikom posameznih generacijskih skupin pripišemo lastnosti, ki se skladajo s stereotipnimi predstavami posameznih generacijskih skupin.)
Potek dejavnosti	Navodila za izvedbo: <ol style="list-style-type: none">1. Nalepke prilepite udeležencem tako, da ne bodo videli, kaj piše na nalepki, ki jo nosijo oni, bodo pa videli, kakšne nalepke imajo ostali v skupini.2. Skupini pojasnite nalogo.3. Vsem v skupini dajte neko nalogo, npr. da izdelajo poster, načrtujejo dogodek, prestavijo pohištvo ali imajo debato o vprašanju: »Če bi slavna pop skupina lahko nastopila v našem mestu, katero skupino bi izbrali?«4. Jasno razložite, da se morajo med izvajanjem naloge drug do drugega obnašati tako, kot piše na nalepki. Če nekemu na nalepki piše npr. len očka v srednjih letih, se morajo do tega igralca vsi obnašati, kot da je vedno len (ob tem pa ne smejo nikoli izreči besede, napisane na nalepki!).5. Igralci si morajo v okviru aktivnosti prizadevati, da bodo s soigralci ravnali v skladu s stereotipom, zapisanim na nalepki.6. Na koncu igre igralci lahko ugibajo, kaj jim piše na nalepki, čeprav to ni glavni namen igre.7. Zelo pomembno je, da imajo igralci dovolj časa, da povedo svoje mnenje.

Potek dejavnosti	<p>Nadaljnji potek delavnice:</p> <p>Najprej lahko za ogrevanje udeležence vprašate, ali so uganili lastnost in osebo, ki so jo imeli zapisano na nalepki, potem pa jim postavljajte druga vprašanja, povezana z igro:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kako so se počutili med igro? • se je bilo težko vesti do ljudi v skladu z napisom na nalepki? • se je kdo začel obnašati v skladu z napisom na nalepki (recimo ali je tisti, ki mu je na nalepki pisalo duhovit, začel pripovedovati šale in se je obnašal samozavestneje; je tisti z nalepko len nehal pomagati ali sploh sodelovati)? • kakšne nalepke dajemo predstavnikom posameznih generacijskih skupin v vsakdanjem življenju? Kako to vpliva nanje in kako vpliva na naše mnenje in razmišljanje o njih? • komu v vsakdanjem življenju dajemo nalepke, ki smo jih uporabili v igri? • so upravičene? <p>Predlogi za nadaljevanje:</p> <p>Še enkrat poglejte, kdo je za kaj odgovoren v skupini ali organizaciji. Poskušajte menjati vloge in odgovornosti, pri tem pa ne predvidevajte, kdo bo dober pri določenem delu.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Voditelj mora biti zelo pozoren, da se stereotipne predstave o življenju posamezne generacijske skupine ne utrdijo še bolj, ampak da razprava poteka v smeri detabuiziranja medgeneracijskih razlik in medsebojnega sožitja.</p> <p>Posameznim generacijskim skupinam lahko pripišemo tudi lastnosti, ki se ne skladajo s predstavnikom posamezne generacijske skupine. V tem primeru je potrebno vprašanja prilagoditi.</p>
Vir	<p>Povzeto po: Brander, Pat: Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih : izobraževalni priročnik : vsi drugačni, vsi enakopravni – evropska mladinska kampanja proti rasizmu, ksenofobiji, antisemitizmu in nestrpnosti.</p>

Dejavnost 7: JE PRVI VTIS POMEMBEN?

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • motivirati za razmišljanje o učinkih, ki jih imajo na ljudi stereotipi • se zavedeti, da videz ne pove vsega o človeku
Čas	15 minut
Velikost skupine	5–40
Prostor	Ni pomemben
Metoda	individualno delo razgovor
Pripomočki	delovni listi ali PPT prezentacija podob (priloga)
Potek dejavnosti	<p>Vsak udeleženec naj dobi svojo prilogo Prvi vtis o osebah na sliki (lahko uporabite tudi PPT predstavitev).</p> <p>Ko imajo vsi udeleženci zapisan svoj prvi vtis o osebi na slikah, sledi pregled individualnih ocen. Primerjava s pravimi podatki:</p> <p>Na prvi sliki je Mateja Pintar (24 let): zlata paraolimpijka v namiznem tenisu, ki živi v Sloveniji.</p> <p>Na srednji sliki je Marika Kardinar (54 let): pred desetletjem zelo uspešna kegljačica v svetovnem merilu, ki živi v Sloveniji.</p> <p>Na desni sliki je Charlie Watts (71 let): bobnar skupine The Rolling Stones.</p> <p>Pogovor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pri kom ste najbolj zgrešili? Zakaj? • kako ponavadi ocenjujete ljudi, s katerimi pridete v stik? • se prvi vtis sklada z realnostjo neke osebe? • koliko časa je potrebno, da si o nekom ustvarimo mnenje? (le 10 sekund) • kako na podobo o posamezniku vpliva njegova starost? <p>Predlog za nadaljnje delo:</p> <p>Definiranje terminov STEREOTIP, PREDSONDEK in DISKRIMINACIJA in navajanje konkretnih primerov in negativnih učinkov za posameznika in družbo.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora biti zelo pozoren, da se stereotipne predstave o življenju posamezne generacijske skupine ne utrdijo še bolj, ampak da razprava poteka v smeri detabuiziranja medgeneracijskih razlik in medsebojnega sožitja.

Viri	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.aktivni.si/ostali-sporti/mateja-pintar-od-nekdaj-sem-zelela-zivljenje-sportnice/galerija/pintar2-gajpg/ • http://www.pomurje.si/aktualno/akcije/izbor-pomurke-in-pomurca-meseca-oktobra-97157/ • http://www.rockinsights.com/
------	---

PRILOGA 7: Prvi vtis o osebah na sliki

Navodilo: Pod slike napišite, koliko so osebe na sliki stare, kje živijo in s čim se ukvarjajo v svojem življenju.

starost:			
živi v:			
za preživetje se ukvarja s/z:			

Dejavnost 8: DRUŽINSKA VEČERJA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• razčlenjevanje sporočil, ki smo jih dobili od lastne družine o ljudeh različnih starostnih skupin• analiza vrednot, ki se skrivajo za temi sporočili• analiza predsodkov in stereotipov na generacijski osnovi• spoznati, kakšna je vloga družine pri prenašanju in ohranjanju družbenih vrednot
Čas	45 minut
Velikost skupine	najmanj 8 ljudi
Prostor	ni pomemben
Metoda	<ul style="list-style-type: none">• delo po skupinah• individualno razmišljanje• igra vlog
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• kartice z opisi vlog (Priloga 1)• papir in svinčniki za posebne opazovalce• mize in stoli za igro vlog
Potek dejavnosti	<p>Navodila za izvedbo igre vlog:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Razložite skupini, da poskušamo z igro vlog raziskati vlogo družine pri prenašanju in ohranjanju predstav o značilnostih posameznih generacijskih skupin.2. Naj se javi osem prostovoljcev: štirje za igro vlog (po možnosti 3 ženske in 1 moški) in štirje, ki bodo posebni opazovalci. Ostali v skupini so splošni opazovalci.3. Vsak posebni opazovalec naj opazuje enega izmed igralcev in si zapiše vse argumente, ki jih ta igralec uporablja. Določite, kdo bo koga opazoval.4. Vsak igralec dobi po eno kartico z opisom njegove/njene vloge in 3 minute časa za pripravo.5. Pripravite sceno: za mizo postavite štiri stole in razložite skupini, da je to jedilnica in da se bo pred njimi odvijal družinski pogovor. Znak za začetek igre vlog da vodja skupine (npr. s ploskom rok).6. Sami se boste morali odločiti, kako dolgo naj igra traja. To je odvisno predvsem od tega, kako se razvija. Petnajst minut je kar primeren čas. Z jasnim znakom pokažite, kdaj se igra zaključi.

Potek dejavnosti	<p>Nadaljnji potek:</p> <p>Najprej naj imajo besedo igralci, da povedo, kako so se počutili. Potem naj vsak opazovalec prebere argumente, s katerimi je »njegov« igralec poskušal prepričati soigralce.</p> <p>Nadaljujte s splošnim pogovorom, pri katerem sodeluje celotna skupina. Pomagajte si z naslednjimi vprašanji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • so bili argumenti podobni tistim, kot jih slišiš v svoji družini? • bi bilo drugače, če bi se babica odločila, da se ona preseli k izbrancu Frančku? • kaj bi se zgodilo, če bi babica povedala, da je njen izvoljenec iz katere izmed držav s prostora nekdanje Jugoslavije? • kako bi ostali trije odreagirali, če bi vnukinja povedala novico, da si bo s svojim fantom opremila stanovanje v spodnjem nadstropju skupne družinske hiše? • so takšni konflikti še vedno pogosti ali so le še stvar preteklosti? • se ti je kaj takega že zgodilo oz. ali morda poznaš koga v soheski, ki je doživel kaj podobnega?
Opozorila za voditelja	<p>Voditelj mora biti zelo pozoren, da se stereotipne predstave o življenju posamezne generacijske skupine ne utrdijo še bolj, ampak da igra vlog in razprava poteka v smeri detabuiziranja medgeneracijskih razlik in medsebojnega sožitja.</p>
	<p>Prirejeno po: Brander, Pat: Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih : izobraževalni priročnik : vsi drugačni, vsi enakopravni – evropska mladinska kampanja proti rasizmu, ksenofobiji, antisemitizmu in nestrpnosti.</p>

Priloga: KARTICE Z NAVODILI ZA IGRO VLOG

BABICA

Si vdova. Živiš skupaj z družino svoje hčerke. Odločila si se, da boš domačim povedala, da bi rada živela s svojim novim izvoljencem, ki si ga spoznala v toplicah. Ti začneš igrati vlog. Doma poveš, da razmišljaš o tem, da bi se v spodnji del hiše, kjer imaš svoje prostore, preselil Franček. Poskušaj braniti svojo odločitev in povej, da boš kljubovala predsodkom do zvez med starejšimi.

HČI

Tvoja upokojena mati se je odločila, da bo povabila stanovati v spodnje nadstropje hiše, v kateri živite skupaj s tvojo družino, svojega izbranca Frančka, s katerim se je pred tremi meseci spoznala v toplicah. Mamo imaš zelo rada, vendar imaš velike pomisleke, saj bi ta sprememba lahko vplivala tudi na tvojo družino. Težko tudi sprejmeš dejstvo, da mama po petintridesetih letih zakona s tvojim očetom in sedmih letih vdovstva želi osnovati trdnejšo skupnost s človekom, ki ga ne poznaš. Prepričana si, da bo mati v tej skupnosti nesrečna in da mamin izbranec želi materino ljubezen izkoristiti sebi v prid.

VNUKINJA

Si študentka. Ker živiš v okolici Ljubljane, še vedno živiš s svojimi starši. Tvoja upokojena babica se je odločila, da bo povabila stanovati v spodnje nadstropje hiše, v kateri živite skupaj s tvojo mamo in očetom ter babico, svojega izbranca Frančka, s katerim se je pred tremi meseci spoznala v toplicah. Z babico se dobro razumeš in tudi sicer se zavzemaš za to, da se imajo ljudje pravico svobodno odločati o lastnih razmerjih. Skrbi te le, če bo v hiši poslej dovolj prostora za vse.

ZET

Tvoja upokojena tašča se je odločila, da bo povabila stanovati v spodnje nadstropje hiše, v kateri živite skupaj s tvojo družino, svojega izbranca Frančka, s katerim se je pred tremi meseci spoznala v toplicah. Po eni strani se ti zdi, da bi se ob tej spremembi tašča manj vpletala v življenje tvoje družine, po drugi strani pa se ti zastavljajo vprašanja, kako bo v primeru bolezni ... Zavedaš se, da si tudi ti v hišo priženjen, vendar glede na to, da živiš tu že več kot dvajset let, poveš svoje mnenje. Si glavni v družini in ne odobravaš taščinega razmerja. Predstavljaš moralno večino in ti ni vseeno, kaj bodo rekli ljudje, ker se ti ne zdi primerno, da bi se človek v zrelih letih ponovno vezal.

Dejavnost 9: VOZI ME VLAK V DALJAVE

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • razumevanje in prepoznavanje predsodkov in stereotipov ter vzrokov za njihov nastanek • razumevanje in prepoznavanje diskriminacije in vzrokov za njen nastanek • ugotavljanje posledic stereotipiziranja in diskriminacije v družbi • soočenje različnih vrednot in stereotipov udeležencev • iskanje rešitev za doseganje ničelne stopnje stereotipiziranja in diskriminacije v okolju, v katerem delujejo udeleženci
Čas	70 minut
Velikost skupine	najmanj 6 do največ 40
Prostor	ni pomemben.
Metoda	<ul style="list-style-type: none"> • pogovor po skupinah • individualno razmišljanje
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • za vsakega udeleženca izvod priloge 1 • pisala oz. flomastri • plakati
dejavnosti	<p>Vodja razdeli udeležencem liste s seznamom sopotnikov na vlaku (priloga) in jim poda navodila: Zamislite si, da se peljete z vlakom iz Ljubljane v Pariz. Potovanje bo trajalo dva dni. Običajno ne izbirate svojih sopotnikov. Tokrat boste s seznama na listu izbrali tri, s katerimi bi potovali, in tri, s katerimi ne bi. Na listu obkrožite 3, s katerimi bi želeli potovati in prečrtajte 3, s katerimi si nikakor ne bi želeli deliti kupeja (10 min).</p> <p>Potem ko si vsak posameznik izbere sopotnike in si jih zapiše na listek, jih razdelimo v skupine po najmanj 3 in največ 5. Vsak predstavi svoje odločitve ter razloge zanje. Odločitve primerjajo in ugotavljajo podobnosti. Potem vsaka skupina na osnovi individualnih seznamov izbere tri sopotnike, s katerimi si želi potovati, in tri, s katerimi si ne želi potovati. Poleg tega pa se dogovorijo za argumente o vsaki odločitvi in se pripravijo na skupno diskusijo (30 min).</p> <p>Sledi plenarna razprava s poročanjem vsake skupine. Vsaka skupina naj vsem skupaj predstavi svoje sklepe in vzroke za tako skupno odločitev. Povedo naj tudi, v katerih »primerih« so se mnenja v skupini najbolj razhajala.</p> <p>Na tablo ali plakat zapisujemo odločitve in se pogovorimo o posameznih stereotipih in predsodkih.</p> <p>Osnova za pogovor so poročila skupin. Za začetek primerjajte različne rezultate.</p>

<p>Potek dejavnosti</p>	<p>V nadaljevanju jim lahko postavljate vprašanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je takšna situacija sploh mogoča? • Je kdo v skupini kdaj doživel podobno situacijo? • Kateri dejavniki so vplivali na tvojo odločitev o izbiri oziroma odklonitvi sopotnikov? • Če skupini ni uspelo sprejeti skupne odločitve, kje so vzroki? • Kaj je bilo pri izbiri najtežje? • Kateri dejavniki so povzročili, da skupina ni mogla sprejeti soglasne odločitve? • Kakšni stereotipi so se porajali ob seznamu potnikov? <p>So se v vaših medsebojnih debatah porajali tudi stereotipi, ki se nanašajo na posamezne generacije? Katera starostna skupina je bila deležna največ predsodkov in stereotipnih predstav? Navedite razloge, zakaj je prišlo do tega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ali se stereotipi skrivajo v opisih potnikov ali zgolj v naši glavi oziroma domišljiji? • Od kod nam take predstave? • Kako bi se počutil v situaciji, ko se nihče ne bi hotel peljati v istem kupeju s tabo?
<p>Opozorila za voditelja</p>	<p>Pomembno je, da je seznam potnikov zelo dolg, tako da se bo skupina le s težavo dokopala do soglasja. Po potrebi jim dajte več časa, tako za individualni kot za skupinski del naloge. Če želite, lahko skrajšate seznam na največ 10 do 14 potnikov in jih prilagodite situaciji skupine, s katero delate. Nekateri opisi potnikov morajo vsekakor vključevati manjšine, ki jih skupina pozna, vključno z »nevidnimi« manjšinami, kot so invalidi, HIV pozitivni itn. Marsikatera skupina ne bo uspela doseči soglasja. Tega vidika igre ne poudarjajte preveč, saj utegne pripeljati do izsiljene odločitve. Pomembno je namreč tudi to, zakaj se v taki situaciji ne moremo odločiti soglasno. Pomembno je, da vsak spoštuje mnenje soigralcev in jih ne napada zaradi njihovih osebnih pogledov. Če so nekatere odločitve dvomljive, je pametneje, da se pogovorite o razlogih, ki so botrovali taki odločitvi, kot pa da zaslišujete konkretnega človeka, zakaj se je odločil tako in ne drugače. Pravzaprav se bosta obe strani, igralci in vodja, zlahka znašli v težkem položaju: igra se lahko kaj hitro sprevrže v obdolževanje! Zato pazite, da se pogovor ne bo razvijal v smeri »kdo ima najmanj predsodkov«, ampak raje obravnavajte dejstvo, da jih imamo prav vsi.</p> <p>Pomembno je tudi, da v pogovoru poudarite dejstvo, da so opisi potnikov zelo kratki, da iz njih zelo malo izvemo o njihovi osebnosti oziroma družbenem okolju. Ampak ali se ne odzivamo na enak način in informacije v časopisih, na televiziji, v pogovorih in ob srečanjih z ljudmi, ki smo jih srečali prvič?</p>
<p>Viri</p>	<p>Prirejeno po: Brander, Pat: Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih : izobraževalni priročnik : vsi drugačni, vsi enakopravni – evropska mladinska kampanja proti rasizmu, ksenofobiji, antisemitizmu in nestrpnosti.</p>

Priloga: Vozi me vlak v daljave

gej

vojaški veteran

nekdanji zapornik

umetnik, okužen s
virusom HIV

pripadnik Hare
Krišna

Rom

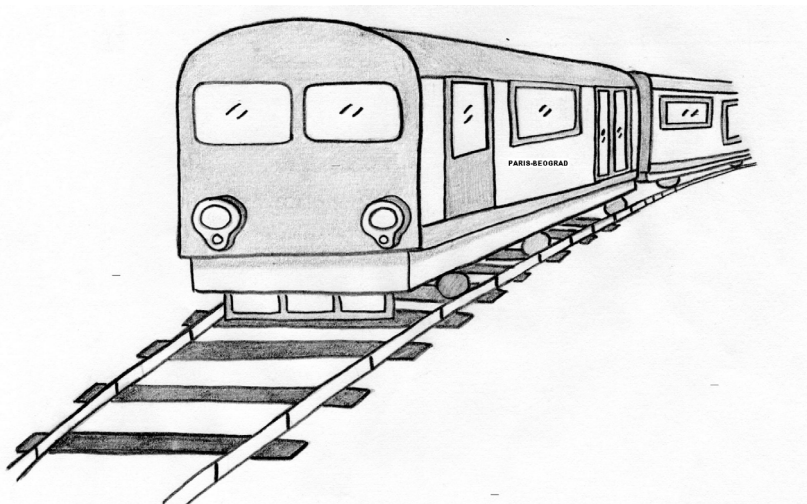
poslovnež sre-
dnjih let

mamica z majh-
nim otrokom

nuna

Afričanka, ki prodaja ogrlice

begunec

francoski kmet

študent

mlado dekle na
invalidskem vozičku

starejša gospa

najstnica

brezdomec

orbitoglavec

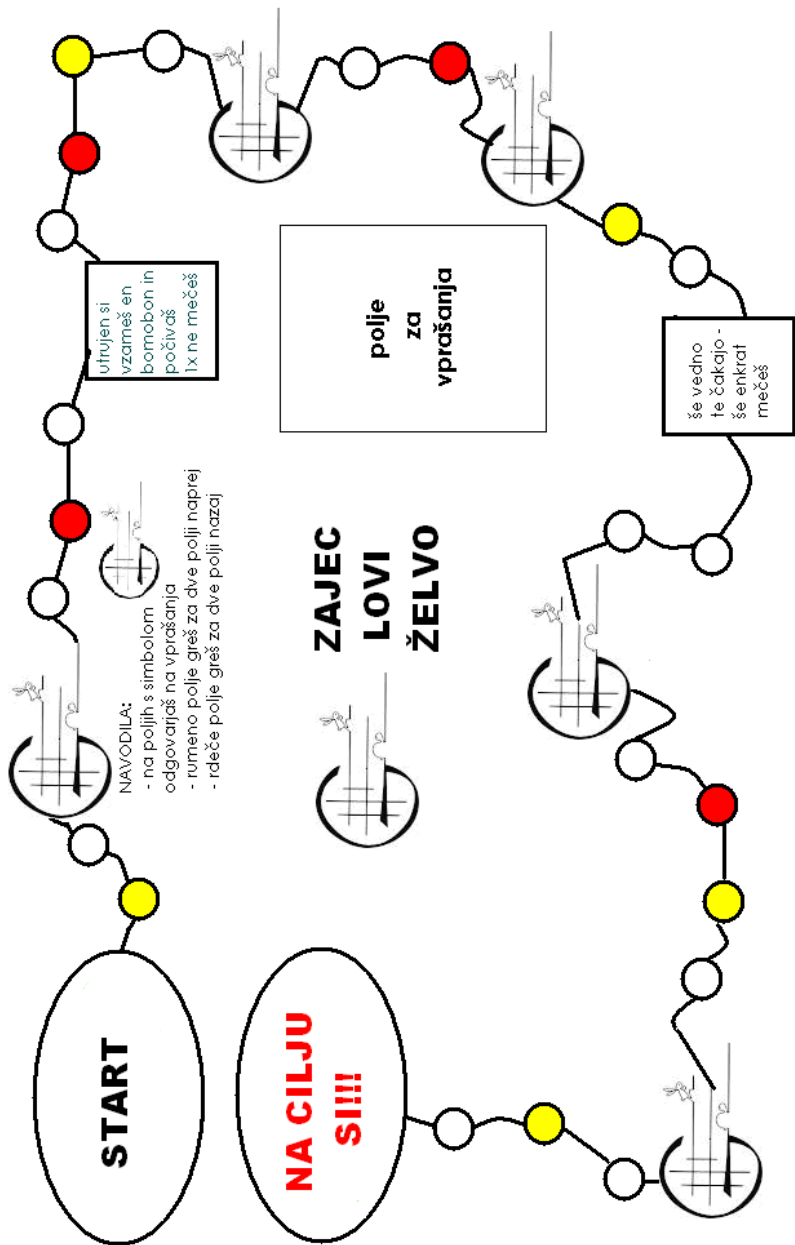

Dejavnost 10: ZAJEC LOVI ŽELVO

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• spoznati možnosti medgeneracijskega sodelovanja v okolju, v katerem živijo igralci igre• ovrednotiti medgeneracijsko sodelovanje• znotraj medgeneracijske skupine spodbuditi spoznavanje potreb posameznih generacijskih skupin
Čas	40 minut
Velikost skupine	najmanj 2 do največ 12
Prostor	ni pomemben
Metoda	družabna igra
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• igralna plošča »Zajec lovi želvo« (priloga 1)• toliko različnih figuric, kot je igralcev• listki oz. kartice z vprašanji (priloga 2)• kocka• bomboni
Potek dejavnosti	Vsak igralec si izbere svojo figurico. Igralci se s pomočjo metanja kocke pomikajo po igralni plošči. Če pride igralec na rumeno polje, gre za dve polji naprej, če pa pride na rdeče polje, gre igralec za dve polji nazaj. Na poljih s simbolom MGS (»G«) igralci vlečejo listek z vprašanjem, na katerega odgovorijo.
Opozorila za voditelja	Voditelj naj vztraja, da se vsi igralci potrudijo odgovoriti na zastavljeno vprašanje, saj bodo le na tak način doseženi cilji. Voditelj lahko vprašanja oz. naloge za igralce tudi prilagodi glede na potrebe skupine, ki igra igr. Če želi, da bi bila igra zabavnejša, naj vključi več zabavnejših vprašanj oziroma nalog.

Priloga: Igralna plošča Zajec lovi želvo

Priloga: Kartice z vprašanji

Kako bi izboljšal medgeneracijsko sodelovanje v okolju, v katerem živiš?	Kako ocenjuješ medgeneracijsko sodelovanje v svojem kraju?
Katere so pozitivne plati življenja tvoje generacije?	Katere so negativne plati življenja tvoje generacije?
Katere stereotipne predstave o življenju tvoje generacijske skupine te motijo?	Katere stereotipne predstave o življenju tvoje generacijske skupine so ti všeč?
Zapoj pesem, ki so te jo naučili tvoji stari starši.	Zapoj pesem, ki je trenutno najbolj popularna med najstniki.
Kateri so tvoji hobiji? Ali lahko te hobije vpleteš v medgeneracijsko sodelovanje?	Kako bi ti osebno lahko priskočil na pomoč predstavniku mlajše generacije?
Kako bi ti osebno lahko priskočil na pomoč predstavniku srednje generacije?	Kako bi ti osebno lahko priskočil na pomoč predstavniku starejše generacije?
Katere dejavnosti bi organiziral v svojem kraju, da bi spodbudil medgeneracijsko sodelovanje v svojem kraju?	Koliko generacij prebiva v tvoji družini? Katero aktivnost bi organiziral za izboljšanje medgeneracijskega sodelovanja?

<p>Katere vrednote so najbolj cenjene med pripadniki starejše generacije?</p>	<p>Katere vrednote so najbolj cenjene med pripadniki srednje generacije?</p>
<p>Katere vrednote so najbolj cenjene med pripadniki mlajše generacije?</p>	<p>Katere organizacije in institucije bi pritegnil k sodelovanju za izboljšanje medgeneracijskega sodelovanja v svojem kraju? Predstavi načine sodelovanja.</p>

DEJAVNOSTI UČENJA SKOZI IGRO

Zbrala: Helena Harej, Irena Mrak Merhar

107

Dejavnost 1: NAJ SE ZAMENJAJO VSI TISTI, KI...

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• spoznavanje,• ledolomilec• pozitivna igra• razbijanje predsodkov/stereotipov priprava na osrednji del dejavnosti
Čas	- 15–20 min
Velikost skupine	- 10–30
Prostor	• ni pomembno (boljši pa je notranji prostor)
Pripomočki	-stoli (za igro potrebujemo en stol manj, kot je udeležencev)
Potek dejavnosti	Udeležence posedemo na stole, postavljene v krog. Stolov naj bo toliko, da sedijo vsi udeleženci razen enega, ki je na sredini kroga in začne igro z besedami: Naj se zamenjajo vsi tisti, ki imajo (na primer) radi čokolado. Nato morajo vsi, ki imajo radi čokolado, zamenjati svoj stol, tisti, ki je na sredini, pa se ta čas usede na stol nekoga drugega, ki nato ostane v sredini in nadaljuje igro z besedami: Naj se zamenjajo vsi tisti, ki... Igra se v tem zaporedju nadaljuje do konca.
Opozorila za voditelja	Voditelj naj bo pozoren na to, da so vsi igralci dovolj gibčni in se lahko prosto gibljejo v omejenem prostoru, kar lahko starejšim udeležencem predstavlja težavo – v tem primeru naj se krog razširi. Voditelj naj bo pozoren tudi na to, da ne pride do žaljivih izjav udeležencev ter neprimernih opazk pri podajanju razlogov za zamenjavo stolov tistega, ki je na sredini – v medgeneracijski skupini je to lahko težava. Razlogi za zamenjavo stola naj bodo takšni, da se bodo udeleženci med seboj spoznavali, naj bodo zabavni in naj po možnosti razbijajo stereotipe o različnih generacijah, ki obstajajo v družbi – opozorila na to naj voditelj poda v navodilih igre.

Dejavnost 2: SPOMIN

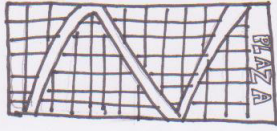
Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• sprostitve po napornem dnevu (delavnicah, drugih aktivnostih ...)• zabava• druženje in medsebojno spoznavanje
Čas	30–60 min ali več (odvisno od interesa udeležencev)
Velikost skupine	4–6
Prostor	<ul style="list-style-type: none">• kjerkoli
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• miza• karte za spomin – karte lahko udeleženci ali voditelj izdelajo tudi sami na določeno temo (npr. medgeneracijski pogled)
Potek dejavnosti	Igralce posedemo okrog mize, na katero razporedimo premešane (s hrbtno stranjo navzgor obrnjene) karte za spomin. Igralci nato v določenem vrstnem redu odkrivajo po dve karti hkrati in iščejo pare. Če se karti ujemata, ju igralec spravi kot svoji in lahko nadaljuje z igro. V nasprotnem primeru karti obrne nazaj na igračno ploščo s hrbtno stranjo navzgor in igro nadaljuje naslednji igralec. Igra se zaključí, ko so odkriti vsi pari. Zmaga tisti, ki je odkril največ parov.
Opozorila za voditelja	Z namenom učenja o določeni temi lahko voditelj karte za spomin izdelava sam – slike za izdelavo kart poišče na internetu ali pa jih nariše in jih prilepi na kartončke. Karte lahko igralci na večdnevnem srečanju na eni od delavnic izdelajo tudi sami. Igra je preprosta in zabavna, primerna za vse generacije.
Priloge	karte za spomin

PRILOGA KARTE SPOMIN – spomin_1 in spomin_2

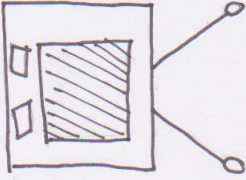
/na drugi strani/

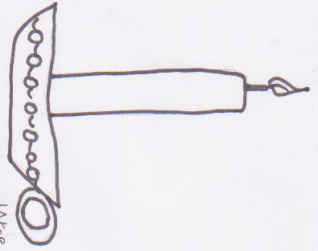
JAKOB MALI

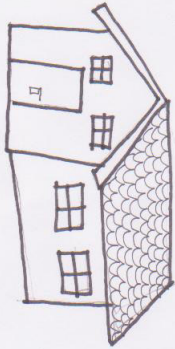
JAKOB MALI

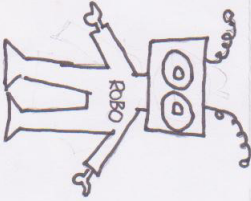
JAKOB MALI

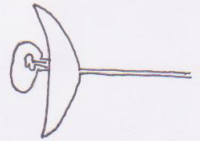
JAKOB MALI

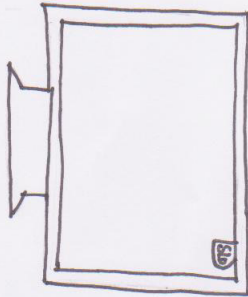
JAKOB MALI

JAKOB MALI

JAKOB MALI

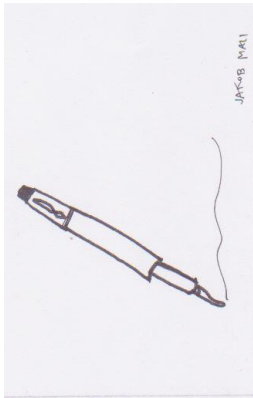

JAKOB MALI

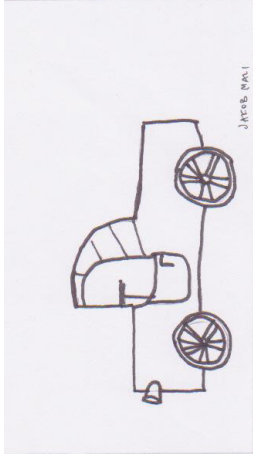

JAKOB MALI

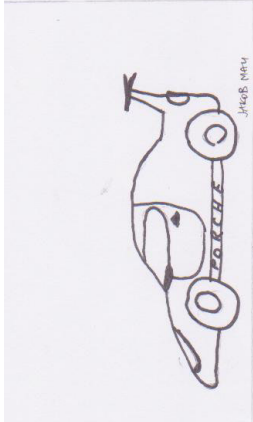

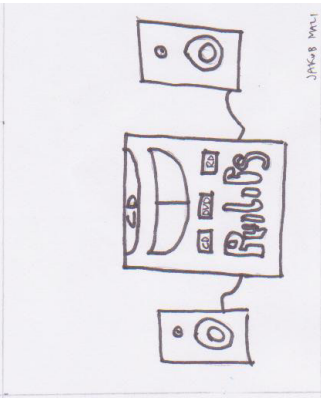
JAKOB MALI

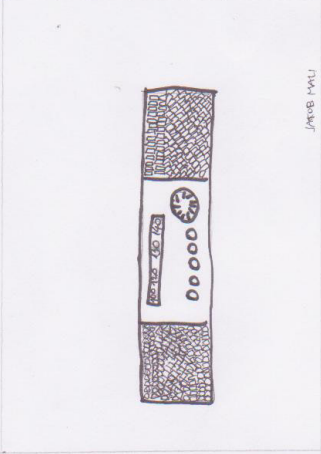
JAKOB MALI

JAKOB MALI

JAKOB MALI

JAKOB MALI

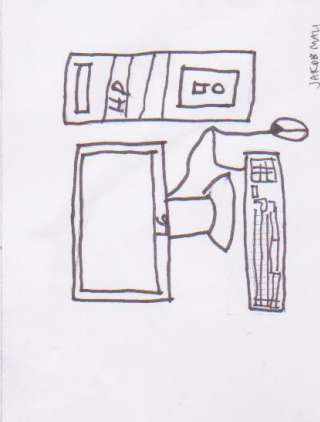
JAKOB MALI

JAKOB MALI

JAKOB MALI

JAKOB MALI

Dejavnost 3: IZDELAVA MOSTU IZ KUPA NEUPORABNEGA MATERIALA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • ledolomilec • poživitvena igra • gradnja skupnosti • sprostitev
Čas	30 minut
Velikost skupine	več manjših skupin (5–7 udeležencev)
Prostor	primernejši je notranji prostor, lahko pa dejavnost uporabimo tudi zunaj
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • kup starega časopisa, reklamni material • škarje, lepilo, svinčniki, lepilni trak... • vrv • baloni • slamice • karkoli dobite v prostoru, prinesete od doma, imate v danem trenutku na razpolago ...
Potek dejavnosti	<p>Udeležence razdelimo v manjše skupine od 5 do 7 ljudi. Vsaki skupini damo enako količino neuporabnega materiala, ki ga imamo pripravljenega (kup starega časopisa, reklamni material, balone, vrv, slamice, škarje, lepilo, svinčnike...). Skupina ima nato 30 minut časa, da iz materiala, ki ga je dobila, naredi čim višji most. Ekipa se mora tako znajti, uskladiti mnenja in kreativno razmisliti, kako uspeti in skupaj ustvariti višji most od sosednje skupine.</p> <p>Nalogo lahko tudi spremenimo in skupina izdelava posteljico za jajce, ki se ob vložitvi v posteljico ne sme razbiti in vsaj 3 minute stati od tal. Voditelj lahko za nalogo izbere karkoli, kar bo udeležence spodbudilo k razmišljanju, timskemu delu, krepitvi timskega duha ter okrepi sodelovanje v skupini med udeleženci različnih generacij.</p>
Opozorila za voditelja	Skupine naj bodo medgeneracijsko mešane, da se med seboj usklajujejo, spoznavajo in soočajo mnenja. Voditelj naj bo pozoren na nesoglasja v skupini in naj jih skuša preprečiti. Pozoren naj bo na sodelovanje vseh članov skupine. Naloga naj bo taka, da bo realno izvedljiva, spodbuja naj domišljijo in sodelovanje skupine.

Dejavnost 4: DINAMIKA SKUPINE SKOZI IGRO

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • poznavanje dinamike razvoja skupine • preko stopenj v igri osvežiti stopnje dinamike skupine 																		
Čas	vsaj 1h																		
Velikost skupine	25																		
Prostor	notri in zunaj																		
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • 5 kuvert z nalogami • plakat • flomastri • fotogovorica • hrana (npr. sestavine za kosilo) 																		
Potek dejavnosti	<p>Preko velike igre bodo udeleženci obnovili vse stopnje razvoja skupine, ki pa bodo v resnici predstavljena skozi stopnje v igri. Za preboj v naslednjo stopnjo bodo udeleženci morali opraviti določeno nalogo, ki bo usklajena glede na raven faze skupine in potrebe posameznika, skupine in naloge v določeni fazi skupine.</p> <p>Udeleženci dobijo pet kuvert, ki jih potem prvi (tisti, ki je prvi opravil prvo nalogo) nosi naprej in odpira na za to določenih mestih. Kako zagotovi, da celotna skupina ve, kakšna je njena naloga na posamezni točki, je odvisno od posameznika, ki v prvi igri prevzame vodenje skupine.</p> <p>Dobro je, da jim kot voditelj na začetku omejite čas (predvsem če ste z njim omejeni) – za vse naloge (tudi če ne vedo kakšne so) imajo na voljo 1h. Po preteku tega časa se morajo (ne glede na to, koliko nalog so opravili) vrniti na določeno mesto.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>FAZA SKUPINE</th> <th>STOPNJA V IGRI</th> <th>PROSTOR IGRE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Rojevanje</td> <td>Dojenček, otrok</td> <td>Določite glede na to, kje igro izvajate</td> </tr> <tr> <td>Oblikovanje</td> <td>Mladostnik</td> <td>Določite glede na to, kje igro izvajate</td> </tr> <tr> <td>Utrjevanje</td> <td>Odrasel</td> <td>Določite glede na to, kje igro izvajate</td> </tr> <tr> <td>Zrelost</td> <td>Starostnik</td> <td>Določite glede na to, kje igro izvajate</td> </tr> <tr> <td>zaključevanje</td> <td>Smrt</td> <td>Določite glede na to, kje igro izvajate</td> </tr> </tbody> </table> <p>Naloge, ki so razporejene po kuvertah. Vsaka od spodnjih nalog naj bo shranjena v svoji kuverti. Na kuverti naj bo označena številka (od 1 do 5, ki označuje vrstni red odpiranja kuvert in s tem stopnje v fazi skupine), stopnja v igri (glej zgornjo tabelo) in kraj, kjer se kuverta odpre (in s tem izvaja naloga).</p> <p>Naloga 1 – dojenček/otrok, kraj izvajanja Iz naravnih materialov izdelaj simbol za eno svojih pozitivnih izkušenj med-generacijskega sodelovanja. Simbol prinesiš do voditelja, mu ga predstaviš in s tem lahko prestopiš v drugo stopnjo igre.</p>	FAZA SKUPINE	STOPNJA V IGRI	PROSTOR IGRE	Rojevanje	Dojenček, otrok	Določite glede na to, kje igro izvajate	Oblikovanje	Mladostnik	Določite glede na to, kje igro izvajate	Utrjevanje	Odrasel	Določite glede na to, kje igro izvajate	Zrelost	Starostnik	Določite glede na to, kje igro izvajate	zaključevanje	Smrt	Določite glede na to, kje igro izvajate
FAZA SKUPINE	STOPNJA V IGRI	PROSTOR IGRE																	
Rojevanje	Dojenček, otrok	Določite glede na to, kje igro izvajate																	
Oblikovanje	Mladostnik	Določite glede na to, kje igro izvajate																	
Utrjevanje	Odrasel	Določite glede na to, kje igro izvajate																	
Zrelost	Starostnik	Določite glede na to, kje igro izvajate																	
zaključevanje	Smrt	Določite glede na to, kje igro izvajate																	

Potek dejavnosti	<p>Naloga 2 – mladostnik, kraj izvajanja Sestavite vsaj tri človeške piramide. Vsaj ena piramida naj bo »stoječa«. (eno piramido mora sestavljati vsaj 6 članov skupine).</p> <p>Naloga 3 – odrasel, kraj izvajanja Izdelajte plakat: Kako se medgeneracijsko sodelovanje kaže v naši skupini? Kaj medgeneracijsko sodelovanje naši skupini onemogoča in kaj nam prinaša pozitivnega?</p> <p>Tista skupina, ki je prva, mora poskrbeti, da bodo v izdelavo plakata vključeni vsi, in da bodo vsi lahko prispevali svoje videnje.</p> <p>Naloga 4 – starostnik, kraj izvajanja Pojdite v npr. kuhinjo (oz. kraj, ki ste ga določili za izvajanje naloge), tam dobite navodila pri npr. kuharici. (nekomu, ki bo predal navodila).</p> <p><i>Npr.: Kuharica je sama in potrebuje pomoč pri pripravi sestavin za večerjo (npr. rezanje krompirja in sira, čiščenje zelenjave, mesenje kruha ipd.). Celi skupini pove, kaj je potrebno naredit. Skupina naj se sama zorganizira, da bodo stvari opravljene.</i></p> <p>Naloga 5 – smrt, kraj izvajanja Na tleh so razporejene slike iz fotogovorice (za to naj poskrbi voditelj, med tem ko skupine opravlja ostale naloge).</p> <p>Odgovorite si na vprašanje: Jaz in medgeneracijsko sodelovanje v mojem življenju. Kako lahko medgeneracijsko sodelovanje povežem s svojo poklicno potjo. Moj izziv za prihodnost.</p> <p>Glede na odgovor vsak od udeležencev izbere eno od slik, nato v krogu vsak predstavi svoj pogled.</p> <p>Po opravljenih vseh petih stopnjah (pri prvi in zadnji nalogi je dobro, da ste zraven, vmes pa ni potrebno) spodbudite udeležence k temu, da poizkušajo stopnje v dinamiki skupine (v primeru, da jo že poznajo) povezati s stopnjami v igri.</p> <p>V primeru, da stopenj razvoja dinamike skupine ne poznajo, vi povejte ime posamezne faze, skupaj z udeleženci jo povežite s pripadajočo stopnjo v igri in skupaj poiščite značilnosti posamezne faze.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Naloge za posamezne stopnje v igri lahko tudi spremenite – pazite le, da bodo ustrezale tisti fazi razvoja skupine, ki jo želite prikazati (faze razvoja dinamike skupine so opisane tudi na začetku te knjige).</p>
Viri	<ul style="list-style-type: none"> • Prilagojeno po: Irena Mrak Merhar, Taborna šola Trener – tema Dinamika skupine (oktober 2011). • Priročnik za trenerje mladinskih voditeljev, Mladinski svet Slovenije

Dejavnost 5: MEDGENERACIJSKO KOLO

Namen dejavnosti	spoznavanje zgodovine skozi oči predstavnikov generacij
Čas	1h ali več (odvisno od števila in trajanja posamezne naloge)
Velikost skupine	8 do 25
Prostor	ni pomemben
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• medgeneracijsko kolo (krog, ki je razdeljen na določeno število polj (odvisno od števila nalog))• medgeneracijsko kolo naj ima v sredini vrtljiv kazalec• morebitni pripomočki, ki se potrebujejo za posamezno igro
Potek dejavnosti	<p>Preko dejavnosti bodo udeleženci spoznali zgodovino (predvsem če bo skupina zelo medgeneracijska) oziroma način življenja v posameznem časovnem obdobju.</p> <p>V krog postavite medgeneracijsko kolo (tako, da ga bodo videli vsi udeleženci in bodo do njega tudi lahko pristopili). Vsak od udeležencev bo, ko bo prišel na vrsto, zavrtel kazalec na medgeneracijskem kolesu (v primeru, da nimate vrtljivega kazalca, uporabite metanje kock, preprosto izbiranje nalog (v tem primeru, naj bodo naloge napisane na spodnji strani kroga, da udeleženec vidi nalogo šele, ko že izbere del kroga). Tam, kjer se bo kazalec ustavil, tisto nalogo mora izpolniti posameznik.</p>
Potek dejavnosti	<p>Primeri nalog:</p> <ul style="list-style-type: none">• Udeležence nauči igro, ki si se jo igral kot otrok.• Pomisli na čas, ko si bil star 5 let – ostalim udeležencem predstavi po tvojem mnenju najpomembnejši dogodek, ki se je v tistem letu zgodil v tvoji državi, Evropi ali svetu. Povej tudi, zakaj se ti zdi, da je to najpomembnejši dogodek tistega časa.• Čaka nas družinsko fotografiranje. Udeležence postavi tako, da bo družinska fotografija taka, kot da bi jo slikali takrat, ko si bil ti še otrok.• Udeležence nauči pesem, ki so ti jo starši peli kot uspavanko.• S pantomimo prikaži tri pregovore (izberi pregovore, ki jih sam največkrat uporabljaš ali so ti najljubši).

Potek dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Povej slovenska imena vseh mesecev v letu in razloži, za kaj ima poseben mesec tako ime. • Opiši tipične božično novoletne praznike v vaši družini, ko si bil še otrok. • S pomočjo materiala, ki ga imaš na voljo (npr. kosi blaga, gumbi, škarje) sestavi tipično oblačilo, ki si ga nosil kot mladostnik (moški za fanta, ženske za punco).
Opozorila za voditelja	<p>Kdaj je čas, za konec igre, presodite sami, kot voditelj. Preden začnete igro preverite medgeneracijsko kolo – ne bi bilo ravno dobro, če bi se kazalec vedno ustavil na istem polju.</p> <p>Na koncu igre lahko naredite kratko vrednotenje o vsem slišnem in o dogajanju v posamezni generaciji (kakšno je bilo okolje, kakšni so bili zgodovinski dogodki ipd.). Pogovorite se lahko tudi o tem, kako čas, v katerem sem odraščal vpliva na moj pogled na svet.</p>

10

DEJAVNOTI ZA OSEBNO RAST

Zbrala: Mojca Perat

Dejavnost 1: NOMEN EST OMEN

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• predstavitev lastnih imen• vsak posameznik se posveti svojemu imenu in ugotovi svoje »imenske« korenine• krepitev identitete in premagovanje možnih frustracij, ki jih povzročajo družina, modni trendi, okolica, poreklo opazovanje razlik trendov in tudi imen različnih generacij
Trajanje dejavnosti	1h – 1,5h
Velikost skupine	Od 5 do 25
Prostor	Zaprti prostor
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• priloga: vprašalnik Kaj pa tvoje ime?• priloga: Kakšne barve je tvoje ime?• projektor in računalnik• internet (ni pa pogoj)• pisala (flomastri)• prazni listi• umirjena glasba
Metode	<ul style="list-style-type: none">• Anketa,• voden pogovor,• diskusija
Potek dejavnosti	<p>Pred srečanjem: fotokopiraj vprašalnik, tako, da bo vsak udeleženec dobil svojega.</p> <p>Dodatno lahko pripraviš PPT predstavitev znanih osebnosti, kot pripomoček si lahko priskrbiš Leksikon imen ali uporabiš internet.</p> <p>Uvod: voditelj uporabi kakšno anekdoto o znanih ljudeh, citat kakšne znane osebe.</p> <p>Če se ljudje ne poznajo, jih posede v krog in naroči, naj na list papirja napišejo ime svojih dveh sosedov. Ob predstavitvi udeleženci povedo (ugibajo), zakaj so sosedoma pripisali takšno ime. Zakaj jim po njihovem mnenju to ime pristoji?</p> <p>Lahko uporabimo tudi zabavni numerološki trač (priloga 2: Kakšne barve je tvoje ime?). Če se odločimo izvesti numerološki trač je dobro, da se na koncu pogovorimo, ali se v opisu vsak udeleženec najde ali ne. Ali nas ime zaznamuje s svojim pomenom? Ali je mogoče posploševati karakteristike ljudi glede na pojavljanje črk v imenu in priimku?</p>

Potek dejavnosti	<p>Reševanje vprašalnika: poskrbimo za prijetno počutje (mirna glasba v ozadju, udeležence spodbudimo, da se udobno namestijo). Z udeleženci se tudi dogovorimo o anonimnosti ali javnosti vprašalnika. Vsak udeleženec reši svoj vprašalnik.</p> <p>Detektivka »moje ime«: Možna je kratka diskusija na nekatera vprašanja iz vprašalnikov: Kdo mi je izbral ime? Kaj moje ime pomeni? Imam tudi ljubkovalno ime? Ga še vedno uporabljam? Lahko naštejemo predmete, živali, igrače, ki sem jih poimenoval?</p> <p>Nadaljujemo z risanjem družinskega debla: narišemo in napišemo imena v našem družinskem deblu za tri generacije. Vsak udeleženec nariše družinsko deblo zase.</p> <p>Diskusija in pregled imenskih debel. Katera imena se pojavljajo v generacijah? Lahko povežemo kakšno vzporednico? Zakaj in zakaj ne? Se imena iz generacije v generacijo prenašajo? Se je uporaba vzdevkov skozi generacije spreminjala? Sem ponosen na svoje ime ali se ga sramujem in mi ni všeč?</p>
opozorila za voditelja	<p>Med starejšimi, ki so živeli še pod različnimi oblastmi in političnimi sistemi, se imena lahko nekoliko nevsakdanja. Pazimo, da zaradi nepoznavanja dogodkov koga ne užalimo.</p> <p>V uvodu naj voditelj pri spoznavanju pazi, da ne pride do žalitev (npr. Lojzka nekomu predstavlja toplo, odprto osebo; nekdo pa se lahko identificira s kakšno opravljivo in škodoželjno Lojzko). Ime nas delno opredeljuje in celo odrasli so občutljivi nanj oz. na njegovo izgovorjavo, kaj šele najstniki.</p>
Priloge	<ul style="list-style-type: none"> • vprašalnik Kaj pa tvoje ime? • Kakšne barve je tvoje ime?

Priloga 1: Vprašalnik Kaj pa tvoje ime?

Ime

Podpis

Si starejši ljudje lahko zapomnijo tvoje ime?

Ti je tvoje ime všeč?

Kdaj ostajaš raje anonimen?

Kaj hočeš skriti, ko ne želiš izdati svojega imena?

Imaš kakšne pozitivne asociacije na tvoje ime? (bajke, povesti ...)

Negativne asociacije tvojega imena.

Kaj veš o svojem imenu?

Podpis priimka

Ali si ponosen na ime družine, ki ga nosiš?

Ali je tvoj priimek smešen, nenavaden, slaven, pogost, staromoden?

Ali se boš/si se odpovedal/a svojemu priimku ob poroki?

Zakaj da? Zakaj ne?

Kje želiš, da bi bilo vgravirano, napisano tvoje ime?

Kaj storiti, da bi tvoje ime res postalo tvoje?

Je tvoje ime ugledno?

Ima tvoj priimek zgodovinsko linijo?

Ali veš, kdo ti je izbral tvoje ime?

120

Imaš kakšno ljubkovalno ime?

Ti je všeč?

Kdo te kliče s tem ljubkovalnim imenom?

Ali imaš tudi kakšno zbadljivko?

Ali imaš kakšen vzdevek?

Kaj ta vzdevek pomeni?

Katere upe, želje, znane osebnosti mogoče predstavlja tvoje ime?

Priloga 2: Kakšne barve je tvoje ime?

BELA	VIJOLIČASTA	RDEČA	ORANŽNA	RUMENA	RJAVA	ZELENA	MODRA	ČRNA
A	B	C Ć	D	E	F	G	H	I
J	K	L	M	N	O	P	Z	R
S	T	ŠU	V			Ž		

V razpredelnici poiščite, katera je vaša osebna barva in odkrijte nekaj o sebi.

Na papir napišite svoje ime in priimek ter v razpredelnici poiščite barvo, ki pripada posamezni črki. Barva, ki se največkrat ponovi, je vaša osebna barva. Če se dve ali več barv pojavi večkrat, kar je najpogosteje, ste mešan tip. Preberite razlago za obe oziroma za ustrezno barvo.

Bela

Bela zajema vse druge barve iz barvnega spektra ter odseva spodbuden, uravnotežen in optimističen značaj. Čeprav ste velik individualist, ki pogosto sanjari z

121

odprtimi očmi in teži po preprostem življenju brez zunanjih pritiskov, ste svobodnega duha, odprti, komunikativni in vselej polni novih zamisli. Skozi življenje se prebijate počasi, natančno in previdno, pogosto tudi pretirano kritično, toda ko gre za moralo in korektne odnose, ste se zmožni prilagoditi življenjskim situacijam in jih mirno sprejemati. Do ljudi ste iskreni, razumevajoči in pošteni. Tako kot jim znate prisluhniti, ste tudi prijeten sogovornik. V ljubezni ste spontani in polni fantazije. Če je treba, ste se pripravljene žrtvovati za partnerja. Ljubite tišino svojega doma, ki je vedno urejen, prijeten in zelo čist. Bela simbolizira popolnost, dobroto, pozitivnost in celo idealnost značaja, vendar manjka kanček barve.

Vijoličasta

Vijoličasta je zelo intenzivna barva, nenehno razpeta med rdečo in modro barvo. Nakazuje notranji konflikt in napetost, ki sega vse od skrivne notranje mistike do duhovne moči, hkrati pa izraža zahtevo po umiritvi. Zelo ste imaginarni in ustvarjalni, samozavestni in z visokimi ideali, kar krepi vaše zadovoljstvo z lastno osebnostjo. Nase gledate kot na nekaj edinstvenega, pri čemer nadvse intenzivno doživljate svojo drugačnost od drugih. Hrepenite po mističnem, nenavadnem in nedosegljivem, radi imate novosti in ljudi, ki stremijo k jasnosti in preudarnosti, vendar ste za takšno družbo preveč ekstravagantni in neprilagodljivi, saj vaše razpoloženje pogosto niha. Če hočete biti srečni, se posvečajte ljudem, za katere čutite, da vas potrebujejo, in skrbno izbirajte prijatelje. Ti naj bodo enako občutljivi in nezmožni skrivati čustva – tako kot vi.

Rdeča

Rdeča je najnasilnejša med vsemi barvami, saj posameznika z veliko voljo do življenja, pogumom in odločnostjo dobesedno sili k dejavnosti. Drznost, vztrajnost, tekmovalnost in želja po uspehu so vaše opojno sredstvo. Pri uresničevanju novih zamisli ste odločni; močnejši kot so tekmeci, bolj ste ustvarjalni. V iskanju izpolnjenega, intenzivnega in dinamičnega življenja ste energični in vselej pripravljeni na boj za svoja načela, a tudi impulzivni in nagle jeze. Ko vam ustreza, morajo stvari potekati hitro. Pri vsem, česar se lotite, hočete biti najboljši. Radi ste v središču pozornosti. Do drugih ste pogosto pretirano darežljivi in vsem verjamete, toda ko vas kdo prevara, ne oprostate. Zaradi nasilnosti, ki se izraža predvsem na intelektualni ravni, vas mnogi občudujejo in se vas hkrati bojijo. Spolna sla in erotika se vam zdita zelo pomembni. Ste rojen osvajalec, v ljubezni vznemirljiv in čuten partner, ki se rad predaja čutnim užitek.

Oranžna

Oranžna je najbližja barvi ognja, simbolu ustvarjalnosti, vitalnosti in energije. Vaše življenje je polno veselja. Odlikujejo vas močna volja, vsestranskost, gibčnost, živahnost in prilagodljivost. Ker ste polni idealov in tekmovalnega duha,

nikoli ne mirujete in se radi izpostavljate na vseh življenjskih področjih. V družbi s svojo praktičnostjo in čustveno toplino pogosto pritegnete pozornost. Tako kot znate uživati v zabavi in lumparijah, si na svoja ramena pogosto naložite tudi veliko dela, vendar z ustrezno motivacijo uspešno premagujete morebitne ovire in običajno dosežete, kar si želite. Do ljudi ste izredno iskreni in radodarni, v ljubezni nenavaden ljubimec in nenadomestljiv prijatelj. Nadvse si želite, da bi bili ljudje, ki vas obdajajo, srečni. Ne prenašate laži, prevar in nezvestobe. Če se znajdete v takšnih situacijah, postanete zaprisežen sovražnik.

Rumena

Rumena je barva blaginje, veselja in odprtosti do drugih. Na simbolni ravni ustreza toploti sončne svetlobe in pomeni srečo v vseh njenih oblikah. Živahni ste, dobrovoljni in vitalni, polni pričakovanj in usmerjeni v prihodnost. Odlikujejo vas bister um, ustvarjalnost in umetniški darovi. Nagibate se k filozofskemu razmišljanju in pretirani potrebi po pozornosti, vendar ste za okolico vedno zanimivi in zaželeni. V družbi zasijete s svojo sončno naravo, odkritim nasmehom in močjo prepričljivosti. Vedno ste dejavni, družabni in simpatični, ter veslo sodelujete pri vsem, kar se dogaja. Ste tudi radovedni, praktični in prizadevni; ker se vsake situacije ali težave lotite premišljeno, ste zlahka kos življenjskim izzivom. Ker vas rumena barva tišči od enega interesnega področja k drugemu, ter sili k napredku, novostim in dograjevanju vsega, kar še ni oblikovano, ste lahko tudi zmedeni in površni.

Rjava

Rjava je močna materinska in zaščitniška barva, ki pomirja in hkrati duši življenjske moči. Odlikujejo vas ekonomičnost, zvestoba in čvrstost, zmožnost jasnega presojanja in smotrnost dejanj, vendar tudi pritisk, togost, upornost in trmoglavost. V družbi veljate za pošteno in stvarno osebo, ki je vedno z nogami čvrsto na tleh in drugim v oporo. Čeprav ljubite vse, kar vam ponuja življenje, ne potrebujete večjih sprememb, ampak ste suženj navad, vdani tradiciji, koreninam preteklosti in družini. Ker ste zelo občutljivi in polni predsodkov, potrebujete veliko telesnega sproščanja in čutnega ugodja. V težnji po varnosti in stabilnosti radi živite urejeno življenje, nekoliko odmaknjeno od zunanjega sveta.

Zelena

Zelena je barva narave, ki označuje prilagodljivost zunanjim okoliščinam, odpornost na spremembe, sočutje in čustvenost. Popolnost vaše osebnosti, prefinjen značaj in ravnovesje v vsakdanjih situacijah so za vas zelo pomembni. Čeprav ste zelo vztrajni, ustvarjalni in ambiciozni, življenje raje opazujete, kot da bi se vanj zapletali bolj, kot je treba. Do ljudi ste zelo ljubeznivi, prijazni in pozorni. Radi jim pomagata, saj ste zelo tankočutni in opazite tudi najmanjše podrobnosti, med-

tem ko se znate morebitni neenakosti, nespornost in konfliktom v človeških odnosih diplomatsko izogniti. Po zaslugi vaše inteligence, nepremagljivemu čaru in iznajdljivosti nimate večjih težav pri uresničevanju zastavljenih ciljev. Stremjenje k sreči in težnja po popolnosti pa vas lahko tudi prevzameta. Vaša slabost je ponos, ki vas lahko občasno izolira od drugih.

Modra

Modra je izredno močna barva, ki meša občutljivost z gorečnostjo. Označuje razmišljujoče ljudi z razvito domišljijo, ki so v iskanju višjega in globljega vdani idealom, tradiciji in lastnim koreninam. V odnosu do življenja ste zelo praktični in nesebični, sprejemljivi za duhovnost in estetske dražljaje. Verjamate v resnico, zaupanje, ljubezen in vdanost. Ker ste nadvse dojemljivi in občutljivi, vaša čustva pa so globoka in nežna, potrebujete mirno in skladno okolje, kjer se bolj kot posvetnim užitek posvečate plemenitim stvarim. Vaša morala je popolna. Etične zakone spoštujete skorajda obsedeno, s čimer si zaslužite spoštovanje in zaupanje okolice. Obdajajo vas številni zvesti prijatelji, ki jih imate tako radi, da ste za njihovo srečo pripravljeni narediti vse. Tudi do drugih ste izredno pozorni, zlasti do slabotnih in nemočnih.

Črna

Črna je barva noči in sanj, znamenje fizične teme, ki vpija svetlobo, a je ne vrača. Pomeni skrivnostnega človeka, ki je zmožen globokih čustev in skritih misli, zanikanja, prikrivanja in odrekanja, skrajnega predajanja ali zapustitve. Pronicljivi ste, močne volje in trdnih stališč, a tudi nadvse nemirni, uporniški in nenehno v boju s seboj. Radi imate samoto in reševanje svojih miselnih blokad, privlači vas vse, kar je okultno, vendar se raztrgani med napadom in umikom pogosto srečujete z zahtevnimi življenjskimi izzivi. Zelo ste avtoritativni in radi prevladujete, predvsem v spolnosti. Premorete tudi izredno moč prepričanja in neomajno disciplino. Ko si zastavite cilj, ga morate doseči za vsako ceno. Mnogi vaših resničnih potez sploh ne prepoznajo, saj se držite na razdalji, nosite masko in se znate nadzirati.

Dejavnost 2: OSEBNA IZKAZNICA

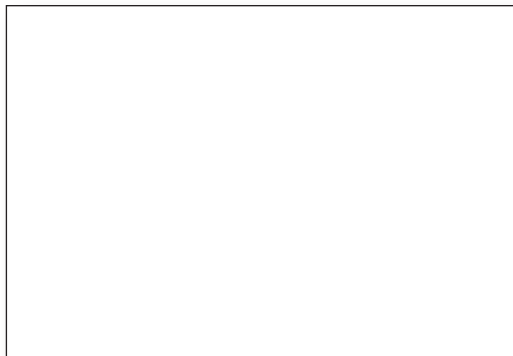
Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• udeleženci dobijo uvid o sebi• udeleženci spoznajo svoje potrebe, ki jih medgeneracijsko še poglobijo• udeleženci primerjajo svoje potrebe s potrebami drugih• udeleženci spoznajo značilnosti drugih članov medgeneracijske skupine
Trajanje dejavnosti	1 ura
Velikost skupine	5 do 20
Prostor	Zaprti prostor
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• priloga Osebna izkaznica• pisala• listi• radio s CD predvajalnikom• CD z nežno glasbo
Metode	<ul style="list-style-type: none">• Vprašalnik• Pogovor v parih,• diskusija
Potek dejavnosti z metodami	<p>Izpolnjevanje vprašalnika – vsi udeleženci rešijo vprašalnik iz priloge. Voditelj pred srečanj poskrbi za dovolj kopij vprašalnika. Med reševanjem naj se v ozadju vrtil nežna glasba.</p> <p>Predstavitve vprašalnika – vsak udeleženec se predstavi s pomočjo izpolnjenega vprašalnika.</p> <p>Diskusija – voditelj naj vodi končno diskusijo, v pomoč so mu lahko spodnje iztočnice:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ali sem o sebi odkril kaj novega?• Kaj smo drug o drugem izvedeli novega?• Se moje potrebe razlikujejo od potreb drugih? Zakaj?• Smo si v čem vseeno med seboj podobni?

Priloga 3: Osebna izkaznica

Ime in priimek:

Nariši svojo podobo

Kaj najraje počneš, ko dežuje?

Kaj imaš najraje oblečeno?

Kakšne barve je bila tvoja prva šolska torbica?

Kateri praznik ti je najljubši? Zakaj?

Koliko časa preživiš s prijatelji?

Kdo je tvoj idol?

Kakšni so tvoji načrti?

Kaj bi v življenju najmanj pogrešal/a?

Kaj potrebuješ, da si srečna/srečen?

Kaj najraje počneš?

Tvoja definicija svobode je:

Si že videl/a zajčka z ušesi?

Tvoje asociacije na besede:

- družina
- postelja
- konj
- soсед
- zakon
- šivanka
- zvonik
- vrata
- morje
- puding
- izdaja
- kolo
- stres
- klavir
- partner
- sreča

Tvoj življenjski moto je:

Dejavnost 3: MEDGENERACIJSKE VEZI

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • posamezniki najdejo svoj položaj v medgeneracijski skupini • skupina si deli izkušnje iz svojega življenja • spoznavanje podobnosti in različnosti lastnih izjav z izjavami drugih članov • ugotavljanje, katera izjava udeležence najbolj razjezi in katera osreči
Trajanje dejavnosti	90 minut
Velikost skupine	4 do 24
Prostor	zaprti prostor
Pripomočki	kartončki
Metode	izkustvena vaja
Potek dejavnosti z metodami	<p>Vsakemu udeležencu se razdelijo tri karte, na katero napišejo najbolj pogosto frazo iz izkušenj z mlajšo osebo, osebo svojih let in starejšo osebo. Vsakemu se razdeli tudi po ena karta, kamor narišejo predstavnika svoje generacije. Uporabijo naj domišljivo in naj narišejo samo nek simbol, atribut, ki bo predstavljal to osebo. Nato naj jo poimenujejo. Npr. narišejo pletilke in spodaj napišejo BABICA, 75 let.</p> <p>Udeleženci se posedejo v krog. Vsakemu razdelimo štiri karte ljudi različnih generacij. Igro začnemo tako, da prvi vzame s kupa karto z značilnim stavkom. Če se stavek sklada s katero od njegovih podob, ki jih ima v roki, da na mizo par in razloži povezavo. Če fraza ne more povezati z nobenim medgeneracijskim predstavnikom, jo položi na poseben kupček.</p> <p>Izglasujemo najboljše pare (predlagane fraze z obrazi). Naredimo skupine po 4, ki v skeču predstavijo enega od izglasovanih parov. Predstavijo dve uprizoritvi, pri katerih naj zelo pretiravajo v skrajnost (negativno in pozitivno).</p> <p>Po vsaki predstavitvi sledi razgovor: Kako sem se ob tem počutil? Kaj bi bilo lahko drugače? Kako so me doživljali soigralci? So meje med generacijami res tako drugačne?</p> <p>Zaključimo lahko z nežno glasbo ali zabavno kratko basnijo.</p>
opozorila za voditelja	<p>Z drugačnimi kartami lahko obravnavate tudi drugačne teme: vrednote, poklic, šola ...</p> <p>Paziti moramo, da so pri risanju medgeneracijskih oseb zastopane vse generacije. Najbolje je, da tudi vajo prilagodimo tako, da imamo na koncu slike otrok, staršev, starih staršev, najstnikov ipd..</p>

Dejavnost 4: URA TEČE TIKA TAKA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • udeleženci bodo napisali oporoko in se tako srečali sami s seboj • pregledali bodo in ugotovili svoje sadove in pretehtali smiselnost trenutnih želja • ta dejavnost bo mogoče vzpodbudila razmišljanje o osebnih ciljih, odnosu do sebe in odnosih, ki jih imamo z drugimi osebami postavitev novih vrednot in ciljev
Trajanje dejavnosti	90 minut
Velikost skupine	5–15
Prostor	zaprti prostor
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • papir in pisala, • umirjena glasba, • svečke za udeležence
Metode	izkustvena vaja
Potek dejavnosti z metodami	<p>Vsak udeleženec se udobno namesti v prostoru, kjer igra mirna glasba in gorijo svečke. Izvajalec se predstavi udeležencem kot zdravnik, ki jim sporoči: »Po vašem pregledu in dodatnih raziskavah, ki smo jih opravili, vam moram žal sporočiti, da boste živeli samo še tri dni. Storili smo vse, kar je v naši moči ...«</p> <p>Vsak udeleženec na list papirja napiše, kaj bi v treh dneh, ki so mu preostali, počel. Ko zaključijo, se jim opravičite in poveste, da je prišlo do napake in zamenjave izvidov. »Živeli boste še tri leta«. Udeleženci napišejo na list papirja načrt, kaj bi počeli v treh letih.</p> <p>Ko zaključijo, naj vsak udeleženec napiše še svojo oporoko.</p> <p>Sledi diskusija, ki naj bo zelo pozitivna in spodbujajoča. Izpostavimo, da je veliko stvari odvisnih od nas samih, saj je čas vrednota, ki jo razporejamo po svojih prioritetah.</p> <p>Za zaključku preberemo kakšno pesem, misel, spomnimo na kakšno karizmatično osebo.</p>
opozorila za voditelja	Pazimo, da so navodila podana jasno. Ta vaja je zelo globoka in osebna. Pozorni smo na odzive ljudi in njihove reakcije.

Dejavnost 5: RASTI, RASTI

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • naučiti se opazovati svet okoli sebe • izpostaviti svoje lastnosti in jih predstaviti drugim • spoznati bistvene značilnosti članov medgeneracijske skupine
Trajanje dejavnosti	3 ure
Velikost skupine	10 do 30 ljudi
Prostor	odprti in zaprti prostor
Pripomočki	plakati, pisala, simboli, fotoaparati, beležka, projektor, računalnik
Metode	opazovanje, fotografiranje, diskusija
Potek dejavnosti z metodami	<p>Fotografiranje: s fotoaparatom se odpravimo v bližnjo okolico in ovekovečimo kakšen predmet, spomenik, plakat, situacijo, ki ponazarja medgeneracijske situacije. Glede na starost se posvetimo svoji generaciji (mladi mladim, starejši starejšim, srednja generacija srednji). Ko se vrnemo s fotografiranja, uredimo fotografije (npr. v PPT predstavitev, kjer si v zaporedju sledijo slike ene generacije, nato druge, nato tretje) in strnemo vtise (udeleženci si vtise med urejanjem fotografij lahko zapišejo in jih ob gledanju PPT lahko delijo z ostalimi).</p> <p>Diskusija: Pogovorimo se o tem, kako bi lahko prepoznali medgeneracijski princip. Ali je medgeneracijski princip še možno prepoznati? Ali lahko izluščimo posebnosti starejše generacije, srednje generacije in mladih? Kako mediji to izrabljajo ali na kakšen način nagovarjajo? à Primer ženska kozmetika, živila ... Kaj nas je vodilo pri opazovanju? Kako smo se odločali kaj fotografirati in kaj ne? Kaj nas je presenetilo? Kaj nam je uspelo?</p>
Pazi na (z vidika MGS) – opozorila za voditelja	Nalogo časovno prilagodimo starejšim in tudi številčno omejimo primere. Če opazimo, da imajo težave s fotografiranjem, lahko sestavimo tudi skupinice iste generacije, ki si med seboj pomagajo. Omejimo se lahko samo na določene motive.
Opombe	Če nimamo dovolj fotoaparata ali kamere, lahko uporabimo beležko in zgolj skiciramo simbol ali predmet. Lahko pa si samo zabeležimo opažanja. Ravno tako lahko to nalogo izvajamo v naravi, kjer iščemo vzporednice iz narave. Mlado rastlino, staro drevo ...

Dejavnost 6: ANALIZA PESMI, PRAVLJIC, LEGEND

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • raziskovati pomen besedil, pesmi, legend • iskati identifikacijske elemente in okoliščine njihovega nastanka • ugotoviti, na kakšen način sta vključeni moralna in vzgojna nota • ugotoviti, s kakšnimi principi je prikazana in vključena medgeneracijskost
Trajanje dejavnosti	1 ura
Velikost skupine	6 do 24
Prostor	zaprt prostor
Pripomočki	računalnik, internet, listi, plakati, flomastri, pisala
Metode	<ul style="list-style-type: none"> • pogovor, diskusija • branje gradiva
Potek dejavnosti z metodami	<p>Vsaka generacija se navadno identificira z določeno glasbo, pozna določene zgodbe, legende. V skupini izberemo nekaj pesmi ali legend in pravljic. Če je skupina zelo inovativna, lahko izbere en primer pesmi, eno pravljico, en urbani mit ali legendo.</p> <p>Besedila po poslušanju analiziramo, pozorni smo na podajanje idej in uporabo besed. Izpišemo primere, kako so predstavljene posamezne generacije in katere lastnosti izstopajo. Ugotovitve napišemo na tri plakate (za vsako generacijo uporabimo svoj plakat).</p> <p>V plenumu predstavimo ugotovitve in jih komentiramo: Katere besede so v pesmih, besedilih, legendah uporabljane, katere situacije izpostavljene? Kakšen je odnos do te teme? Kaj veš o tej temi? Ali glasba, pravljica opozarjata na problem? Ali lahko pripomore k spremembam? Kakšno glasbo poslušáš in zakaj? Katere legende, zgodbe so ti blizu?</p>
Pazi na (z vidika MGS) – opozorila za voditelja	Časovno in številčno je potrebno omejiti primere in se že v začetku dogovoriti, kje bomo imeli večji poudarek.
Opombe	Starejši ljudje so velikokrat zakladnica raznih legend in različnih pesmi. Te lahko delijo s skupino in tudi ostale naučijo kakšno izmed pesmi.

Dejavnost 7: KOMUNIKACIJSKI KANAL

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• prikaz razlike med enosmernim, dvosmernim in večsmerним komuniciranjem med različnimi generacijami• prikaz težav v komunikaciji med pošiljateljem informacije in sprejemnikom
Trajanje dejavnosti	45 min
Velikost skupine	6 do 24
Prostor	zaprt prostor
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• papir, pisala• predloge (geometrijski liki)
Potek dejavnosti z metodami	<p>Udeležence razdelimo v pare, ki morajo biti medgeneracijski. Soseda morata sedeti obrnjena s hrbtom tesno skupaj. Igra je razdeljena na dva dela.</p> <p>V prvem delu enemu v paru damo sliko (na sliki so narisani geometrijski liki), ki je njegov sosed ne sme videti. V omejenem času mora svojemu sosеду opisati sliko, medtem ko jo on riše. Ta, ki riše, ne sme postavljati nobenih vprašanj. Po končani nalogi vlogi obrnemo in pred tem tudi razdelimo drugačne risbe.</p> <p>Drugi del poteka enako, le da velja pravilo, da smejo sedaj risarji spraševati pripovedovalca, kako zgleda slika. Pripovedovalec lahko odgovarja smo z DA ali NE. Tudi drugi del je časovno omejen. Ko zaključimo, vlogi obrnemo, in vnovič razdelimo risbe.</p> <p>Sledita diskusija in pogovor. Kateri način risanja je bil lažji, uspešnejši in zakaj? Je to generacijsko pogojeno ali gre zgolj za osebno komunikacijski pristop posameznika?</p>
opozorila za voditelja	<p>Pozorni moramo biti predvsem na jasnost in glasnost dajanja navodil.</p> <p>Če se skupina že dobro pozna, lahko dejavnost nadgradimo z lastnimi izkušnjami »kratkih stikov« med generacijami zaradi slabše komunikacije.</p> <p>Namesto geometrijskih likov lahko imamo sliko, na kateri je npr. narisani slon, katerega črte lahko opišemo z geometrijskimi liki. Če imamo geometrijske like pa lahko nalogo otežimo tako, da udeleženci ne smejo lik opisati kot lik, ampak samo z uporabo črt (npr. namesto kvader dajo navodilo, da risar nariše dve vzporedni črti, ki sta med sabo oddaljeni 3 cm, in dolgi 5 cm. Na vsaki strani obeh črt pa nariše črto, ki je na ti dve črti pravokotna in se dotika obeh vodoravnih črt.)</p>

Dejavnost 8: TI DAM, TI DAM

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavanje in ozaveščanje svojih veščin ter deljenje le-teh z drugimi • spoznavanje, da nas drugačnost uči in bogati • izpostavitve, da je vsak človek edinstven in neponovljiv • spoznavanje svojih sposobnosti, spretnosti in močnih točk
Trajanje dejavnosti	2 uri
Velikost skupine	do 60
Prostor	ni pomembno
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • plastelin ali glina ali das masa, • plakat, • pisala, • barvni papir
Metode	možganska nevihta
Potek dejavnosti	<p>S pomočjo možganske nevihte na plakat napišemo naše spretnosti, značajske lastnosti, telesne značilnosti. (možgansko nevihto lahko nadomestimo tudi s krajšo različico tihih tal – na tleh imamo papir in flomastre. Na papirju so vprašanja, misli ipd., ki nas spomnijo na naše spretnosti, značajske in telesne lastnosti. Udeležence povabimo, da v tišini polnijo tiha tla, ko pa svoje misli zapišejo na papir se usedejo in v tišini počakajo, da vsi zaključijo).</p> <p>Vsakemu udeležencu razdelimo maso za oblikovanje in jim naročimo, naj glede na možgansko nevihto naredijo poljubno umetnino, orodje, igračo ali napravo. Personificirajo naj neko izpostavljeno značilnost v umetniškem jeziku oz. ji dajo obliko.</p> <p>Sledi priprava predstavitve, kjer je vsaka umetnina predstavljena in poimenovana. Lahko se npr. pripravi razstava umetniških izdelkov z naslovi izdelkov. Lahko pa pustimo odprt umetniški prostor, kjer vsak udeleženeec predstavi izbran del možganske nevihte na sebi ljub način (npr.: risba, izdelek, plesna predstava, pantomima, kolaž, poezija, fotozgodba). Ko vsi končajo sledi predstavitev, kjer si nastopi sledijo v poljubnem vrtnem redu (ko se posameznik začuti poklicanega na svoj način predstavi svoji umetnino).</p>
opozorila za voditelja	V medgeneracijski skupini moramo biti pozorni na možna nesoglasja, ki jih izzovejo preveč ideološke teme. Pri izpostavljanju značajskih lastnosti bodimo pozorni, da ne zapademo v skrajnosti.

Dejavnost 9: KER SE CENIM ...

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • krepitev samozavesti • predstavitev možnih pomanjkljivosti spoštovanja med generacijami zaradi nepoznavanja in nerazumevanja principov obnašanja posameznikov • spodbujanje k poimenovanju občutkov, ki se pri tem porajajo, risanje paleta občutkov
Trajanje dejavnosti	najmanj ena ura
Velikost skupine	poljubna
Prostor	ni pomembno
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • pisala, • kopije delovnega lista Spoštuj. • Vsak udeleženec ima tudi svoj plakat Jezi me, ko ...
Metode	Delo z delovnimi listi, paleta občutkov, dramska igra
Potek dejavnosti	<p>Uvod: Predstavitev ideje samozavesti in spoštovanja vsakega slehernega bitja. S tem je pogojeno zadovoljstvo in učinkovitost posameznikov. Za samozavest je pomembno, da nas ljudje, ki nam kaj pomenijo, spoštujejo in cenijo.</p> <p>Nato reševanje delovnega lista. Ta vprašalnik med drugim spodbudi različne občutke v ljudeh.</p> <p>Sledi risanje paleta občutkov. Krog razdelimo na poljubne odseke in vanje vpišemo naše najpogostejše občutke. Nato skupaj izberemo pet občutkov, ki so najpogostejše zastopani.</p> <p>Sledi dramska igra: predstavitev najpogostejših občutkov (od 3 do 5 občutkov), ki se pojavljajo pri udeležencih. Udeležence razdelimo po generacijah in tako naj občutke tudi predstavijo. Vsaka generacija obdeli tudi občutek JEZI ME. Vsaka generacija napiše nekaj stvari, ki jo pri nasprotni generaciji najbolj spravlja ob živce. Napišejo naj tudi znake, po katerih jezo izražajo in tudi zaznavajo.</p> <p>Diskusija: ali se predstavitev občutkov od generacije do generacije spreminjajo? Zakaj?</p>
Pazi na (z vidika MGS) – opozorila za voditelja	<p>Skupino povprašamo, ali želijo svoja spoznanja, ki so jih dobili z reševanjem delovnih listov, deliti. Če ne, nadaljujemo s paletno občutkov, drugače namerimo kratek odmev na spoznanja udeležencev.</p> <p>Pri paleti občutkov moramo dati jasna navodila, da morajo sodelovati vsi udeleženci.</p> <p>V primeru, da pri občutku »Jezi me« navajajo, kaj jih najbolj spravlja ob živce pri drugi generaciji, naj voditelj pazi, da ne pride do ostrih kofrontacij.</p>
Priloge	Spoštuj

PRILOGA: Spoštuj

Spoštuj

Kdaj se počutim spoštovanega?

Kaj takrat občutim?

Kako se takrat, ko imam občutek, da sem spoštovan, uslišan, vedem?

Vizualiziraj situacijo in napiši, kdo ti je nazadnje dal občutek, da te spoštuje?

Kaj storiš v primeru, ko misliš ali občutiš, da te ljudje ne spoštujejo?

Pride tašča na obisk, pa jo vpraša snaha: „Ja kako dolgo boste pa ostali?“ Pa pravi tašča: „Ja dokler vama ne bom začela iti na živce“. Pa pravi snaha: „Ahaaa, samo tako na kratko ste se oglasili!“

135

Dejavnost 10: 10 KORAKOV

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • ugotoviti kako pristopim k reševanju problema • spodbujanje k poimenovanju občutkov, ki se pri reševanju problema porajajo • spodbujanje pri iskanju vzrokov težav, ki se pri reševanju problema pojavljajo
Trajanje dejavnosti	najmanj ena ura
Velikost skupine	poljubna
Prostor	ni pomembno
Pripomočki	pisala, kopije delovnega lista z vprašanji, barvni listi
Metode	pogovor, pisanje
Potek dejavnosti z metodami	<p>V uvodu voditelj predstavi idejo, kako si pri določenih izzivih in težavah lahko v dvojicah pomagamo in tako razrešujemo pereča vprašanja. Udeležencem naročimo, naj se razdelijo po parih. Pustimo, da si par izberejo sami. Vodenje procesa razčiščevanja s pomočjo priloge v dvojicah, ko izmenično vodijo preko 10 korakov drug drugega.</p> <p>Vodenje procesa razčiščevanja s pomočjo priloge.</p> <p>Diskusija ali pogovor, kako smo vajo doživljali. Kaj sem ugotovil novega in kaj me je nagovorilo.</p>
opozorila za voditelja	Skupino povprašamo, ali želijo svoja spoznanja, kako so vajo doživljali, deliti širše. Drugače zaključimo z lahkotno basnijo ali pesmijo in umirimo ozračje.
Priloge	10 korakov
Viri	Povzeto po Tom Best, Energy for Leadership, Rafo Pinosa, Mija Marija Klemenčič: Izzivalci, zbirka animator, Socialno vključevanje, T-Kit, št. 8., Daniel Goleman, Čustvena inteligenca : zakaj je lahko pomembnejša od IQ, Anne Dickon, Prave besede za težavne pogovore

Priloga 10: 10 korakov

Proces razčiščevanja vodi s pomočjo spodnjih točk. Po vsaki točki naj ima par dovolj časa, da dano nalogo opravi.

1. Definiraj neko svoje prepričanje.
2. Spomni se kakšne zadrege, situacije v prihodnosti, v kateri bi se zaradi takšnega prepričanja počutil zelo neudobno, nemočno. Na tla položi barvni list, stopi na list in podoživi situacijo.
3. Stopi z lista in poglej na situacijo z razdalje. Kaj občutiš, da ti ta situacija predstavlja?
4. Izberi tri prijatelje ali predmete iz narave ali vzornike ali svetnike, ki imajo zate neko moč in pomen. Razporedi te svoje »svetovalce« okoli problema. Na list papirja napiši ime »svetovalca« ali nariši njegov simbol (za vsakega svetovalca svoj list).
5. Stopi v »čevlje« posameznega svetovalca in razmisli, kaj ti vsak izmed njih svetuje iz svoje lastne modrosti? Kaj te nagovarja. Strni to v eno misel in jo zapiši (vsak svetovalac ima svojo misel).
6. Poglej na vse tri svetovalce hkrati in na njihove izpostavljene misli ter vse strni v eno misel. Določi skupni nasvet, ki združuje modrost vseh svetovalcev.
7. Preveri skupni nasvet in njegovo vrednost z vstopom v posameznega svetovalca.
8. Razporedi svetovalce za svoj hrbet in jih vizualiziraj, kako ti govorijo in te opogumljajo.
9. Tako okrepljen se ponovno postavi v svoj problem in se sooči z njim. Opazuj, kako se tvoja percepcija oziroma zaznavanje situacije spreminja in preoblikuje.
10. Izstopi iz situacije, tvojega problema, in od zunaj še enkrat pogledajte na situacijo s podporno modrostjo tvojih svetovalcev.

DEJAVNOSTI ZA VREDNOTENJE V SKUPINI

Zbrala: Helena Harej, Irena Mrak Merhar

Dejavnost 1: PISMO SAMEMU SEBI

Namen dejavnosti	vrednotenje/ocenjevanje samega sebe ter hkrati delavnice, seminarja, izobraževanja, aktivnosti, predavatelja... ter učinkov programa
Čas	20–30 minut
Velikost skupine	neomejeno
Prostor	kjerkoli (primeren je tih, prijeten prostor, ki ustvarja sproščujoče, umirjeno vzdušje - ustvarimo ga lahko tudi s sproščujočo glasbo v ozadju)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • papir in pisalo • trda podlaga • pisemske ovojnice
Metoda	pismo samemu sebi
Potek dejavnosti	<p>Udeležence prosite, naj sami sebi napišejo pismo. Udeleženci lahko pismo samemu sebi napišejo prvi dan in vanj napišejo svoja pričakovanja, strahove, zakaj so prišli na aktivnost... Bolje pa je, če udeleženci pismo sami sebi napišejo zadnji dan in vanj napišejo, kako so zadovoljni z aktivnostjo, kaj so se novega naučili, kakšen je bil njihov prispevek, kaj odnašajo s seboj domov, kakšen je njihov načrt izvajanja stvari, ki so se jih naučili, ko se vrnejo domov ipd. (to je odvisno od tega, kaj želite s pismom doseči).</p> <p>Ko s pisanjem končajo, naj pismo zložijo v kuverto, na katero napišejo svoje ime in priimek ter polni naslov. Pismo nato mesec ali dva po končani aktivnosti voditelj pošlje udeležencem po pošti domov.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Metoda pismo samemu sebi je zelo osebna metoda in voditelj nima nobene-ga nadzora in možnosti za posredovanje in vplivanje, saj pisma ne prebere. Udeleženci lahko pismo napišejo v svojem jeziku, saj ga pišejo sami sebi ter vrednotijo svoj napredek, ki je posledica vključevanja v program. Voditelj mora udeležencem podati dovolj jasna navodila o tem, kaj naj pišejo in kaj se od njih pričakuje ter vsem udeležencem razložiti pomembnost pisma. Udeleženci naj se zavedajo, da je pismo, ki ga pišejo sami sebi, pomembno za zavedanje svojega lastnega napredka, ki je posledica njihovega sodelovanja, ki se sicer ne bi zgodil. Ta metoda vrednotenja je primernejša za daljša izobraževanja ter večdnevne seminarje. V kolikor se želijo posamezni udeleženci po končanem pisanju o svojih ugotovitvah in spoznanjih pogovoriti in debatirati, lahko izvedete skupinske ali posamezne pogovore, kjer razčistite njihove dileme.</p> <p>Vrednotenje je potrebno načrtovati pred začetkom projekta. Z drugimi besedami – načrtovanje vrednotenja je neločljiv del načrtovanja projekta kot celote.</p>
Viri	Izobraževalno vrednotenje v mladinskem delu, T – Kit št. 10

Dejavnost 2: PREVERJANJE PRIČAKOVANJ – VRV ZA PERILO

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • preverjanje občutkov in pričakovanj udeležencev • reflektiranje aktivnosti in učenje o tem, kako aktivnost doživljajo drugi
Čas	15–20 min (odvisno od velikosti skupine)
Velikost skupine	največ 35 oseb
Prostor	kjerkoli, kjer lahko udeleženci sedijo v krogu (na tleh ali na stoli)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • papir, na katerem so narisani kosi oblačil (glej prilogo) • pisala –za vsakega udeleženca po eno • lepilni trak • daljša vrv, ki jo obesimo med dve drevesi, med dve okni, zalepimo na steno ...
Metoda	Vrv za perilo
Potek dejavnosti	<p>Učinkovita metoda za zbiranje pričakovanj udeležencev je "Vrv za perilo". Vsi udeleženci prejmejo papir, na katerem so narisani kosi oblačil (glej prilogo). Vsak kos oblačila predstavlja različne vrste pričakovanj, na primer: upanja, strahovi in prispevek udeležencev (lahko pa kosi oblačil vsebujejo tudi druge komponente, na primer kaj pričakujem od seminarja/delavnice, kaj lahko sam prispevam, moja vprašanja ... ali karkoli drugega, kar želimo od udeležencev izvedeti).</p> <p>Udeleženci imajo čas, da razmislijo o svojih pričakovanjih ob uporabi kategorij na perilu kot iztočnici. Nato zapišejo različne ideje, povezane z vsako kategorijo, v obrise oblačil in jih pritrdijo na vrv za sušenje, izdelano iz niti (obešene na primernem mestu v prostoru za delo) ali narisane na steni. Vsak ima priložnost pogledati "perilo" drugih. Pomembno je, da ima skupina za to čas in da se o pričakovanjih drug drugega pogovorijo in (v kolikor je mogoče) aktivnost prilagodijo pričakovanjem.</p> <p>Ob koncu aktivnosti naj udeleženci pregledajo svoje »perilo« in ga razporedijo glede na to, ali so bila pričakovanja bila oziroma niso bila izpolnjena, ter na morebitna še odprta vprašanja (voditelj pripravi 3 plakate, udeleženci po plakatih razporedijo svoje »perilo« z začetka aktivnosti).</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora pri tej metodi paziti, da da udeležencem glede na njihovo starost ter sposobnost razmišljanja dovolj časa za razmislek, kajti le tako bo lahko uporabljena aktivnost učinkovita. Ob prilagajanju začrtane aktivnosti mora voditelj paziti na to, da aktivnosti prilagodi na način, ki bo ustrezal generacijsko mešani skupini in bo za vse udeležence enako dostopen.
Priloge	list z narisanimi kosi perila
Viri	izobraževalno vrednotenje v mladinskem delu, T – Kit št.10

Priloga: List z narisanimi kosi perila

Dejavnost 3: PREGLED V TREH BESEDAH

Namen dejavnosti	vrednotenje celodnevni ali večdnevni aktivnosti (vrednotimo vsako aktivnost posebej)
Čas	30–60 minut, odvisno od količine tem, ki jih vrednotimo
Velikost skupine	več skupin po 6–10 članov
Prostor	udoben prostor, ki udeležencem omogoča sproščeno sedenje
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• plakat, flipchart, večji papir• debelejši flomastri
Potek dejavnosti	<p>Preprosta metoda ob zaključku dneva za celotno skupino je "Pregled v treh besedah", pri kateri udeležence prosimo, naj vsak zase napiše tri besede, ki opisujejo njegove občutke o dnevu. Nato udeležence povabimo, naj povedo svoje besede, mi pa jih zapišemo na plakat. Tako lahko potem začnemo s pogovorom o pomenu in pomembnosti zapisanih besed, kar običajno vodi v živahen pogovor.</p> <p>"Pregled v treh besedah" vključuje vse udeležence že od samega začetka, kar tistim, ki običajno ne spregovorijo prvi, olajša vključitev v pogovor.</p>
Opozorila za voditelja	Voditelj mora biti pozoren na to, da ne prevzema vodilne vloge, temveč spodbuja aktivno participacijo vseh članov skupine. Paziti mora na to, da niso določeni člani preglasni, ker lahko s tem iz pogovora izključijo manj samozavestne člane, kar se pri medgeneracijsko mešani skupini lahko zelo hitro zgodi. Voditelj mora biti pozoren na to, da pri vrednotenju sodelujejo vsi člani v enaki meri. Pazljivi moramo biti na to, da izberemo metodo, ki vsem članom skupine omogoča, da se na svoj način izrazijo. Pomembno je, da si vzamemo za te vrste vrednotenje dovolj časa, da dobi vrednotenje smisel, da ni samo sebi namen. Pomembno je, da daje voditelj občutek, da je vrednotenje pomembno in da vsakega člana, ki želi izraziti svoje mnenje, jemlje resno, četudi se vrednotenje običajno izvaja tik pred večerjo ali pred spanjem, ko so vsi že precej utrujeni.
Viri	Izobraževalno vrednotenje v mladinskem delu, T – Kit št.10

Dejavnost 4: ŽIVA TARČA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> dinamičen in hiter način vrednotenja posamezne aktivnosti ali celega dneva vrednotenje krajših delavnic, posameznih aktivnosti, seminarjev, enega dneva (ni primerno za rednotenje celotnega večdnevnega izobraževanja)
Čas	20–30 minut
Velikost skupine	20–30
Prostor	večji prazen prostor zunaj ali v večji učilnici, odvisno od števila udeležencev
Metoda	živa tarča
Potek dejavnosti	<p>Energičen način, kako vrednotiti dan, je "Živa tarča", pri kateri udeležence povabimo, naj se gibljejo po prostoru v skladu z odnosom, ki ga imajo o izjavah o programu, ki jih beremo oziroma o drugih vidikih, ki jih vrednotimo. Za to aktivnost potrebujemo velik, prazen prostor. V sredini prostora je predmet (npr. stol, papir, cvetlica ...). Ta predstavlja center tarče (znan tudi kot »bull's eye«). Voditelj bere izjave o aktivnosti in udeleženci izbirajo svoje mesto v prostoru glede na njihovo mnenje o izjavi. Bolj ko se strinjajo z izjavo, ki jo je prebral voditelj, bolj naj se približajo središču. Bolj kot se ne strinjajo, bolj stran od točke naj se postavijo. Po tem, ko je vsak izbral svoje mesto, lahko udeležence povabijo, naj razložijo, zakaj stojijo tam, kjer so. Proti koncu lahko udeležence povabimo, da tudi sami postavijo trditev o aktivnosti. Na ta način imajo možnost, da preverijo, kaj o isti stvari čutijo ostali člani skupine.</p> <p>Nekaj primerov izjav:</p> <ul style="list-style-type: none"> ritem in časovni raspored programa sta bila dobro načrtovana metode na tej aktivnosti so bile monotone sodelovanje v skupini mi je pomagalo razumeti, v čem je smisel medgeneracijskega učenja pogrešal sem teoretične vložke hrana je bila fantastična ...
Opozorila za voditelja	<p>Voditelj mora paziti le na velikost prostora ter na gibljivost udeležencev. Paziti mora tudi na primernost izjav, ki jih ima v naprej pripravljene ter na primernost izjav udeležencev samih, k podajanju katerih jih povabimo na koncu.</p> <p>Pri teh metodah je pomembno, da si voditelj zapisuje, kar je bilo izrečeno, tako da se rezultati vrednotenja ne izgubijo in jih kasneje skupina oziroma tim lahko uporabi.</p>
Viri	Izobraževalno vrednotenje v mladinskem delu, T – Kit št.10

Dejavnost 5: REKA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• spodbujanje udeležencev k uporabi kreativnosti• vrednotenje procesa aktivnosti,• metafora reke lahko pomaga udeležencem razmisliti o izkušnji med aktivnostjo,
Čas	30–45 minut
Velikost skupine	več manjših skupin po 5–7 udeležencev
Prostor	primernejši je notranji prostor – učilnica z mizami in stoli
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• slika reke na velikem listu papirja (št. slik je enako številu skupin)• več papirjev različnih barv (različnih papirjev naj bo toliko, kolikor je skupin)• škarje, lepila, svinčniki, flomastri, barvice – za vsako skupino več pripomočkov
Metoda	reka
Potek dejavnosti	<p>Reka je zelo vsestranska metoda vrednotenja. Lahko jo uporabimo zadnji dan programa, za vmesno vrednotenje ali za dnevno vrednotenje. Udeležencem nudi možnost, da na kreativen način izrazijo, kako vidijo svoj razvoj v času programa. Udeležence razdelimo v majhne skupine (5 do 7 udeležencev). Vsaka skupina dobi sliko reke, narisane na velikem listu papirja. Začetek in konec reke naj bosta označena na papirju. Vsaka skupina dobi papir (različne barve), škarje, lepilo, svinčnike in flomastre. Udeležence prosimo, naj ob uporabi materiala, ki je na voljo, posamično izdelajo kreativen prikaz njihovega osebnega razvoja v času programa in izdelek postavijo na del reke, ki se jim zdi primeren. Ko vsi zaključijo, udeležence prosimo, naj razložijo svoje stvaritve.</p> <p>V vseh podobnih skupinskih metodah vrednotenja je pomembno, da beležimo komentarje in pogovore. Zapiski so nujno dopolnilo vizualnim informacijam: pomagajo razložiti, razumeti in jih konceptualizirati. Vizualne informacije in zapiske lahko organiziramo in kot tim ali celotna skupina uporabimo tako, da na njihovi osnovi oblikujemo zaključke in prepoznamo možne spremembe v programu.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Voditelj mora paziti na to, da je skupina primerna in se bo lahko na primeren način izrazila, da ne bodo nastali izdelki brez pomena in uporabne vrednosti. V kolikor so udeleženci malce umetniško nadarjeni, lahko nastanejo neverjetni in uporabni izdelki. Metoda se lahko uporabi tudi za razbitje daljših teoretičnih predavanj in seminarjev, delavnic. Voditelj mora paziti na to, da imajo udeleženci dovolj časa, da se lahko skozi uporabljeno metodo izrazijo ter svoje izdelke na koncu tudi komentirajo. Skupina se na ta način med seboj tudi spoznava.</p> <p>Kadar uporabljamo to vrsto metode, je koristno, če vzpostavimo simpatično in prijetno vzdušje. To udeležencem pomaga, da se počutijo udobno in da bolj učinkovito vrednotijo. To lahko storimo z uporabo glasbe za ozadje, vendar moramo paziti, da glasba ne postane moteča.</p>
Viri	izobraževalno vrednotenje v mladinskem delu, T – Kit št.10

Dejavnost 6: POSNETKI SKUPINE

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">• slika o splošnem občutku v skupini• hitro vrednotenja počutja v skupini, dinamiki predavanj ali vzdušju v skupini
Čas	15 minut
Velikost skupine	15–20
Prostor	učilnica ali zunanji prostor z samostoječo tablo
Pripomočki	plakat, flipchart, tabla, na katero lahko rišemo
Metoda	<ul style="list-style-type: none">• termometer• merilnik hitrosti• aplavz
Potek dejavnosti	<p>Ena od metod posnetki skupine je preprosta metoda "Termometra" za "merjenje temperature" skupine, s katero preverjamo vzdušje v skupini. Ta metafora nam omogoča videti, kako se ljudje v skupini počutijo. Z malce kreativnosti jo lahko prilagodite in ustvarite druge metafore, ki izpolnjujejo isti namen, na primer sončna plaža, pod dežnikom na deževen dan, zmrzovanje v snegu itd. Termometer lahko narišemo na plakat in povabimo udeležence, naj z osebnim znakom (svojim imenom ali začetnicami) označijo temperaturo, ki po njihovem mnenju najbolje predstavlja njihov pogled na določen del programa ali kako se počutijo v skupini. V tem primeru vrednotimo vzdušje v skupini. S termometrom lahko vrednotimo tudi druge vidike, na primer neformalne trenutke, življenje skupine. Udeležence lahko prosimo tudi, da podelijo svoje vrednotenje in se pogovorijo o tem, kako bi lahko stvari izboljšali.</p> <p>Plakat, ki predstavlja skupinsko vrednotenje, lahko obesimo na steno in v kasnejših sklopih aktivnosti ponovno uporabimo, da vidimo, kako se stvari razvijajo.</p> <p>Po isti logiki lahko prosite udeležence, da ovrednotijo, kaj si mislijo o tempu programa z uporabo "Merilnika hitrosti". Tu lahko merilnik hitrosti zamenjate z živalmi ali prevoznimi sredstvi, ki potujejo z različno hitrostjo, da popestrite metaforo. "Merilnik hitrosti" omogoča udeležencem izraziti svoje mnenje o ritmu aktivnosti in ga lahko uporabimo kot stalno (dnevno) metodo vrednotenja. Na plakat narišite merilnik hitrosti in prosite udeležence, naj postavijo svoj osebni znak v skladu z mnenjem o tempu programa. Kot nadaljevanje lahko na primer povabite udeležence, da pogledajo mnenja drugih in se pogovorijo o njih.</p>

Potek dejavnosti	<p>Ne pozabite omeniti, kaj bodo voditelji storili z zbranimi informacijami.</p> <p>Podobna metoda za pridobitev splošnega posnetka skupine je zelo preprosta metoda vrednotenja različnih elementov aktivnosti na koncu ali med trajanjem programa. Prosite udeležence, naj oblikujejo krog. Voditelj naglas prebere različne elemente programa in udeleženci v skladu s svojim zadovoljstvom s posameznim elementom ploskajo. Višji kot je nivo zadovoljstva, glasnejši in daljši bo aplavz. Ker je ta aktivnost namenjena le merjenju zadovoljstva udeležencev z določenim elementom programa (z drugimi besedami ali jim je bil všeč ali ne), jo lahko uporabimo kot aktivnost za ogrevanje, preden se lotimo bolj resnih aktivnosti vrednotenja.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Omenjene metode so primerne za različne medgeneracijsko in medkulturno mešane skupine. Pri njihovem izvajanju skoraj ne more priti do večjih zapletov, ki jih ponavadi pogojuje medgeneracijska različnost skupine. Tako so vse omenjene metode vsesplošno uporabne za hitro in dokaj učinkovito običajno dolgočasno vrednotenje, ki velikokrat predstavlja nujno zlo tako voditeljem kot udeležencem, saj se običajno izvaja na koncu, ko je skupina že precej utrujena in misli samo še na pot domov.</p>
Viri	<p>Izobraževalno vrednotenje v mladinskem delu, T – Kit št.10</p>

Dejavnost 7: PREPROSTI ZABAVNI VPRAŠALNIKI

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> • hitro in preprosto vrednotenje delavnic, seminarjev, izobraževanj, aktivnosti, predavateljev ... učinkov programa • medsebojna primerjava različnih delov nekega dogodka, srečanja ali usposabljanja • udeleženci razmislijo, kako so se imeli in morda to podelijo s skupino • preverjanje mnenja udeležencev o počutju, koristnosti in zanimivosti vsebine, drobcih, ki si jih bodo zapomnili, vzdušju v skupini in podobno
Čas	10–15 minut ali manj
Velikost skupine	15–20
Prostor	kjerkoli (primeren je tih, prijeten prostor, ki ustvarja sproščujoče, umirjeno vzdušje, ki ga lahko ustvarimo tudi s sproščujočo glasbo v ozadju)
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none"> • papir in pisalo • trda podlaga
Metoda	vprašalnik
Potek dejavnosti	<p>Gre za vprašalnike, ponavadi na eni sami strani, z nekaj preprostimi vprašanji ali nalogami. Pogosto so oblikovani tako, da pritegnejo pozornost udeleženca – torej živahno in razgibano.</p> <p>Primeri takih vprašalnikov so:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obrazi z različnimi razpoloženji, • možici v različnih pozah, • grafikoni za risanje razpoloženja, • besedno polje, • slika, na/ob kateri je napisanih nekaj kratkih vprašanj.
Opozorila za voditelja	Take vrste vprašalniki pogosto dajejo zelo neočitne rezultate – udeleženci se ponavadi ne opredelijo ekstremno v eno smer. Zato moramo biti pri pregledovanju pozorni že na manjše odklone od povprečja.
Viri	Matej Cepin, Mojca Mikac in Alenka Blazinšek: Orodja za vrednotenje v mladinskem delu

Dejavnost 8: ANALIZA SWOT

Namen dejavnosti	razvrščanje že pridobljenih rezultatov
Čas	20–30 minut
Velikost skupine	več manjših skupin po 5–7 oseb
Prostor	prostor naj bo primeren za pisanje
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">• pisalo• flipchart• papir• trda podlaga
Metoda	SWOT analiza
Potek dejavnosti	<p>SWOT analiza je shema s štirimi razdelki, v katere vpisujemo:</p> <ul style="list-style-type: none">• močne točke – strengths (S)• šibke točke – weaknesses (W)• priložnosti – opportunities (O)• grožnje – threats (T) <p>Močne in šibke točke so notranji dejavniki, torej tisti, ki so vezani na sam predmet vrednotenja. Močne točke so tiste, v katerih je organizacija, projekt, tim ... ki ga vrednotimo, močan in jih bomo lahko izkoriščali. Šibke točke pa pomenijo prav nasprotno.</p> <p>Primer (za vrednotenje organizacije): v kategorijo močnih in šibkih točk na področju članstva prištevamo na primer usposobljenost naših članov, njihov odnos do organizacije, odnose med vodstvom in člani in tako naprej.</p>

Potek dejavnosti	<p>Priložnosti in grožnje pa prihajajo od zunaj in so vezane na okolje. Priložnosti so dejavniki okolja, ki bi jih lahko izkoristili, a jih še nismo, zato tudi še niso postale naše močne točke. Grožnje pa so tisti dejavniki okolja, ki nas lahko ogrožajo.</p> <p>Primer (za vrednotenje organizacije): na področju članstva v to kategorijo spadajo na primer prosti čas mladih, komercialna ponudba, druge organizacije, ki nam jemljejo člane...</p> <p>Močne točke in priložnosti so pozitivna opažanja, torej tista, ki nam po našem mnenju pomagajo uresničevati naše poslanstvo in vizijo. Šibke točke in grožnje pa so negativna opažanja, torej tista, ki uresničevanje naše vizije zavirajo.</p> <p>Napotki za pripravo SWOT analize:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osnutke posameznih analiz naj pripravljajo majhne skupine, nato pa jih združimo. 2. Udeležencem je potrebno jasno razložiti pomen vsakega okenca v SWOT analizi. 3. Pri vsakem področju naj moderator postavi dodatna vprašanja ali pa v primeru svoje prisotnosti v manjši skupini le-to sproti spodbuja s podvprašanji.
Opozorila za voditelja	<p>SWOT analiza je precej zahtevna metoda, zato je primerneje, če se uporablja v skupini, ki je v višji fazi razvoja, ter je sestavljena iz močnejših posameznikov. Pri SWOT analizi moramo paziti, da je njen cilj jasno določen, saj ga tako hitreje in učinkoviteje dosežemo.</p>
Viri	<p>Matej Cepin, Mojca Mikac in Alenka Blazinšek: Orodja za vrednotenje v mladinskem delu</p>

Dejavnost 9: ANALIZA PEST

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">vrednotenje zunanjih okoliščinokvir za pregledovanje situacijeizdelava strategij
Čas	20–30 minut
Velikost skupine	več manjših skupin po 5–7 ljudi
Prostor	prostor naj bo primeren za pisanje. Z glasbo lahko ustvarimo prijetno vzdušje.
Pripomočki	<ul style="list-style-type: none">pisaloflipcharttrda podlaga
Metoda	Analiza PEST
Potek dejavnosti	<p>PEST analiza je sinonim za politično, ekonomsko, socialno in tehnološko analizo (angl. political, economic, social, technological) makroekonomskih dejavnikov. Običajna struktura PEST analize je podobna kot struktura SWOT analize (2 x 2 kvadranta, le s črkami P, E, S in T).</p> <p>PEST analiza je shema s štirimi razdelki, v katere vpisujemo:</p> <ul style="list-style-type: none">politično (P),ekonomsko (E),socialno (S),tehnološko (T) <p>Pri PEST analizi torej upoštevamo politične, ekonomske, socialne ter tehnološke vplive na aktivnost, ki jo planiramo. Glede na napisano ugotavljamo pozitivne ter negativne strani načrtane aktivnosti ter jo po želji udeležencev ali somentorjev glede na to lahko spreminjamo ter kakovostneje izpeljemo.</p>
Opozorila za voditelja	PEST analiza je precej zahtevna metoda, zato je primernejše, če se uporablja v skupini, ki je v višji fazi razvoja ter je sestavljena iz močnejših posameznikov. Pri PEST analizi moramo paziti, da je njen cilj jasno določen, saj ga tako hitreje in učinkoviteje dosežemo.
Viri	Matej Cepin, Mojca Mikac in Alenka Blazinšek: Orodja za vrednotenje v mladinskem delu

Dejavnost 10: FOTOGOVORICA

Namen dejavnosti	<ul style="list-style-type: none">vrednotenje počutja in splošnega vtisaabstraktno razmišljanje udeležencev (razmišljanje izven okvirov)
Čas	vsaj 30 min
Velikost skupine	do 25
Prostor	ni pomemben
Pripomočki	fotogovorica
Metoda	fotogovorica
Potek dejavnosti	<p>Po prostoru razporedite fotografije (najbolje, da uporabite ene od pripravljenih map Fotogovorica – če uporabljate svoje fotografije poskrbite, da bodo te med sabo različne in da posamezna slika omogoča več pomenov).</p> <p>Udeležence povabite, da se sprehodijo med fotografijami in si izberejo tisto, ki najbolj opiše njihovo razmišljanje ob vprašanju.</p> <p>Možna vprašanja:</p> <p>Kako si doživljal delovanje skupine?</p> <p>Splošen vtis o aktivnosti.</p> <p>Moje osebno napredovanje v času aktivnosti.</p> <p>Ko si vsak posameznik izbere fotografijo si v krogu podelite razmišljanje. Dobro je, da si tudi voditelj izbere svojo fotografijo in tudi sam odgovori na vprašanje, ki ga je postavil udeležencem.</p>
Opozorila za voditelja	<p>Pogled na eno fotografijo v vsakem gledalcu lahko oživi različne spomine in čustva. Fotografija nam omogoča predstavitev dogodka in odslikava individualno doživete resničnosti.</p> <p>Fotogovorica je pripomoček, preko katerega se bodo lahko izrazili tudi bolj tihi člani skupine.</p>

Uporabljena in priporočena literatura

Ahčan, U. (ured.) (2007), Prva pomoč –priročnik s praktičnimi primeri, Ljubljana: Rdeči križ Slovenije.

Berkow, R., uredn. Veliki zdravstveni priročnik za domačo uporabo. Ljubljana: Založba mladinska knjiga. 2000.

Bilten projekta MGS: Generacije o konferenci.

Bilten projekta MGS: Generacije št. 2

Blazinšek Alenka etal.: Govoriš medkulturno?: T-KIT za medkulturni dialog.

Brander, Pat [etal.] (2006), Izobraževalni priročnik – Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih, Strasbourg: Svet Evrope / Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino.

Brander, Pat: Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih : izobraževalni priročnik: vsi drugačni, vsi enakopravni – evropska mladinska kampanja proti rasizmu, ksenofobiji, antisemitizmu in nestrpnosti.

Chalvin, Marie Joseph (2004), Kako preprečiti konflikte, Murska Sobota: Didakta.

Dickon, Anne (2007), Prave besede za težavne pogovore, Ljubljana: Iskanja.

Goleman, Daniel (2011), Čustvena inteligenca: zakaj je lahko pomembnejša od IQ, Nova Gorica: Mladinska knjiga.

Hopkins, J. (1999), Simptomi, znaki in zdravljenje bolezni. Popolni domači zdravstveni priročnik, Ljubljana: Tehniška založba.

<http://www.aktivni.si/ostali-sporti/mateja-pintar-od-nekdaj-sem-zelela-zivljenje-sportnice/galerija/pintar2-gajpg/>

<http://www.pomurje.si/aktualno/akcije/izbor-pomurke-in-pomurca-meseca-oktobra-97157/>

<http://www.rockinsights.com/>

Mrak Merhar, Irena, Taborna šola Trener, Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov – tema Dinamika skupine (oktober 2011).

Izobraževalni priročnik – Ideje, pripomočki, metode in aktivnosti za neformalno medkulturno vzgojo in izobraževanje mladostnikov ter odraslih

Izobraževalno vrednotenje v mladinskem delu, T – Kit št. 10

Kavčnik, Barbara (2007), Igre za spoznavanje, Ljubljana: Salve.

Kloosterman, Paul, Giebel, Kerstin, Senyuva, Ozgehan (2010), Pokušanje juhe : t-kit o izobraževalnem vrednotenju v mladinskem delu, Ljubljana : Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij – CNVOS.

Lenarčič Martin, Mikac Mojca (2010): Igre za gradnjo timov in skupin, Ljubljana: Salve.

Lenarčič, Martin, Mikac, Mojca (2011), Igre s padalom, Ljubljana: Salve.

Lock, S., Smith, A. (1980), Družinski zdravstveni leksikon, Ljubljana: Mladinska knjiga.

Maja Bobnar, Barbara Kavčnik (2009): Igre za zabavne večere, Ljubljana: Salve.

Matej Cepin, Mojca Mikac in Alenka Blazinšek: Orodja za vrednotenje v mladinskem delu

Mrak Merhar, Irena: Fotogovorica [slikovno gradivo].

Oblak, Alenka, 17.2.2011, osebna komunikacija

O'Connor, Joseph, Seymour, John (1996), Spretnosti sporazumevanja in vplivanja: uvod v nevrolingvistično programiranje (NLP), Žalec: Sledi.

Pinosa, Rafo, Klemenčič, Mija Marija (2002), Izzivalci: priročnik za delo v skupini, Ljubljana: Salve.

Priročnik za delo s skupnostjo voditeljev. ZSKSS – Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov.

Priročnik za trenerje mladinskih voditeljev, Mladinski svet Slovenije

Pucelj Lukan, Petra (2010), Veš kaj, pa ne veš kako? O metodah za mladinske voditelje, Ljubljana: Salve d.o.o.

Pucelj Lukan, Petra, Beočanin, Tadej, Cepin, Matej, Dogenik, Sabina, Guček, Marja, Mrak Irena (2011): Mladinsko delo v teoriji in praksi, Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.

Rafo Pinosa, Jože Gornik: Igrajmo se – kartoteka.

Slana, Urška (2011), Prisluskovanje življenju – biografsko učenje v skupini, Ljubljana, Salve.

Socialno vključevanje, T-Kit, št. 8. Svet Evrope in Evropska komisija, junij 2003

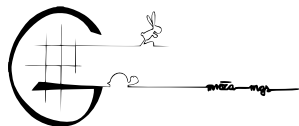
Tom Best, Energy for Leadership

Tom Croft etal: Socialno vključevanje. T-KIT št. 8.

Mreža MGS: Razvoj potencialov mladinskih organizacij za medgeneracijsko sožitje in sodelovanje

Opis projekta

Skupaj smo hitrejši in modrejši!

Namen projekta »Mreža MGS: razvoj potencialov mladinskih organizacij za medgeneracijsko sožitje in sodelovanje« je priprava mladih in mladinskih organizacij na boljše medgeneracijsko sodelovanje in sožitje.

V letu 2009 smo s konzorcijem desetih mladinskih organizacij in štirimi srednješolskimi centri uspešno kandidirali na javnem razpisu Ministrstva za šolstvo in šport, podprtega s strani Evropskega socialnega sklada. Ta projekt je eden od osmih projektov, ki so bili izbrani za krepitev socialnih, državljanskih in kulturnih kompetenc med mladimi.

V mrežo smo se združile tiste mladinske organizacije, ki se hkrati prepoznavamo kot medgeneracijske oz. naše delovanje temelji na prenosu znanj in izkušenj med generacijami. Poslovodeči partner je Zveza tabornikov Slovenije, nacionalna skavtska organizacija. Sodelujejo pa še Združenje katoliških skavtinj in skavtov, Socialna akademija - zavod za izobraževanje, raziskovanje in kulturo, Mladinski svet Ajdovščina, Društvo katoliških pedagogov Slovenije, Mladinski informacijski center, Mladinski svet Ljubljana, Mestna zveza tabornikov Ljubljana, društvo MEPI in Turistična zveza Slovenije. V svoje vrste smo povabili tudi štiri srednješolske centre Zavod Antona Martina Slomška, Gimnazija Šiška, Šolski center Rudolfa Majstra

Kamnik - Srednja ekonomska šola in Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana. Pri našem delu sta nam pomagala tudi zunanja partnerja, Inštitut Antona Trstenjaka in Zavod RS za šolstvo.

Jedro delovanja mreže poteka v treh skupinah. Konzorcijsko skupino sestavljajo predstavniki vseh sodelujočih mladinskih organizacij, njena naloga pa je koordinacija projekta. Študijsko skupino smo sestavili na podlagi razpisa med predstavniki organizacij v mreži in zunanjimi zainteresiranimi, njene naloge pa so zbiranje dobrih praks, učenje iz njih ter razširjanje pridobljenega znanja v širši prostor. Operativno skupino, katere naloga je sprotna koordinacija aktivnosti, pa sestavljajo vodje vseh treh skupin skupaj z vodjo projekta.

Za boljše in lažje približevanje medgeneracijskih vsebin, za bolj učinkovito implementacijo izsledkov ter za bolj učinkovito nagovarjanje mladih smo si izposodili basen o zajcu in želvi, ki tekujeta v teku. Od tod tudi slogan projekta »Skupaj smo hitrejši in modrejši«. Zajec in želva sta lika, ki se pojavljata tako v vseh publikacijah mreže kot tudi na propagandnem materialu.

Veseli nas, da smo s projektom postavili ene prvih temeljev pogleda na medgeneracijske vsebine tudi v mladinskih organizacijah in z vidika mladih. S tem smo naredili pomemben mejnik v stereotipnem zaznavanju in obravnavanju medgeneracijskih vsebin, s katerimi se je doslej v Sloveniji večinoma ukvarja tretja generacija. V čast si štejemo, da so nas organizacije, ki se pretežno ukvarjajo s to tematico, prepoznale kot pomembne akterje. Tako smo bili povabljeni k sodelovanju in predstavitvi delovanja mreže in njenih rezultatov na različnih okroglih mizah, konferencah in dogodkih, ki so osvetljevali temo medgeneracijskih vsebin.

Partnerji v konzorciju mreže MGS v svojih organizacijah izsledke raziskav in medgeneracijske vsebine zdaj že uspešno vključujemo v svoje delo in izobraževalne sisteme. Nekaj organizacij je v okviru dobrih praks izpeljalo krajša izobraževanja za svoje prostovoljce v medgeneracijskih skupinah, druge so se lotile tudi inovativnih projektov.

V okviru projekta smo izdali deset številčk biltena Generacija, med njimi tudi izredno številčko biltena – poročilo z vmesne konference. Izdajali smo tudi publikacije, ki so namenjene izobraževanju in pridobivanju informacij s področja MGS v mladinskih organizacijah. Nekaj naslovov:

- Mladi in občina: sodelovanje generacij,
- Prisluškovanje življenju: biografsko učenje v skupini
- Medgeneracijsko sodelovanje v mladinskem delu: poročilo o raziskavi.

Za mladinske voditelje in vodje medgeneracijskih skupin smo pripravili komplet, ki vsebuje:

- knjigo metod Tri zajče naprej: dejavnosti za delo v medgeneracijski skupini,
- knjigo Medgeneracijsko sodelovanje v mladinskih organizacijah: priročnik za vodje skupin in organizacij ter
- izobraževalni film Odraščanje generacij.

Naše aktivnosti pa lahko spremljate tudi na www.mgs-mreza.si.

Prenos znanja, veščin in informacij med različnimi generacijami v naših organizacijah prepoznavamo kot dober in trajen način, ki omogoča obstoj in nadaljnji razvoj organizacij v konzorciju. Naša spoznanja želimo deliti tudi z organizacijami, ki se ne prepoznavajo kot medgeneracijske in jim na ta način nuditi podporo in izkušnje, ki smo jih skozi leta pridobili.

Polona Rožman, koordinatorka projekta Mreža MGS

 **SOCIALNA
AKADEMIJA**

ZVEZA TABORNIKOV SLOVENIJE
NACIONALNA SKAVTSKA ORGANIZACIJA

a. M. S.

ZAVOD ANTONA MARTINA SLOMŠKA

mestna zveza tabornikov
ljubljana

msa
mladinski svet
Ajdovščina

**TURISTIČNA
ZVEZA
SLOVENIJE**

GIMNAZIJA KAMNIK

EKONOMSKO IZOBRAŽEVANJE

**mladinski
svet**
ljubljanec

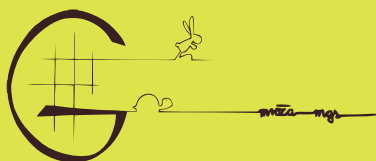
**SREDNJA
VZGOJITELJSKA
ŠOLA IN
GIMNAZIJA
LJUBLJANA**
Kardeljeva ploščad 16
1000 Ljubljana

3 zaječje 3 NAPREJ

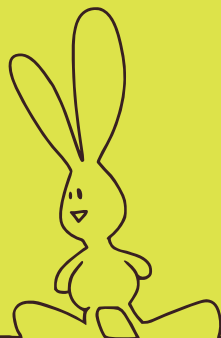

Igre in druge dinamične metode niso namenjene samo otrokom - z njimi lahko izboljšamo in popestrimo tudi delo v medgeneracijskih skupinah. Zgodbe in izkušnje posameznih generacij so tako lahko iztočnica za pogovor in spoznavanje, priložnost za povezovanje skupine v skupnost, iskanje možnosti in priložnosti tesnejšega skupnega sodelovanja med generacijami, čas za učenje in lastno rast, prostor za igro ali pa sproščen večer, morda pa zgolj nasmeh ob tistem stereotipnem vicu.

S pomočjo te knjige

- Oblikuj skupnost
- Poišči skupne interese generacij
- Sooči mnenja
- Razbij stereotipe
- Se uči in rasti
- Vrednoti delo skupine

MEDGENERACIJSKO SODELOVANJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete: »Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja«, prednostne usmeritve: »Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja«.

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad